

శ్రీ

శ్రీ హయగ్రీవాయనమః.

సం గీ త ప్ర దా యి ని.

ద్వితీయ భాగము.

త్యాగ రాజ స్వామి కీర్తనలు.

శ్రీ

శ్రీ హయగ్రీవానామము:

సంగీతప్రదాయిని.

త్యాగరాజస్వామి కీర్తనలు.

(1) రా. బంగాళా-తా. ఆది=చ. త్రి.

29

లక్షణము :---వక్ర ఔడవ వక్ర షాడవ రాగము. చతుశ్రుతి ఋషభ పంచమములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు. యెల్లపుడు గానమునేయడగినది. రాత్రి 9-ఘంటలు మొదలు 12-ఘంటలవరకు పాడతగినదని కొందరి అభిప్రాయము. 29-వ మేళం ధీరశంకరాభరణ జన్యం.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి గ మ ప మ రి ప స.
ఆ. స ని ప మ రి గ రి స.

గమపమ - రీగామపమ - రిపపమ - పసనిప - రిగరిస. మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకమైనవి.

ప. గిరిరాజనుతాతనయ సదయ (గి)

అ. సురనాథముఖార్పిత పాదయుగ; పరిపాలయమామిభ రాజముఖ (గి)

చ॥ గణనాథపరాత్మర శంకరాగమవారినిధి రజనీకర;

ఘణిరాజకంఠ విఘ్ననివారణ, శాంభవ శ్రీ త్యాగరాజనుత (గి)

N. B. అక్షరము ఒకటికి కళ్ళలు రెండు.

ప. 1. , , ,	* రిపమా - రి	గ రీ - స	ని.పా - రిగ	
, , ,	* గిరి రా - జ	సుతా - త	నయ - స.	
2. మపమా;	* " "	" - సరి	సనిష్ఠా; రీ	
ద . య;	* " "	" - త .	న . య; - స	
3. రీ గమపా	* " "	" - సరి	గరి స నిష్ఠా - రీ	
ద . య .	* " "	" - త .	న . య . . - స	
రీ గమపా	* " "	" - సరి	గా - పా,	
ద య . .	* " "	" - త .	న - య,	

అ.	, , ,	* ప స రీ రీ -	సరిగా; - రీ గ	మారీ; - గా	
	, , ,	* మ ర నాథ-	ముఖా - ర్చి .	తపా; - ద	
	గ రీసా;	* స రీ స ని పా - మ	రిపా - సని	పామా; - రి	
	యు.గ;	* ప . రి . పా - ల	యమా - మి.	భ రా; - జ	
	గ రీ	* " "	" - సరి	గ రీ - సరి సని-పరి	
	ముఖ	* " "	" - మి.	భ . - రా . . . - జ.	

సని-పనిపమ *
ము.భ . . . * (గిరి.)

చ.	, , ,	* ప ప పా ప	రీ పా - సరి	సని - పనిపమ-రీ	
	, , ,	* గ ణ నాథ	ప రా - త్మ.	ర. - శం	
	గారీ;	* సా రీ గ మపామా	రీ పా; - సని	పామా; - రి	
	కరా;	* గ మ వా . . రి	ని ధి; - ర.	జ నీ; - .	

గరి * ఘణిరాజకంకణ విఘ్ననివారణశాంభవ శ్రీత్యాగరాజనత (ఈసాహిత్యమును అనుపల్లవిబోలు
కర * పాడుకొపలెను.)

(2) రా. హంసధ్వని-తా. ఆది=చ. త్రి.

29

లక్షణము:—శౌడవ శౌడవ రాగము 29-వ మేళంధీరశంకరాభరణ జన్యం. అంతరగాంధార కాకలీనిషాదములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు. ఈరాగమందు దాటుస్వర ప్రయోగములు మిగుల రంజకమైనవి. యెల్లప్పుడు గానముసేయదగినది. ఈరాగము బ్రహ్మశ్రీ రామస్వామిదీక్షితులవారి కల్పనము.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ ప ని స
అ. స ని ప గ రి స

ప. శ్రీరఘుకుల ముందుబుట్టి, సీతను చేకొనిన రామచంద్ర. (శ్రీ)

అ. ఆరామమందు మనులకోరిక లీడేరసేయ బూనుకొన్నరామ. (శ్రీ)

చ. వరరత్నసీతమందు మజ్జనము పుడమినురులచేత గైకొన్నరామ,

పరమ భక్తులను పాలనముసేయు, సాకేత వాస త్యాగరాజనత. (శ్రీ)

అక్షరకాలము 1-కి కళలు 4 చొప్పున.

ప. 1. ; ; ;	* పనిపా - పనిపాగా	రీపా ; - స ని	ప్పా - రీ ; పా	
; ; ;	* శ్రీ . . - ర. . ఘు	కుల ; - మం	దు - బు ; .	
2. గారీ ;	* పనిసరి - ,,	,,	,,	
. ట్టి ;	* శ్రీ . . - ,,	,,	,,	
3. ,,	* పనిసరి - గరి పనిపగ	రీపా ; ప ని	ప్పా - రీ ; పా	
,,	* శ్రీ . . . - ర. . ఘు	కుల ; మం	దు - బు ; .	
1. ,,	* గపగా - పాపానీ	ప్పా ; ; ని స	నీపా ; - స ని	
,,	* శ్రీ . - ర . స	చ్చ ; ; త్తా ని	నరా ; - బు .	
2. ప గరి సరి గ*	,,	నిసరి ; సరి	పనిపా ; పని	
చం. ద్ర . . *	,,	చ్చ . . ; త్తా ని	న. రా ; బు .	
3. ,,	* ,,	పనిపా ; గరి	పనిపా ; - స ని	
,,	* ,,	చ్చ . . ; త్తా ని	న. రా ; - బు .	

	” * ” * (శ్రీ)			
అ. 1. ; ; ;	* పనిపా - పా ; పా	గా గా ; - గ గ	శీ - సరిగారీ	
; ; ;	* ఆ . . - రా ; మ	మండు ; - మును	ల - కొ . . రి	
2. రీ ; ;	* ”	” - గ గ	శీ - సరిగపగరి	
క ; ;	* ”	” - మును	ల - కొ . . రి.	
రీ ; ;	* సాగరీ రిసపాసని	వారీ ; పా	సనిప నిసరిసని	
క ; ;	* లీ . . డ . . ర .	నే యి ; బూ	ను . కొ . . న్న .	
పగరి సరిగ *	* శ్రీ			
ర . . మ . . *				
చ. ; ; ;	* గాగా - పా ; గా	నీ , పా , - సరి	పనిపా ; గా	
; ; ;	* వర - ర ; త్న	లీ , ర , - మం	దు. మ ; జ్జ	
రీపా ;	* పనిపా - గప గారీ	సరి పా ; - పా	నీ సారీగా	
నము ;	* పుడమి - ను . రుల	చీ . త ; - గ్ర	. కొ . న్న	

గ రిసా ; * పరమభక్తులను పాలనమునేయు సాకేత వాసత్యాగరాజనుత. (అనుపల్లవి బోలు.)
 రా.మా ; *

(3) రా. మార్గహిందోళం-తా. ఆది=చ. త్రి.

20

లక్షణము: — మార్గహిందోళము సంపూర్ణ షాడవరాగము. సాధారణ గాంధారము రాగచ్ఛాయా స్వరము. సతభైరవి మేళజన్యము. ఇందు చతుశ్రుతి ధైవత అంతరగాంధార ప్రయోగములు విశేషముగ గనబడుచున్నది.

ప్రయోగము:— { ఆ. స రి గ మ ప ధ ని శ
 ఆ. స ని ధ ప మ గ శ

రిరిమా - రిపపా - దనినిదదా - అనుప్రయోగములు మిగుల రంజకమైనవి.

ప. చలమేలరా సాకేతరామ. (చ)

ఆ. వలచిభక్తి మార్గములోను నిన్ను, వర్ణించుచున్న నాపై. (చ)

చ. ఎందుబోదునే నేమిసేయుదును ఎచ్చోటని మొఱబెట్టుదును,
 దందనలతో ప్రార్థుపోవలేనా తాళజాలరా త్యాగరాజనుత. (చ)

ప. ; ; ; * స ని సా - రి గ మా గా
; ; ; * చ . ల - మే . . ల

మ గ గా సా *
రా . . మ * (చల)

త. ; ; ; * రి గ మా - ప ధ నీ నీ
; ; ; * వ ల చి - భ . . ి

శా, శా, * ప ధ నీ - ధ ని సా నీ
లి, స్మ, * వ . . - ిం . చు

మా మ గా స *
పై . . . * (చల)

చ. ; ; ; * పా పా పా ; మా -
; ; ; * ఎం దు బో ; దు -

పా పా ; * పా మా - మా గా గా
దు సు ; * వ . - చ్చొ . ల

| పా ; ; - రీ
| రా ; ; - పా

| పా - ప మ మా మా ||
| . - కే . . త ||

| ని ధ ధా ; - ఛా
| మా . . ; - ర్

| నీ - పా ; నీ ||
| ము - తో ; ప ||

| శా ; ; - ప ని
| చు ; ; - . .

| ఛ ప మా ; - రి గ ||
| ప్న . శా ; - . . ||

| ప ధ ని ధ నీ - పా
| పా . . . - పా

| నీ - ని ధ ధ ప మా ||
| మి - సె . . యు ||

| పా ; ; - రీ
| నీ ; ; - మే

| రీ - గ మ పా మా ||
| ర - ల . . ి ||

పాపా; * దందనలతో ప్రొద్దుపోసలేనా తాళజాలరా త్యాగరాజనుత (అనుపల్లవి బోలు.)
 దును; *

(4) రా. ఉమాభరణం-తా. ఆది=చ. త్రి.

28

లక్షణము:—ఉమాభరణము. సంపూర్ణషాడవవక్రరాగము. కైశికి నిషాదము రాగచ్ఛాయాస్వరము.
 28 హరి కాంభోజి జన్యం. ఎల్లపుడుగానము సేయదగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ మ ప ద నీ.
 ఆ. స ని ప మ రి గ మ రి స ని స.

ప. నిజమర్చుములను దెలిసినవారిని, నీవలయించే దేమొకోరామ. (ని)

అ. అజగజరక్షక గజచర్మాంబరాదిదైవ భేదములలీల గల్గజేసిన. (ని)

చ. శ్రుతిశాస్త్ర) పురాణవిదాది మంత్రతనిష్ఠుల నామపరాదుల,

క్షీతిపతులంగమతులుగా జేసిన, త్సేమత్యాగరా జనుత శ్రీమనోహర (ని)

అ. ; * రిగమాపా - ధ నిధ ని - పధనీ
 ; * నిజమర్ - మ . ము . - ల.ను

| ; - నిసీపమా
 | ; - దెలిసి న

| రీ ; - గమరీ
 | వా; - రి . ని

||
 ||

; * గమరిసా - సా ; - ననిషా

| ; - ధనిసరి రీ -

| గమపమ - గమ రిస ||

; * నీ . వల - యిం; - చె. .

| ; - ద. . . మొ -

| కొ. . . - రా. మ. ||

నిస *
.. * (నిజ)

ఉ. ; * మపాదనీ - సా, ని - సాసా

| రిగమా రీ - ;

| స రిసని - పామా ||

; * అ జ గ జ - ర , . - క్ష క

| గ. జ చ - ;

| రాం. . - బ ర ||

దా , ని - సా , ని - పా , మ - రి గ మ ప -

| దా , ని - పా , మ

| గమపమ - గమరిస ||

అ , ది - దై , వ - భే , ద - మల్ . . .

| లీ , ల - గ , ల్ల

| జె . . . - సి . న . ||

నిస *
.. * (నిజమర్చము)

చ. ; * పపపా ; - ప మ రీ - గ మ ప మ

| రీ ; - సాసా

| ననిషా - ధానీ ||

; * శ్రుతిశా ; - స్త) . పు - రా . . .

| ణ ; - వి దా

| . . ది - పణ్ ||

సా రీ - రీ గామాపా - రీ గమ - గా

| మా - పాధనిదానీ ;

| పాదని - దనిసా - నీ పా ||

మ త - ని . ఘ్రి ల - వా . . . .

| మ - ప . . . . ;

| రా . . . . - దు ల ||

క్షీతిపతులంగమతులగాజేసిన, క్షేమత్యాగరాజనుత శ్రీ మనోహర. (అనుపల్లవి బోలు.)

(5) రా. సిద్ధసేనా-తా. ఆది=చ. త్రి. 22

లక్షణము:—సిద్ధసేన వక్రసంపూర్ణరాగము .22-వ మేళం ఖరహార ప్రియ జన్యము. చతుశ్రుతి ధైవత సాధారణగాంధారములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లపుడుగానము సేయదగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. స గ రి గ మ ప ధ స.
 ఆ. స ని ధ మ ప మ రి గ రి స.

ప. ఎవరైవా లేరా పెద్దలు, ఇలలోన దీనులబ్రోవను. (ఎ)

ఆ. భవకాననమ్మున చరించే, బలుగాసిరామునితో డలుప. (ఎ)

చ. కనిమానవాధముల కార్యముల్, కామమత్సరారుల కృత్యముల్,

చలచిత్తములేని వారిపుడు చాల త్యాగరాజునితోడెల్ప. (ఎ)

ప. ; ; ; * సాగారీ ; గా

; ; ; * ఎవరై ; న

గ గ రి స ని ధ * సాసేధా ; మ

లు. . . . * ఇలలో ; న

| మా ; ; - ధా

| లే ; ; - రా

| షా ; ; - ధా

| దీ ; ; - సు

| , మ - పా ; మరి

| , - - పే ; ర్ణ.

| సాగారీగా

| ల బ్రో. వ

||
 ||
 ||
 ||

రి గరిస్సెధ *
ను..... * (ఎవరైన)

అ. ; ; ; * పాధాపా ; గం
; ; ; * భవకా ; న.

| రిగపా , రి - గా
| న. . , . - ము

| రి - పా ; నీ
| న - చ ; .

దా , - మా, * మాధాపా ; పా
రిం , - చే, * బతిగా ; సి

| ధస్సీ ; - ధా
| రా. ; - ము

| మా - ప పామరీ
| ని - తో . . ద

గ గరిస్సెధ *
లు.ప... * (ఎవరైన)

చ. ; ; ; * పాపాపా ; పా
; ; ; * కలిమా ; న

| దా , మా ; - దమ
| వా , . ; - దము

| పా - ని దదమపా
| ల - కా . . ర్య

మ రి గగరి * గ గరి - సె ధాపా
ముల్... * కా.మ - మ. . త్న

| గరిగా ; - గా
| రా. . ; - దు

| మా - ధామాపా
| ల - కృ . త్న

మ రి గగరి * చలచిత్రము, లేని వారపుడు, చాల త్యాగరాజునితో దలుప. (అనువల్లవి బోలు.)
ముల్... *

(3) రా. పూర్ణ చంద్రిక. తా. ఆది=చ. త్రి. 29

లక్షణము: — పూర్ణ చంద్రిక వక్రమాడవ వక్ర సంపూర్ణరాగము. 29-వ మేళం ధీరశంకరాభరణమందు జన్యము. చతుశ్రుతి ఋషభ, చతుశ్రుతి ధైవతములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. కొన్ని తావులలో కైశికి నిషాద ప్రయోగమును గనబడుచున్నది. ఎల్లప్పుడు గానము చేయదగును.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి గ మ ప ద ప స.
అ. స ని ప ద ప మ గ మ రి స.

- ప. తెలిశి రామచింతనలో నామమునేయవే ఓమనసా. (తె)
- ఆ. తలపులన్ని నిలిపి నిమిషమైన తారకరూపుని నిజతత్వములను. (తె)
- చ. 1. రామాయన చపలాక్షులపేరు, కామాదులపోరు వారువేరు ;
రామాయన బ్రహ్మమునకుపేరు, ఆమానవజననార్తులుదీరు. (తె)
- 2. అర్కమనుచు జిల్లెడుతరుపేరు మర్కటబుద్ధులెట్లదీరు ;
అర్కుడనుచు భాస్కరునిపేరు, కుతర్కమనే అంధకారముదీరు. (తె)

3. అజమనుచు మేపమునకు పేరు, నిజకోరికెలా గీడేరు,

అజుడని వాగీశ్వరునికి పేరు, విజయము గల్గును త్యాగరాజునుతుని. (తె)

ప. రీ రీ రీ - గమపాపా - పమరీ	సాసా - స నిషా	షారి స - రీ రీ	
తెలిశి - రా . . మ - చి .	త న - తో . .	వా . . - మము	

రిగమా - రి గమదధప - పమగ - మరిస	రీ ; - ; ;	సనిపమ - గమరిస	
సె . . - య . . వే - ఓ . . - మన .	సా ; - ; ;	అఅఅఅ - అఅఅఅ	(తె)

అ. నిపపమరీ - పమగమరీ - రీగమ	రీ - గమపమరీ	ప మపని - నిపపా	
త . ల . పు - లం . . ని - నిలి .	పి - ని . మి . ప	మై . . . - . . న	

సా , రీ - సనిపా - ప మరీ - గమపా	సనిపమ - రిగమా	ప మగమ - రి సని స	
తా , . - ర . క - రూ . . - పు . నీ	ని . జ . - త . .	త్వ . ము . . . లను .	

చ. ; రీ రీ ; - గామా - పాపా	పమపమ - రీ రీ	స రీ స - సాసా	
; రాసూ ; - య న - చ ప	ల . . . - త్ఫల	పే . . . - . రు	

; రి ప ప మరీ - సాసా - స నిషా	షా - షారి స రీ	రీపమ - రీసా	
; కా . మా . . - దు ల - పా . .	రు - వా . . రు	వే . . . - . రు	

రిమరీమా - మా X X రి - నీ నీ - స ని ని ద ధా - మొదలగు ప్రయోగములు రాగ రంజకమైనవి.

- వ. సరససామదానభేదదండచతుర సాటిదైవ మెనరేబ్రోవవే (సరస)
- అ. పరమశాంభవాగ్రేనరుండనుచు బల్కురాసణుడు తెలియలేకపోయె (స)
- చ. హితవుమాటలెంతోబాగబల్కితివి, సతముగా నయోధ్యనిచ్చేనంటివి;
నతసహోదరునిరాజుజేసి, రాసహతముజేసితివే త్యాగరాజసుత (సరస)

N. B. అక్షరము 1-కి కళలు 4 చొప్పున.

ప. 1. ; ; ;	* సససా - రి మ రీ మా	పా, పా, - పా	మా - మా ; గా	
; ; ;	* సర స - సా . . మ	దా, స, - భే	ద - దం ; డ	
2. X రి రీ ;	* ; ;	ప దపదనిద - ధప	పమ - మా ; గా	
చతుర ;	* "	దా . . న . - భే.	ద. - దం ; డ	
3. X రి రీ ;	* "	" - నిధ	ధప - పమమా గా	
చతుర ;	* "	" - భే.	ద . - ద . . డ	

4. గ ర రీ ; * సససా - రి మ రి మ ప మ
 చ తు ర ; * స ర స - స . . . మ .

| ప ద ప ద ని ప - స ని
 | దా . . . స . - తే .

| ని ద - ధ ప ప మ మ గ
 | ద . - దం . . డ .

5. " * మ గ ర స - రి మ రి మ ప మ
 " * స ర స . - స . . . మ .

| ప ద ప ద ని స - స ని
 | దా . . స . - తే .

| ని ద - ధ ప ప మ మ గ
 | ర . - దం . . డ .

" * శా శా - స ని ని ధా
 " * శా టి - ర . . . ప

| శా శా శా - రీ
 | తే . ప - ర

| మా - ప ద ని ని
 | . - బ్రో . వ

ని ద ధ ప మ *
 వే . . . * (స ర స)

6. 1. ; ; ; * ని ని ని - ని ; ని
 ; ; ; * ప ర మ - శాం ధ

| ని ద దా ; - ధ ప
 | వా . ; - క్రో .

| మా - పా ; దా
 | స - రుం ; డ

2. ద ని శా ; * " "
 ప . టు ; * " "

| స ని ని ద దా - ధ ప
 | వా . . . - క్రో .

| మా - పా ; దా
 | స - రుం ; డ

ద ని శా ; * స ని ద ప - ద ని శా శా
 ప . టు ; * బ ల్ ప . - రా . డ

| సీ , దా , - ప ద
 | మ . మ . - తే లి

| ధ ప - మా ; గ రి
 | య - లో ; క .

మా మా ,	* పస నిద - ప ధనిససరి	- "	"	
పో య ,	* బలకు . - రా . . . న.	"	"	
"	* (సరస)			
"	*			
ట. ; ; ;	* ద ధపా - బా ; రా	ధపమా : - పధ	నిస - సనినీదా	
; ; ;	* హితవు - మా ; ట	లెంతో ; - బా	గా - బ. . త్రి	
ధపమా ;	* స స సా - స నిసా	సా , సా , - రీ	మా - మగ గారీ	
తి. వి ;	* స త ము - గా . . న	యో, ధ్య , - ని	చే - నం. టి	
మా ; ;	* నతసహోదరుని రాజుజేసి, రావ హతముజేసితివే త్యాగరాజనుత (ఈసాహిత్యమును అనువల్లవి			
వి ; ;	* బోలు పాడుకోవలెను.)			

(8) రా. జుజాహుళి - తా. ఆది=చ. త్రి. 13 *Thiruvallabharanam*

లక్షణము:—షాడవ వక్రరాగము. శుద్ధమధ్యమ శుద్ధధైవతములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు, 13 వ మేళం గాయకస్త్రియ రాగమునందు జన్యమని చెప్పబడుచున్నది. ఋషభము వర్జితమగును. ఎల్లపుడును గాసము సేయదగును.

ప్రయోగము. — $\left\{ \begin{array}{l} స మ గ మ ప ధ ని స. \\ స ధ ని ద ప మ గ స. \end{array} \right.$

N. B. ఈ రాగమునందు గల శుద్ధ ధైవత శుద్ధ నిషాదములు వాడుకలో లేవు. చతుశ్రుతి ధైవతకైశికీ నిషాదములే వాడుకయందున్నవి. ఈ విషయము నీ క్రింద వ్రాయబడియున్న త్యాగరాజస్వామలవారి కీర్తనలన స్పష్టమగును.

ప. పరాకుజేసిన నీకేమి, ఫలముగలిగెరా పరాత్పరా. (ప)

అ. సురావన సురాస్త మావరా జారాప ఘననాయెడ. (ప)

చ. ముదాన నీదు పదారవిందములను బట్టి మ్రొక్కగలేదా ;

నిదానరూప దిరిదాపులేదు, ఉదార శ్రీ త్యాగరాజమత. (ప)

N B. అక్షరము 1-కి కళలు 2 చొప్పున.

ప. 1. ద నీద - షా ; -	మగనా	మగనా	
పరాకు - జు ; -	సి న నీ	జు. మి	
2. ద నీద - పదనిద షా -	మగనా	షాషా	
పరాకు - జు... -	సి న నీ	జు బి	
మగమపనిద - సనినిధ	మనిదని	షా - దనిషా	
ఫలముగలిగె - ర...	పరాత్ప	రా - ...	(ప)
ఉ. 1. మ రా ని షా ;	షా ;	నిసగస - సదపమ	
మ రా ప షా ;	ఆ ;	ఆ... - ...	
2. "	ప షా స	మ - ;	
"	మరా త్ర	మ - ;	
మగపమ - మగనా ;	సమ గ స	సమ గ స	
వ. రా . . జరా ;	వసు న .	వా యొ ట	(ప)

చ. ప పాపపా , ప	మమామ	నూ , మ	
ముదాన నీ , ను	ప దా ర	నిం , ద	
మగ న - మగమ పా	నీ ధా - సధనిద	పా ;	
ములను - బ . ట్రిమో	క్క - గ - లే. . .	చా ;	
మదాని - సా స - ద	నిసా స	మా , పు	
నిదాన - రూప - ద	రిదాపు	లే , ని	
గమా గసా , - పు	గస - సా	, మగస	
ఉదారశ్రీ , - త్యా	. గ - రా	, జమత	(ప)

(9) రా. నాగస్వరావళి - తా. ఆది = చ. త్రి.

28

లక్షణము:—బేడవ రాగము; 28-వ మేళం హరికాంబోజిజస్యము. చతుశ్రుతిధ్వేవత అంతరగాంధారములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. యెల్లపుడును పాడదగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. న గ మ ప ద స.
అ. స ధ ప మ గ స.

- ప. శ్రీపతే నీపదచింతనే జీవనము (శ్రీ)
- అ. నే పరజేజి నా గాసి బాపవే చనువున దయజేసి. (శ్రీ)
- చ. రాజాధిరాజ రవికోటితేజ, పూజించి నిన్నింద్రాదులు, ది
గ్రాజులై వెలయలేదా రాజుల్లు శ్రీ త్యాగరాజునికి. (శ్రీ)

N. B. అక్షరకాలము 1-కి కళలు నాలుగు చొప్పున.

ప. 1. ; ; ;	* పధసాధా - పా ; 4	పమమామా - గమ	పాపా - మపధప	
; ; ;	* శ్రీ . . ప - తే ;	నీ	. . . - . . ప .	
2. దా ; ; ;	* పధసాధా - పమగమ	పధసధపమ - గమ	పాపా - మపధప	
దా ; ; ;	* శ్రీ . . ప - తే . . .	నీ	. . . - . . ప .	
దా ; ; ;	* పధసాధా - పధసా	పా - సధపమ - మప	మగసా - సమగమ	
దా ; ; ;	* చిం . త - శా . .	. - జీ . . . - వ .	. . . - న . . .	
మపామదా *				
ము . . . *	(శ్రీ)			

ఉ.	::: * ధాసాగాగా :	సగమగ - సగమగ	సగమగ - మసమగ	
	::: * ష. ప ర :	ష... - సి...	వా... - గా...	
ఫ.	::: * సాదాసా - ధసధా	సాధాసా - ధస	దధవా - పదసా	
బి	::: * బా. ప - షే..	బ ప త్ర - స.	ద. య - షే..	
	సా-సదపమ*			
	. - సి... *			
ఈ.	::: * షా ; షా ; షా	మపమమపా - మప	మా , గ - మపమగ	
	::: * రా ; షా ; ధ	రా... జ - రవి	కో , టి - టే...	
ఫ	::: * షా ; గా ; గా	సగమా ; - గమ	పా - మపదాపా	
బి	::: * షా ; బిం ; బి	సి... ; - సిం	. - ద్రా . దు	
మాపా ;	* సాధాసా - ధసదధ	సా - ధసదధసా -	గాసాగా - సగ	
లిది ;	* గ్రా... - జ...	. - లై... -	వెలయ - లే	
మాగా ;	* గా ; ఫా ; గా -	సగససధా - ధస	దధపా - పధసా	
. దా ;	* రా , జి ; ఱి -	షీ... - త్యా	.. గ - రా .	

సా - సధపమ *
జు - ని . కి . *

(శ్రీపతే)

|

(10) రా. కోకిలధ్వని - తా. ఆది=చ. త్రి. 28

లక్షణము:—వక్రపాడవ వక్ర సంపూర్ణ రాగము. 28-వ మేళం హరి కాంబోజి జన్యం. శుద్ధమధ్యమ చతుశ్రుతి ధైవతములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. యెల్లపుడును గానము సేయతగును.

ప్రయోగము.— { స రి గ మ ధ ని ధ సా
స ని ద ని ప మ గ రి స

ప. కొనియాడే నాయెడ దయవెలకు కొనియాడేవునుమీ రామ నిను (కొని)

అ. అనయమునీ సాగనుకు కనిపొంగును, అంతరమున నతి ప్రేమతో నిను (కొని)

చ. వింత వింత మతములలో జొరబడి, వెతజెందగ లేడను నీ మనసున;

ఇంత దెలిశి త్యాగరాజసన్నత, యేవేళను నీ శుభ చరితంబును. (కొని)

N. B. అక్షరకాలము ఒకటికి కళ్ళలు నాలుగు.

ప. మానీ - నిదదా - సా ; - సని ధని కొని - యా. - డే ; - నా . .	పాపా - నీదా యెడ - దయ	సనిదని - పమనూ వె. ల. - కు . .	
పామా మగగరి - సా ; - సాసా కొని - యా . . - డే ; - వ్రసు	సరిగారీ - రిగ మీ . . - రా	మామా - మదా . మ - ని ను	(కొ)
అ. ; మదా - మదా సా ; రీరీ - ; ఆ న - యము నీ ; సాగ -	సరిగా - రిగమా సు. ను - గ. ని	మగగరి - సాసా పాం. . - గుచు	
; సా , సదా - సనిదనిపాపా- అం , తర - మున. న . తి-	మగగరి - సాసా ప్రే. . . - . మ	సరిగా - రిగమా తో. . - ని. న్ను	(కొ)
చ. పా ; పాపా ; మా - దాదా విం ; త విం ; త - మ త	దానీపా ; - ములలో ; -	; గమాగరీ ; కొరబడి	
పామా - మగగరి - సాసా - సరిగా వె త - జెం . . - డ క - లే. ,	రీ - రిగమా ; . - డనునీ ;	మామా - మామా మ న - సు న	

; మ దా - మదా - సా ; - సరిగా

| రిగమా - మగరి

| మగరి - సాసా

||

; ఇం త - దెలి - శి ; - త్యాగ

| రా. . - . . జ .

| సం. . - న్నుత

||

సా ; - సనినీ - నిదదాపా ;

| ; మమాగరి

| సరిగరి - గామా

||

యే ; - వే. . - శ. ను నీ ;

| ; శుభచరి

| త. . . - మ న

||

(శ్రీ)

(11) రా. జింగలా - తా. ఆది=చ. త్రి.

20

లక్షణము:—వక్రసంపూర్ణరాగము. 20 వ. మేళం సత్తైరవియందు జన్యం. శుద్ధధైవత కైశికి నిషాదములు రాగచ్చాయాస్వరములు. యెల్లపుడును గానము సేయతగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ మ ప ద ని ద ప సా.
అ. స ని ధ ప మ గారి స.

ఈ రాగమునందు దాటుస్వరప్రయోగములు మిగులరంజకమైనవి.

ప. అనాధుడనుగానురామనే (అ)

అ. అనాధుడవునీవని నిగమజ్జుల సనాతనులనూటవిన్నానునే (ననా)

చ. నిరాదరవుజూచి, ఈకలినరాధములనేరు,

పురాణపురుషపురరిపునుత, నాగరాట్టయనత్యాగరాజనుతనే (ననా)

N. B. అక్షరకాలము 1-కి కళలు 2 చొప్పున.

ప. 1. పసా - <u>సనిదాపా</u> - పమగా	రీ, - రి	మప - నిదపమ	
అనా - ధు. డను - గా. .	ను, - రా	. మ - నె. . .	
2. పా - సరిగరి రిస - <u>సనిధపమ</u> - మగా	" "	" "	
అ - న. . . ధు. - డ. ను. . - గా. .	" "	" "	
{ పాసా; - <u>సనిదపమపసా</u> (అని నిలుపవలను)			
{ అనా; - అ.			
ఆ. పసార - రిరి రీ	సరి - రిప	మగగా - రిస	
అనాధు - డవునీ	వని - నిగ	మ. . - ఖ్జల	
{ రీ ; ; ;	<u>సరిసని - దాపా</u>	మపసా }	
{ రీ ; ; ;	ఇ. . . - . . .	. . . }	
పసార - రిరి రీ	సరి - రిప	మగగా - రిస	
అనాధు - డవునీ	వని - నిగ	మ. . - ఖ్జల	

సరి నీ ; దా - పదపమ - గా;
స, నా; త - ను... - ల;

| ద ధపమ - గారీ
 | మ... - టవి

| రిపమప - నిదపమ ||
 | న్నా.ను - నె... ||

ప మపస - నిదపమ - పసనిద - పమగరి
పాసరిగరి - మాగరి - సరిపమగారి

| సారిమ - గారిస
 | స - గరిసనిద - రిస

| రిమపసనిద - పస ||
 | ని దప-సనిద పమ || (అ)

చ. పపాద - నిదపమ
 నిరాద - రవుజా.

| గరీ - ,
 | చి. - ,

| రిమపమ ||
 | ఈ.కలి ||

పసా - సనిదాపా - పమగా
నరా - ధ.ము ల - శే..

| రీ - , , ,
 | రు - , , ,

| సా ; ||
 | . ; ||

పసారి - రిరిరీ -
 పురాణ - పురుష -

| సరి - రిప
 | పుర - రిపు

| రీగా - గరిరిస ||
 | మత - న... ||

సరినీ ; - ద పమ - మపగా
గ.రా ; - ట్పుయన - త్యా..

| రీ - దధపమగరి
 | గ - రా... జ

| మాపా - నిదపమ ||
 | ను త - నె... || (న)

(12) రా. శుద్ధబంగాళా - తా. ఆది=చ. త్రి. 22

లక్షణము:—బౌడవ వక్రపాడవరాగము. చతుశ్రుతి ఋషభ సాధారణ గాంధారములు రాగ చ్ఛాయాస్వరములు. 22-వ మేళం ఛరహరప్రియజన్యం యెల్లపుడును గానము సేయతగినది. నిషాదవర్జ్యము.

ప్రయోగము — { అ. సరిమ పధసా.
అ. సధపమరిగరిస.

మరిగరిస - రిగరిసధ - గగరిసధ మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకమైనవి నుజ్జీయు రిగరిస - మారిగరిస - రీగరిస. అనుమధ్యమ ఋషభ గాంధార ప్రయోగములన నే ఈరాగము ర క్తి జేంచుచున్నది.

ప. తొలి నేజేసిన పూజాఫలము దెలిసెను నాపాలిదైవమా (తొ)

అ. పలువిదములనే దలచి కరుగగా; పలుకకనీనటు నేనిటుకాగ (తొ)

చ. నరివారలలో చాకజేసి, ఉదరపోషకలను పొరుగునజేసి;

వారిదాసరహితపురమునవేసి, దరిజూపకుండగ త్యాగ రాజార్చిత. (తొ)

N. B. అక్షరకాలము 1 కి. కళలు 4 చొప్పున.

ప. (1) ;	* రిమపా ; - దధపా - పాపా	మపదా - ధపమా	రీగా - X రిరిస		
;	* త్రొలిశే ; - జేవె - శిస	పూ . - జా .	ఫల - ము...		
(2) పా - *	"	మపధస - ధపమా			
. - *	"	పూ . . - జా .	"		
"	* ధసాధసా - రీ మాపాదా	ధసదా - పామా	రీగా - X రిరిస		
"	* దెలిశే పు - పా . పా .	. . లి - ద్ర .	. ప - మా .		
"	* (త్రొలిశే)				
"	*				
ర.	;	* మపా - ధసా - పదసధ - శ్శ ;	; - సరిగారీ -	రీగా - X రిరి -	
;	* పలు - విద - ము.ల . - శ్శ ;	; - దలచిన -	రుX - గా . . -		
;	* సధా - సధా - ధపపమ - పాదా	శ్శ ; దా - ప ద	స - ధపమ - రిXరె		
;	* పలు - క క - నీ . . . - ప టు	శ్శ ; ని - టు .	. - కా . - X...		

రి స	*	(త్రొలివే)			
. .	*				
ఓ.	:	* సరిమా ; - రిగరిస - రీమా		; - పదాపమా	రీగా - గరిరిస
	:	* సరివా ; - ర.ల. - లా.		; - చా.కజే	. . - సి...
పా	*	* ధసా - ధసా - రీమా - రిగరిరి		రిస - రిమాపదా -	ధసదధపా ; -
.	*	* ఉద - రపా - ఓకు - ల.కు.		. . - పారుగున -	జే... సి ; -
:	*	* మపాధసా - పధసధ - సాసా		; - సరీ గ రి	రీగా - గరిరి
:	*	* వారిదా . - స.ర. - హిత		. - పురమున	జే . - సి..
:	*	* సధా - సధా - ధపపమ - పాదా		పా ; ధ , - పధ	స - ధపమ - రిగరిరి
:	*	* రిరి - జావ - కుం... - ఓ X		త్యా ; X , - రా.	. . జా . - ర్చ. త.
రి స	*	(త్రొలివే)			
. .	*				

(13) రా. శుద్ధబంగాళా - ఆది=చ. త్రి.

22.

లక్షణము:—31-వ పుటలో జూచునది.

ప. రామభక్తిసాంబ్రాజ్యమే మానవులకబ్బెనో మనసా (రామ)

అ. ఆమానవులసందర్శనమత్యంతబ్రహ్మానందమే (రామ)

చ. ఈలాగనివివరింపలేను, చాలాస్వానుభవవేద్యమే;

లీలాస్పష్టజగత్రయమనే, కోలాహలత్యాగరాజమతుడగు (రామ)

N. B. అక్షరము వకటికి కళలు నాలుగు చొప్పున.

ప. 1. ;	* ధాసాసా - రీ ; రీ ;	; - స రిమా - ;	రీ గా - గ రిస	
;	* రా . మ - భ ; క్తి ;	; - సాం . - ;	బ్రా . - జ్య . . .	
2. సధ* సా ; సారీ ; - సరిమా	, రి - రిమపామా	రీ గా - గ రిస		
. . * రా ; మధ ; - క్తి . .	, . - సాం . . .	బ్రా . - జ్య . . .		
3. సధ *	”	” - రి మపధపమ	”	
. . *	”	” - సాం	”	

<p>4. " * శా ; శారీ ; - స రిమప " * రా ; కళ ; - క్రి . . .</p>	<p>దా - సమపథపమ . - సాం . . . .</p>	<p>"</p>
<p>5. " * " * " * శా ; శారీ ; - స రిమప " * రా ; మభ ; - క్రి . . .</p>	<p>" - సమపథసా " - సాం . . . . భస - రి గరి - సరిస . . - సాం . - . . .</p>	<p>భ సథప - మరిగరి బ్రా . . . - జ్య . . . భ సదప - మ రిగరి బ్రా . . . - జ్య . . .</p>
<p>1. " * శాశా , మ - రిమరిమ - సమపా " * మేమా , . - క. వ్ర. - ల . .</p>	<p>; - మపథ - పపమ ; - క . . - బ్ద . . .</p>	<p>రి ; - గ రిరిస బ్ద ; - మనస.</p>
<p>2. " * " * " * " *</p>	<p>" - పథస - దపమ " - క , . - బ్ద . . .</p>	<p>రి ; - బ్ద ; - "</p>
<p>3. " * శాశా , మ - రిమరిమ - సమపథ " * మేమా , . - క. వ్ర. - ల . . .</p>	<p>పథ - రిసా - భ పమ . . - క . - బ్ద . . .</p>	<p>రి ; - గ రిరిస బ్ద ; - మనస.</p>
<p>" * (రామ) " *</p>	<p>-</p>	<p>-</p>

అ. 1. ; * పాపా ; - దాదాదా ;	; - మపదాపా	దపపపపాపా	
; * ఆమా ; - న వు ల ;	; - నం . .	ద . ర్ శ న	
2. ; * " "	" "	దపపమ - రిమరిమ	
; * " "	" "	ద . ర్ - శ . న .	
3. పమ * పాపా ; మ - దాదాదా ;	; - పదసధపమ	పదసద - సాసద	
. . * ఆమా ; . - న వు ల ;	; - నం	ద . ర్ - శ న .	
4. పమ * " "	" "	" - పాపా	
. . * " "	" "	" - శన	
; * రీ రీ ; - సరిమారీ ;	; - సా ; ధపమ -	రీగా - గరిగ	
; * ఆత్మ్యం ; - లో బం ;	; - ఆ ; నం . . -	ద . - మే . .	
సధ . * (రామ)			
. . *			
బ. ; * పాపా - పమరీ - పమరీ ; -	రీ , గ - గరిసా -	సరిసధ - పాపా	
; * కాలా - గ . ని - వి . న ; -	రిం , . . . ప -	రే . . . . . న	
; * రీ రీ ; ; - స రిమారీ	; - రిమపదపమ	రీగా - గరిగ	
; * చాలా ; ; - స్వా . . .	; - ను . భ . వ .	వే . - ద్య . మే .	

సా * ఈలా స్పష్ట జగత్రయమున, కోలాహల త్యాగరాజనుతుడగు. (ఈ సాహిత్యము అనుపల్లవిబోలు)

* .

(14) రా. బలహంస తా. ఆది=చ. త్రి.

28

లక్షణము :—బేడవ వక్ర సంపూర్ణము. 28-వ మేళం హరి కాంభోజి జన్యం. శుద్ధమధ్యమ చతుశ్రుతి ఋషభములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లప్పుడును పాడదగినది.

ప్రయోగము { ఆ. స రి మ ప ధ స
అ. స ని ధ ప మ రి మ గ స.

మరిమగస-సరిపమ-ధసరిమగరి-సరిమగరిగ-మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు.

చతుర్దండి ప్రకాశికయందు ఈ రాగము పాడవసంపూర్ణముగా చెప్పబడియున్నది. “ సరిమపధస-సనిధపమగరిస ” అని వాణినిపడల ఇప్పటివాడుకకు మిగుల విత్యాసముగలుగుచున్నది. అయినను “రిగమరిస” అను ప్రయోగము వాడుకలో నున్నది. “ మగరిస ” అను ప్రయోగము ఎచ్చోటను గనుపడలేదు. “ మరిమగస ” అని పాడుటయే రాగయుక్తము.

ప. తల్లిదండ్రులుగల పేరుగాని, ఇలనీ సరిదైనము లెవరే (త)
 ఇలుకలశ సముద్రముగా కను నీకిల్లాలు విదేహ తనయబలి (త)
 గిరిశాది విధింద్రార్కశశాంకా మరళోటులు వాసరులై కొలువ,
 ధరచక్రఫణింద్రులు సోదరులై తగవేడగ త్యాగరాజవినుత (త)

ప. 1.	సానీ - నిదధప - మాగా - రీరీ -	సరిమరి - సారీ	సా ; - నిధపా	
	తల్లి - దం . . - ద్రులు - గల -	పే . . . - . రు	గా ; - ని . .	
	ధాసా-రీమా - గారీరీ ; -	రీ ; - సరిమరి	మాపా - దాధప	
	ఇ ల -నీ . - స రిదై ; -	. ; - ప.ము.	తే ప - రే . .	
2.	సానీదప - సనిధప - మ గాగరీ	సరిమరి - సారీ	సా ; - నిధపా	
	తల్లిదం - . . . . - ద్రులుగల	పే . . . . రు	గా ; - ని . .	
	ధాసా-రీమా-గారీరీ ; -	రీ ; - సరిమరి	మాపా-దాధప	
	ఇ ల -నీ . - స రిదై ; -	. ; - ప.ము.	తే ప - రే . .	(త)
ఆ.	ధాసారీమా-గారీ రీ ;	సరిమరిసా ;	సనినీ - ధనిపా	
	ఇ లకల - శ సము ;	ద్ర.ము.గా ;	క . . - మ.నీ	

సా ; సానీ - ధాపా - పధపా	; - నూ గారీ	స రిమరిమపధప	(త)
కీల్ లా. - . లు - వి. దే	; - హ త న	య. . - బ. శి .	
చ. పాపాపా; - పమరీ - రిమపమ	రీ ; - రీ సా	సా ; - నిధపా	
గి రి శా; - ది.వి. - దీం . .	ద్ర; - ర్క-శ	శాం; - క . .	
ధాసా - రీ మా - గారీ రీ ;	సరిమరి-చూపా	ధ సని ధపా ;	
మ ర - శో . - టులువా ;	న.రు. - లై .	కొ. లు. వ ;	

ధరచక్ర ఫణిండులు సోదరులై, తగివేడగ త్యాగరాజవినుత (అనుపల్లవిబోలు).

(15) రా. హంసధ్వని తాళం ఆది.

29

లక్షణము :—రి-వ పుటలో జూచునది.

ప. రఘునాయక నీ పాదయుగ రాజీవములనే విడబాల శ్రీ (రఘు)

అ. అఘజాలముల బారతోలి నన్నాదరించ నీవేగతిగాదా శ్రీ (రఘు)

చ. భవసాగరము దాటలేకనే బహుగాసిపడి నీమరుగు జేరితిని ;

అవనిజాధి పాశ్రితరక్షక ఆనందకర శ్రీ త్యాగరాజనుత (రఘు)

ప. 1. ; ; ; * గాపా-గా ; రీ	పా ; ; - పని	పా - ని సరీసా	
; ; ; * రఘు-నా ; య	కా ; ; - నీ..	. - పా... ద	
2. రీ , రీ , * గాపా-గ పగా రీ	పా ; ; - "	"	
యు , గ , * రఘు-నా . . య	కా ; ; - "	"	
" * "	సరిగరిస - పని	పా - ని సరిస - నిస	
" * "	క... - నీ.	- - పా... - ర.	
3. రి స రీ ; * "	సరిగపగరి - పని	పా - ని సరిగరిస	
యు. గ ; * "	క... - నీ.	. - పా... ద.	
రీ రీ ; * గాపా - గపనిప - పని	పనిసా - గపనిప	పానీపాగా	
యు గ ; * రా . - జీ. ప. - ము.	ల. పా - లి. క.	పా... ల	
ప గగరిస * క్రీ... * (రఘు)			
అ. 1. ; ; ; * పానీ-సా ; సా	రీ ; రీ - గా	రీ - గా ; రీ	
; ; ; * అఘజా ; ల	ము ; ల - బా	ర - తో ; తి	

<p>2. సా ; ; * పానీ-పనిసాసా నకా ; ; * అఘ-జా..ల</p>	<p> ని సరీరీ - గా ము..ల - బా</p>	<p> రీ - గా ; రీ ర - తో ; లి</p>	<p> </p>
<p>3. గ రిగరిసా * " నకా..... * "</p>	<p> " - స రీ " - బా.</p>	<p> గా - రి గపాగా ర - తో.. లి</p>	<p> </p>
<p>గ రిగరిసా * గాగా - రిగరిసా నకా..... * నాద - రిం...చ</p>	<p> నిసరిసని ప - గప నీ...వే. - గ.</p>	<p> నిప - స నిసాగా తి. - గా..దా</p>	<p> </p>
<p>ప గగరిస * శ్రీ..... * (రఘు)</p>	<p> </p>		
<p>చ. ; ; ; * పానీ - ప నిసానీ ; ; ; * భవ - సా.. గ</p>	<p> పా , గా , - ప ని ర , ము , - దా.</p>	<p> పాగా ; రీ టలే ; గ</p>	<p> </p>
<p>ప రిగరిసా * పానీ - ప నిసాసా నె..... * బహు - గా.. సి</p>	<p> నిసరీరీ - గ రి బ.డినీ - మ.</p>	<p> పగ - ని పగరి - సరి య. - గు.జే. - రి.</p>	<p> </p>
<p>గరిసా ; * అనువిభాధిప శ్రీతక్ష ఆనందకర శ్రీ త్యాగరాజమత. (అనుపల్లవి బోలు.) తి. నీ ; *</p>			

(16) రా. దర్బారు. తా. ఆది=చ. త్రి.

29

లక్షణము: — పాడవ వక్ర సంపూర్ణరాగము 22-వ మేళం ఖరహారప్రియజన్యం. సాధారణ గాంధార కైశికి నిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు ఎల్లప్పుడున్న గానమునేయదగినది

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి మ ప ధ ని స.
అ. స ని ధ ప మ రి గ రి స.

గగరిస - రిమపధ - గా,, రిస - నిన్నీ ధపగగ్గారిస - ధనిసరి - నీసధప - మరిగరిస - మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు. ఈ రాగమందు గాంధారమును ఋషభమధ్యమ సంబంధముగాను, నిషాదమును ధైవతపడ్డమ సంబంధముగాను గమక ఒరికెతో పట్టవలయును. ఈ రాగము సంపూర్ణవక్ర రాగముగాను శుద్ధ సంపూర్ణముగాను వాడవగినిది. “ సారంగమపధనిస - నీదపమ గారిస ” అని పాడినయెడల రాగమునకు ఛాయలోపము గలుగదు. “ నీ ; ; ధప ” అను స్వరమును గమకముతో వాడునపుడు “ ధనిధాస ధాప ” అనియును “ గా ; ; రిస ” అని వాడునపుడు “ రిగరీమరిస ” అనియును పలికించవలయును.

ప. యోచనా కమలలోచన నన్నుబ్రోవ (యో)

అ. నూచన తెలియకనొరుల; యాచనజేతుననుచు నీకు

తోచిన ద్యుతివిజితా యుతవి రోచన నన్నుబ్రోవ నింక (యో)

చ. శేచననిజన్మక నిచయసాపవి మోచనగల బిరుదల్లగొని

కన్నచనా, కృత వివినచరహరాభిషేచనా, త్యాగరాజపూజిత (యో)

ప. 1. ;	* రీ శాపపా ; ; ;	మపధప - పమరీ	గ్గారినరీ	
;	* యో. చనా ; ; ;	అ... - ...	కమల...	
;	ప మరిగరిగ సా - ; ; ;	; - దప - మ పదప	పమరీ - గ్గారీ	
;	లో...చ. న - ; ; ;	; - నను - బ్రో...	... - ప.	
2. రిస	* రీ శామా - పదాప - మపదని	రిమపద - పమరీ	గాగా - రిసరీ	
..	* యో. చ - న... - అ...	... - ...	కమ - ల..	
;	ప మరిగరిగ సా - ; ; ;	; - దపమ పదప	పమరీ - గ్గారీ	
;	లో...చ. న - ; ; ;	; - ననుబ్రో...	... - ప.	
3. రిస	* రీ శామా - పదాప - మపదని	సా - పదపమరీ	గ్గారినరీ	
..	* యో. చ - న... - ...	. - ...	కమల..	
;	ప మరిగరిగ సా - ; ; ;	; - దపమ పదప	పమరీ - గ్గారీ	
;	లో...చ. న - ; ; ;	; - ననుబ్రో...	... - ప.	

1. రిస	* రీ సామాపదాప - మపదని	సరిగగరిస - రిస	ధప - గ్గారిస	
..	* యో. చ న . . - ఆ . . .	. . . . .	. . - కమల.	
	రీ - పమరిగిరి గా - ; ; ;	రిసారి సి స - దప	, దమప - గ్గారి	
	. - లో. . చ . న - ; ; ;	న . . న్ను . - బ్రో.	, . . . - వ.	
రిస	* (యోచన)			
..	*			
అ. 1. ;	* దా నీపా - మపదపమ - దప	పమరిమ - సారీ	నూనూపా ;	
;	* నూ. చ - న . . . . - తెలి	య . . . - క .	నోరుల ;	
;	* దా నీపా - దపపమ - రీపమ	పా - మపదాదా	నీసా - రి సరిస	
;	* యా. చ - న . . . - జే . .	తు - న . నుచు	నీ . - కు . . .	
2. ధప	* దానీపా - మపదపపమ - దప	ప మరిమ - సారీ	నూనూపా ;	
..	* నూ. చ - న . . . . . - తెలి	య . . . - క .	నోరుల ;	
;	దానీపా - దపమ - రీపమ	పా - మ పదాదా	నీ ; సా ;	
;	యా. చ - న . . - జే . .	తు - య . నుచు	నీ ; కు ;	

నీ సరిసరి - గ గ రి స - నీ స ధ ప ధ
 తోచిన... - ద్యుతివిజ - తా . యుతివి

రి న *
 . . * (యోచన)

చ. దనిపదమప - రి మ రి - పమ రి- గ గ రిస
 కే.చన నిజ - భ . క్త - నిచయ-పా . పవి
 నీ సరి - గ గ రి స - నిసదప - మపదని
 నేచన - కృత విపి - నచరప - రా . భి

రి న *
 జత * (యోచన)

ధ రిససాప - దా
 రో.చనా . - న

రి పమరి - గగరి స
 మో . చన - గలబిరు
 స రిససాప - దా
 మే.చనా . - త్యా

| ని - ప ధప - గగ్గా ||
 | న్ను- బ్రో. ప - నింక ||

రి నీస - రి మపధ	
దె. ల్ల - గోనినక	
ని - పదప - గ గ్గా	
గ - రాజ - పూ.	

(17) రా. మాళవి. తా. ఆది.

28

అక్షరము:—వక్ర సంపూర్ణ రాగము. కైశికి నిషాదము రాగచ్ఛాయాస్వరము 28-వ మేళం హరి కాంభోజిజన్యం ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగినది.

ప్రయోగము:— { ఆ. స రి గ మ ప ని మ ధ ని స.
 అ. స ని ధ నీ ప మ గ మ రి స.

- ప. నెనరుంచి నాను అన్నిటికి నిదానుడని నేను నీదుపై (నె)
 అ. ఘనాఘజీమూతాశుగ జలధిగంభీర నీ పాదములపై (నె)
 చ. కలిలో మాటలు నేర్చుకొని కాంతలను తనయుల బ్రోచుటకు
 శిలాత్ముడై పలుకనేరనురా శ్రీ త్యాగరాజాష్ట నీయెడ (నె)

అక్షరము 1 కి కళలు 2.

ప. 1. దనిపా , మగమ	రీ , - రి	గమపని	
నెనరుం , చినా	సు , - అ	న్నిటికి	
2. దనిపా , మ - పమగమ	రీ - ,,	" "	
నెనరుం , చి - న . . .	సు - ,,	" "	
మని దని - <u>సనిదని పమగమ</u>	రీ - , - స	, స - <u>సనిసీ</u>	
నిదాను - <u>డ.ని. నె. . .</u>	సు - - రి	, దు - <u>పై. . .</u>	(నె)
అ 1. మని దనిపా - దని	సా ; -	<u>సనిదనిపామా</u>	
ఘనాఘజీ - మూ .	తా ; -	అ	
2. " "	సా - దనిపా	" "	
" "	తా - . . .	" "	

3. మని ద నిసా - దనిసా -	రిగమా - గమరీ	"
ఘనాఘజీ - మూ . .	తా	"
4. మని ద నిసా - ద నిసా	సా , - ద	నిసరిగ
ఘనాఘజీ - మూ . .	తా , - శు	గజలధి
మా , - గామరీ -	, సాని	ద నిసరి
గం , - భీ ర నీ -	, పాద	ముల్లపై (నె)
చ. మపనీ ; - మా	దనిసా	, మ - గ మ
క లిలో ; - మా	టలునే	, ర్పు - కొని
రీ , గమప - సరి	గ మపా -	మపనీ
కాం , తలను - తన	యులభో -	మటకు

(శిలాత్ముడై పలుకనేరనర శ్రీ త్యాగరాజాస్త్ర నీయెడ - (అనుపల్లవిభోలు).

(18) రా. శుద్ధదేశి. తా. ఆది=చ. త్రి.

20

లక్షణము:—పాడవ సంపూర్ణరాగము. 20-వ మేళం సరళై రవిజన్యం. ఆరోహణమందు శుద్ధమధ్యమ చతుశ్రుతిధేవతములున్ను, అవరోహణమందు త్రిశ్రుతిలేక కొద్ది గమకముగా బట్టబడిన శుద్ధ దైవతమున్ను రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లప్పుడు గానము సేయదగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి మ ప ధ ని స.
అ. స ని ధ ప మ గ రి స.

వెంకటమఱి తన చతుర్దండిప్రకాశిక అను గ్రంథములో నీ రాగమునకు ప్రయోగము “సరిమపధనిధస సనిధపధ మమగరిస” యని వ్రాసియున్నారు. అవరోహణమునందుగల ప్రయోగములు మిగుల రాగరంజకములుగా నే మన్నవి. ఆరో హణమునందు “పధనిధస” యను ప్రయోగమును స్వీకరించినయెడల సదరు రాగము బొత్తిగా ముఖారియగుచున్నదిగమక సదరు ప్రయోగమును వర్జించుటయే రాగయుక్తమని మాయొక్క అభిప్రాయము. పదసరి అను ప్రయోగము క్రొద్దితావు లలో ప్రయోగించి యుండుట నీక్రింద కీర్తనయందు జూచునది.

ప. ఎందు కాగలింతురా నిన్నెంతని వర్ణింతురా నే (నెందు)

అ. అందమైన కుండరదన ఇందిరా హృన్మందిరా నే (నెందు)

చ. నీదు పలుకే పలుకురా, నీదు కలుకేకులుకురా ।

నీదు తళుకే తళుకురా, నిజమైన త్యాగరాజమతనే ॥ (నెందు)

అక్షరము 1-కి కథలు 4.

ప. 1. ;	* సానీసా - గారీమా ;	; - గారీగా	X88 - 8X88	
;	* ఎం.దు - కా.గ ;	; - లింతు	ర.. - ..నిం	
2. 8వ	* సానీసా - గారీ - మపమప	మప - మగగాగా	"	
...	* నెం.దు - కా. - గ...	.. - లిం.తు	"	
3. "	* " - గారీమాపా	, ద - పమగరిగా	"	
"	* " - కా.గ .	, - లిం...తు	"	
4. "	* సానీసా - రీమా - పదనిద	పమ - మగగాగా	"	
"	* ఎం.దు - కా. - గ...	.. - లిం.తు	"	
1. "	* రీ , మ - పానా ; - పదనిద	నీ - నిదధపమా	పా ; - దపమగ	
"	* నెం,త - చి వ ; - అ...	- ర్నిం...తు	రా ; - ..నె.	

2.	రిస	*	..	- పదపద	నిస -	..	
	..	*	..	- ఆ...	.. -	..	
3.	"	*	..	పదసరి	సరి - రిపనిదపమ	..	
	"	*	..	ఆ...	.. - ర్ని...తు	..	
	"	*	..	(నెండు)		..	
	"	*	..			..	
4.	;	*	శా ; దా - లీ ;	- దపమప	, మ - శా ; దా	నివ - శా ;	
	;	*	ఆం ; ద - మ్రై ;	- ర...	, .. - కుం ; ద	రద - శా ;	
	;	*	శా ; శా - సుని - లి ర శా		; - ని దదపమా	శా ; - దపమగ	
	;	*	ఖం ; డి - ర... - శ్చా...		; - మం...సి	రా ; - ఆ. శ.	
	రిస	*					
	..	*	(నెండు)				
5.	;	*	శా ; మా గారీ - సరిమా		; - గారీగా	గారీ - రీగ	
	;	*	శా ; దు పలు - శా		; - పలుకు	ద	

రిస	* సానీధా - సారీమా -	; - గారీసరి	మా ; - మామా	
..	* నీ .దు - కులుకే -	; - కులుకు.	రా ; - రామా	
;	* పా ; దా - నీనీ - దపమప	, మ - పాదానీ	సా ; - సాసా	
;	* నీ ; దు - తళు - కె. . .	, . - త ళుకు	రా ; - రామ	
;	* సాసా - స నినీనీ - నిదదా	దా - ని దధనమా	పా ; - ధపమగ	
;	* ని జ - మై . న - త్యా.	X - రా . . . జ	నూ ; - త. నె.	
రిస	* (ఎదు)			
..	* (ఎదు)			

(19) రా. భవప్రియ. తా. ఆది=చ. త్రి.

64

లక్షణము :—స పూర్ణరాగము 44-వ మేళకర్త. సర్వస్వర సంపూర్ణగమక ఒరికె రాగము. ఎల్లప్పుడు గాసము సేయదగినది.

స్రయోగము. — { ఆ. సరి X మ ప ధ ని స.
 ఆ. స ని ధ ప మ గ రి స.

ప. శ్రీ కాంతనీయోడ బలాతిబల చెలగంగలేదా వాదా (శ్రీ)

అ. పాకారిసుత నీవారి బలాబలమును తెలియంగలేదేమి (శ్రీ)

చ. కాకదైత్యునేకశరముననేయ కంజజాస్త్రమై బరగలేదా

(శ్రీ కరాద్విజులైదారెయంగలేని చింతనీకు గోచదేమి త్యాగరాజసుత (శ్రీ)

ప. 1. ; ; ;	* పా ; - ద ని ని దదా	పా ; ; - మా	మామా - పా ;	
; ; ;	* శ్రీ ; - కాం . . త	నీ ; ; - యె	ణ బ - లా ;	
2. పథధపమా	* " "	పదనిదదప - "	" "	
తి . బ . ల	* " "	నీ . . . . - "	" "	
3. " "	* " "	" "	" - పదనీ	
" "	* " "	" "	" - ల . .	
4. దనిదధపమ	* " "	" "	" - పదనిస	
తి . బ . ల .	* " "	" "	" - ల	
5. నీ , ధపమ	* " "	" "	" "	
నీ , బ . ల	* " "	" "	" "	

6. రిషనిదపమ	* మామాపమ గా గా -	గరిషా , - గా	; - రిగమప - దని	
తి. బ. ల.	* చె ల గం. , గ -	తే. , - దా	; - . . . . - వా	
స్వని-ద పమ	* (శ్రీ)			
. -దా . .	*			
అ. 1. ; ; ;	* పాదా - నీ ; ప్	నీపా ; ; -	; ; ; ;	
; ; ;	* పా . - కా ; రి	పుతా ; ; -	; ; ; ;	
2. ; నిరపమ	* " "	" "	" - నిర	
; ఆ . .	* " "	" "	" - ఆ.	
3. విస్వనిదపమ	* " "	" "	; ; - <u>దానీపారం</u>	
. . . . .	* " "	" "	; ; - ఆ	
<u>స్వని - దానిద - పామా*</u>	" "	నీపా ; - ప్	; - రిగగరి రి -	
. . . . . *	" "	పుతా ; - నీ	; - వా	
పార - స్వని	* పాదా - నిస్వగరిని	ప్ ; ప్ , - ప్	, ని - స్వగరిగా	
బ . ల .	* పా . - కా . . రి .	పు , తా , - లి	, . - వా . రి	

మా, మా,	* మామాపమగాగా	గరీ, పా - రిస	, ని - సనీద - నిధ	
బ, లా,	* బలము...ల	తె, . - లి.	, . - యం. - గ.	
, ప - ధపాప	* (శ్రీ కాంత్)			
, . - లే. ర	*			
ర. ; ; ;	* పాపాపా ; పా	పా, మా, - పద	పమ - గా; గా	
; ; ;	* కాక దై ; త్య	పా, క, - శ	ర. - ము; న	
గరీ, పా	* గాగా - గా ; రి	పారీసీ - సరి	గరిగా - గమపద	
పా, య	* పంజ - జా ; ప్ర	మై. . - బ.	ర. గ - లే. . .	
పా ; ;	* శ్రీ కరాద్విజులై దారెరుంగలేని చింతనీకు తోచజేమి త్యాగరాజుత. (అనుపల్లవిబోలు)			
దా ; ;	*			

(20) రా. కుంతలవరాళి-తా. ఆది=చ. త్రి.

28

లక్షణము:—బేడవవక్రరాగము. ఋషభగాంధారములు వర్జితములు. శుద్ధమధ్యమకైశికి నిషాదములురాగ చ్చాయాస్వరములు. 28 వ మేళం సారి కాంభోజిజనర్ణం. ఎల్లప్పుడున్ను గానము చేయదగినది.

ప్రయోగము. — { ఆ. స మ ప ధ ని ధ స.
 అ. స ని ధ ప మ స.

ప. చెంత నేసదానుంచుకోవయ్యా (చెంత)

అ. మంతు కెక్క-శ్రీమంతుడౌ హనుమంతురీతిగా శ్రీకాంత (చెంత)

చ. తలచినపనులను నే దెలిసి తలతోనడిచి పంతసిట్లుదురా;

పలుమారు బల్కపనిలేదు రామ భరతునివలె త్యాగరాజనత (చెంత)

ప. 1.	;	;	;	*	సామా	సా	;	దా		ని	ద	నీ	;	-	ప	ద		నీ	..	ని	ద	సా	సా				
	;	;	;	*	చెంత	శే	;	స		దా	.	;	-	స	ం			చు-	కో	.	బ్ర						
2.	ప	మ	మా	;	*			”			”	-	ప	ద			ని	ధ	-	స	ని	ని	ధ	-	ర	ప	
	య	.	.	;	*			”			”	-	స	ం			చు	-	కో	.	.	.	.	.	.	బ్ర	
	”			;	*			(చెంతనే)																			
౩.	;	;	;	*	నీ	నీ	-	దా	సా	సా		సా	;	;	-	మా		మా	-	చు	స	సా	సా	సా			
	;	;	;	*	మంతు	-	క	.	క్క			తా	;	;	-	మం		తు	-	డౌ	.	.	భ				

హా ; ; * హా హా - హ ని ని ని

ను ; ; * మంతు - రే . . తి

దప-పమమా*
.. - త . . * (చెంతనే)

చ. : ; : * హా హా హా ; హా

: ; : * త ల చి ; ప

హా హా ; * హా ని - హ ని హా ని

లి జి ; * త ల - త్తో . . చ

హా హా ; * పలువారుబల్క పనిలేదురామా భరతునిపతి త్యాగరాజమత (అనుపల్లవిబోలు)

దు రా ; *

| రా హ ని ని - ని జ

| గా . . . - త్రి.

|

| హా హా ; - హా

| ప చ ; - ల

| హా హ ని హా హ - హా

| డి చి . . . - సం

| రా - పనినిధ - మప

| . . . . . - కాం

|

| హా - పనినిధా

| ప - హ . . ల

| హా హా ; హా

| త ని ; ని

(21) రా. కుంతలవరాళి-తా. ఆది=చ. త్రి.

లక్షణము:—54-వ పుట జూచునది.

ప. శరశరసమరైకశూర శరధిమదవిదార (శర)

ఆ. సురరిపుమూలబలమను తూలిగులకనలపమమాశీరామ (శర)

చ. తొలిజేసిన పాపవనకుతారమా ; కల్లనైన సేయగలేని ; బలువిలును విరిచి వెలసిన శ్రీ రఘుకులవర
 బ్రోవుము త్యాగరాజనుత (శర)

ఉ.	సా మా - సా మా - సాదా దా ;	దాపా - సనిధ	ధపపమమా ;	
	శ ర - శ ర - స మ రై ;	. క - శూ . . .	. . . . ర ;	
	సామా - సాదా నీదా - స నిదప	మా ; - మా ; -	పదనిద - దపపమ	(శర)
	శ ర - ది మ ద వి - దా . . .	రా ; - .	అ . . . -	
అ.	మా నీ దా సా - నీ దా సా ;	మా సా మా సా	సనినీ - నిదదా	
	సు ర రి పు - మూ . ల ;	బ ల మ ను	తూ . - ల . .	
	మామామామా - సాసాసాసా	మా ; సా ;	స నిదప - మా ;	(శర)
	గి రు ల క - న ల స మ	మా ; శ్రీ ;	రా . . . - మా ;	
బ.	దాదాదా ; - నీదాసా ;	నీ దా నీ పా	దా , పమా ;	
	తొలి జే ; - సిన పా ;	ప ప న కు	తా , రమా ;	
	పాపాపా ; - దాదానీ ;	దానీ - నిదదా	సా ; ; ;	
	క ల్లనై ; - స మ సే ;	యగ - లే . .	ని ; ; ;	

బలువిలును విరిచి వెలసిన శ్రీరఘుకులవర బ్రోవుము త్యాగరాజనుత (అనుపల్లవిబోలు)

(22) రా. ఉదయరవిచంద్రిక-తా. ఆది=చ. త్రి. 20

లక్షణము :— ఔడవఔడవరాగము. 22 వ మేళము ఖరహరప్రియజస్యము. ఋషభధైవతములు నర్జము. సాధారణగాంధార కైశికి నిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ప్రయోగము.— { ఆ. స గ మ ప ని స
అ. స ని ప మ గ స

ప. ఎంత నేర్చిన ఎంతజూచిన, ఎంతవారలైన కాంతదాసులే; (ఎంత)

అ. సంతతంబు శ్రీకాంతస్వాంతసిద్ధాంతమైనమార్గచింతలేనివా (రెంత)

చ. పరహింసపరభామాన్యధన, పరమానపాపవాద,

పరజీవనములకన్యతమె, భాషించేరయ్యత్యాగరాజనుత (ఎంత)

ప.	;	;	;	*	సనిసా - గ మపామా		పా ; ; - మప		నిప - ప మమామా	
	;	;	;	*	ఎంత - నే . . ర్చి		న ; ; - ఎం		త. - జూ . . చి	
	ప	మ	గా,	స	* మపమగసా ; నీ		సా, సా, - గ మ		పమ-ప నిసని - పమ	
	న . . ,	.	.	*	ఎంత.వా ; ర		లై, న, - కాం		త. -దా. . . - సు.	

	ప మ గా, స *			
	లే . . , . *			
	(ఎంత)			
అ.	; ; ; * పా నీ సా ; సా		సనినీ ; - సా	సా - స గ మా మా
	; ; ; * సంతం తం ; బు		శ్రీ. ; - కాం	త - స్వాం . త
	ప మ గా ; * ప ప మ గ సా ; నీ		సా, సా, - పని	సని - పా; మా
	నీ . . ; * ధ్ధాంత . మై ; న		మా, ర్గ, - చిం	త. - లే ; ని
	ప మ గా, స *			
	వా . . , . *			
	(రంత నేర్చిన)			
ఆ.	; ; ; * పాపాపా ; మా		పామా ; - మా	; మా ; - మా
	; ; ; * ప ర హిం ; న		ప ర ; - బా	; మా ; - స్వ
	ప మ గా ; * మ ప మ గ సా ; సా		సనినీ ; - నీ	సా - గ మ పామా
	ధ . ర ; * ప . ర . మా ; న		పు. . ; - ఆ	ప - వా . . .
	పాపా ; * పరజీవనముల కన్యతమే భాషించేరయ్య త్యాగరాజనత (అనుపల్లవిబోలు)			
	ర . ; *			

(23) రా. జయంతశ్రీ-తా. ఆది=చ. త్రి. 20

లక్షణము:—బొడవ పాడవ వక్రరాగము. ఋషభవర్జితము. 20-వ మేళం నతభైరవిజన్యం. శుద్ధ ధైవత సాధారణ గాంధారములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లప్పుడును పాడదగినది.

{ ఆ. స గ మ ధ ని స.
అ. స ని ధ మ ప మ గ స.

ప. మరుగేలరా ఓ రాఘవ (మరు)

అ. మరుగేల చరాచరూపపరాత్పరసూర్య సుధాకరలోచన (మరు)

చ. అన్ని నీవనుచు అంతరంగమున, తిన్న గానెతకి తెలిసికొంటినయ్య,

నిన్నే గాని మది నెన్నజాలనొరుల, నన్ను బ్రోవవయ్య త్యాగరాజనత. (మరు)

1. ; ; ;	* దామాపా ; మా	గా ; సా - ణి	సాగా ; మా	
; ; ;	* మ రు గే ; ల	రా ; . - ఓ	. రా ; ఘ	
2. దా ; ;	* "	"	"	
నా ; ;	* "	"	"	

దదనిదదని *
ప..... * (మరుగేల)

అ. 1. ; ; ; * దాదాదా ; దా
; ; ; * మరుగే ; ల

2. షా, షా, * దామాదా ; దా
ప, రా, * మరుగే ; ల

3. " * "
" * "

షాసనిద * "
ప ర... * "

షా, షా, * గాషా - గా ; గా
ప, రా, * త్వర - నూ ; ర్య

సనిదదా *
న..... * (మరుగేలరా)

	దా, మా, - దా	దానీ, నీ,	
	ప, రా, - ప	రనూ, ప,	
	"	"	
	"	"	
	"	"	
	"	"	
	"	"	
	"	"	
	గా, షా, - సని	నిసగా ; షా	
	ప, ధా, - క.	ర. లో ; ప	

చ.	;	;	;	* పాపాపా ; మా	పా , మా , - గా	సాగా ; సా	
	;	;	;	* ఆన్నినీ ; ప	ప , చు , - ఆం	త రం ; గ	

గా , సా , * నిసాగా ; పా	గా , సా , - సని	సాగా , గా ,	
ము , స , * తిన్నగా ; తె	డ , కి , - తెలు	సెకొం, టి ,	

మా , మా , * నిన్నే గానిమది నెన్నజాలనారుల నన్న ప్రోవపయ్య త్యాగరాజమత. (అనుపల్లవిబోలు).

సై , య్య *

(24) రా. నాట-తా. ఆది=చ. త్రి.

36

లక్షణము :—సంపూర్ణబౌడవరాగము. 36 వ మేళం చలనాటజన్యం. షట్చుత్తియుషభశుద్ధమధ్యమ
కాకలినిపాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు; అవరోహణమందు ధైవత గాంధారములు
వర్జంబులు. సాయంకాలమందు గానము సేయదగినది; ఘనరాగము.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స.
ఆ. స ని ధ మ రి స.

ఈ రాగమునందు రెండు వివాదిప్రయోగములున్నవి; పట్టుకొటిఋషభ అంతరగాంధారము ఒకటి; పట్టుకొటి దైవతకాకలినిషాడము మఱియొకటి. ఈవివాదిప్రయోగములను సంచించుటకై ఋషభధైవతములను చతుశ్రుతి ఋషభచతుశ్రుతి ధైవతస్థానములయందుండి నొక్కిపట్టవలయును.

ప. నిస్నేభజనసేయువాడను (ని)

ఆ. పన్నగశాయీ పరులవేడలేను (ని)

చ. స్నానాదిజవతపయోగ ధ్యానసమాధినుభవదసీతానాధనుకలలోకపాలక త్యాగరాజస్మృత (ని)

ప. 1. గా ; గా ; గా ; - గమపమ

ని ; . ; . ; - . . . .

రీ ; ; ; సా ; - గమపా

న ; ; ; . ; - సే . .

1. రినిషసాసా - గా ; గమపమ

ని . . . . - . ; . . . .

రీ ; ; ; సా ; - గమపని

న ; ; ; . ; - సే . . .

| గా ; - మాగా

| స్నే ; - . . .

| పనీప - మ పామ

| . . . - యు . .

| గా ; - మాగా

| స్నే ; - . . .

| సా , నిపా , మ

| . , యు , .

| పమమగ - సాసా

| . . . . - భ జ

| గ మపమ - గమరి న

| వా . . . - డ . ను .

| పమమగ - సాసా

| . . . . - భ జ

| గ మపమ - గమరి న

| వా . . . - డ . ను .

||

||

||

||

||

||

||

||

<p>ఆ. నీ ; నీ ; నీ ; - పనిసని ప్న ; . ; . ; - న... ప్న ; ; ; ; ; ; యి ; ; ; ; ; ; నీ ; నీ ; నీ ; - పనిసని ప్న ; . ; . ; - న... ప్న ; ; ; ; ; - పనిపని యి ; ; ; ; ; - ప.రు.</p>	<p> పనిసని - పమగమ . . . . - గ . . . . ; ; ; ; ; ; ; ; పనిసని - పమగమ . . . . - గ . . . . ప్న - రీ ; రీ ల - వే ; డ మప ని - పానిప ని నిసా ని - పామగ</p>	<p> ప నీప - పసాని శా . . - . . . సనిపమ - గమప ని . . . . - . . . . ప నీప - పసాని శా . . - . . . సనిపమ - గమరి ప తే . . . - . . . ను. మపామ - గమా గ మపామ - గమ రిస </p>
<p>చ. పా ; - పానూ - రీసా - ప పనిప ప్న ; - నా . - ది . - జె . ప. పా , మ - గమపమ - ప్నిసా - ప మరిస ధ్యా , ... - న స - మ . . .</p>	<p> మా - మమ - పమ గా . - త . - ప . . రీ - సా సా గా ది - సు ఖ .</p>	<p> గ మపమ - గానూ యో . . . - . గ మాపానూ ; ప్ర ద సీ ; </p>

(నీ)

తనాధ సకలలోకపాలక త్యాగరాజసుత. (అనుపల్లవిబోలు.)

(25) రా. ముఖారి-తా. ఆది=చ. త్రి.

20

లక్షణము:—పక్రమాడవ సంపూర్ణము. ఆరోహణమందు గాంధారనిషాదములు వర్జితములు. 20-వ మేళం నత బై రవిజన్యం. 8-వ చతుశ్రుతి ఋషభ శుద్ధమధ్యమ కైశికి నిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు; మఱియు ఆరోహణమందు చతుశ్రుతి ధైవతమున్ను, అవరోహణమందు శుద్ధధైవత సాధారణ గాంధారములున్ను రాగచ్ఛాయాస్వరములు ఎల్లప్పుడున్ను గానము సేయదగును.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి మ ప ని ధ స.
అ. స ని ధ ప మ గ రి స.

సరిమగరిస - రిగరిమాగరి - రిమపనీధ మపధసా - సరిమగారి - మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు.

ప. సరసీరుహాననరామ, సమయము బ్రోవబిద్ధన (స)

అ. పరభావల నర్పించి యన్నమిడి పగలురేయి సరసమాధు వారిన్వొల్ల (స)

చ. బ్రాహ్మణీకము బాయునీమల, బ్రతుకాయె నదిగాక యీ కలిలో,

బ్రాహ్మ్యమైన మాటలు నెచ్చుకొని, బరగేరయ్యా త్యాగరాజమత (స)

ప. 1. ; ; ;

; ; ;

* పానూ - మగరిస - రీ

* స ర - సీ . . . - రు

| నూ ; ; - ధా

| హా ; ; - న

| పా ; - ; ;

| నా ; - ; ;

||
||

2. రిమపా ; *   "   "   శ్చ ; ; - రి బ
రా. మా ; *   "   "   శ్చ ; ; - ధా.
3. రిమపా ; *   "   "   శ్చ ; - ; ;
. . మా ; *   "   "   శ్చ ; - ; ;
4. మగరిసరిమ *   "   "   "   రి బ
రా... మ *   "   "   "   ధా.
5. పాదని - దనీద *   "   "   "   రి బ
మ . . - . . *   "   "   "   ధా.
6. పనిద - సనిద *   "   "   "   రి బ
మ . . - . . *   "   "   "   ధా.
7. పనిదదసా * సనిదప - మగరిస - రీ   మా ; ; - ధా   శ్చ ; ; - రి బ
మ. . . . * స. ర. - నీ . . . - ధ   భ్క ; ; - న   శ్చ ; ; - రా.
8. పనిధస - రీగరి * సనిదప - మగరిస - రీ   ధ పమగ - రిమపా   నిదపమ - పదసా
మ. . . . . * స. ర. - నీ . . . - ధ   భ్క. . . . . న   స. . . . .

9. కీకీ-సీకీకీసా; * మపదప - పమగారీ | రి గరిగసా - రిమ | పాదని - దనీద - రీ ||
 రా.-మా... * న.మ. - య...ము | బ్రో... - వ. | చి... - ... - ధ్వు ||

సారీస - సా; * (స) ఇచట పల్లవియొక్క రి-వ సంగతినిపాడి 1-వ సంగతినిపాడవలయును.
 న... - ...; *

ఉ. ; ; ; * పాదా - సా; రీ | కీకీకీకీ - సీ రి | కీకీ - సీ కీససా ||
 ; ; ; * ప ర - బా; మ | ల.న... - ర్పిం. | చి. - య...న్న ||
 సా, - సా, * " | " | " ||
 మి, - డి, * " | " | " ||
 సా, - సనిద * పదప ప - మగరిమా | పరిస - సనిద - సరి | కీ రి - సీ రీస - సా ||
 మి, - డి... * పగలు. - రే...యి | సర. - న... - మా | డు... - వా... - రి ||
 సా, - సా, * పదప - మగరిమా | పరిస - సనిద - సరి | కీ రి - సీ రి - మాపమగారీ ||
 నా, - ల్ల, * పగ.లు - రే...యి | సర. - న... - మా | డు. - వా... - ... - రి ||
 సారీ - సీకీకీసా; * (సర) | | ||
 నా... - ... - ల్ల * | | ||

సంగీత ప్రదాయిని.]

88

[త్యాగరాజస్వామి స్తోత్రములు.

చ. ; ; ;	* రీ నూ - పా ; దా	ని దనీ ; - దా	దప - మపదాపా	
; ; ;	* బ్రహ్మ - ఙీ ; క	ము. . ; - భా	య. - ని . . చు	
పా ; ;	* ప మ ద ప - ప మ గారీ	8x8x పా - రి	మా - ప ద ని దనీ	
ల ; ;	* బ్ర . తు . - కా . . యె	న . . ది - గా	క - ఈ . . క	
దా , - పా , * లి , - లా , *	* బ్రాహ్మ్యమైనమాటల నేర్చుకొని బరగేరయ్యా త్యాగరాజనుత (అనుపల్లవిబోలు.)			

(26) రా. బంగాళా-తా. ఆది=చ. త్రి. 29

లక్షణము:—3-వ పుటలోజూడుము.

- ప. మునుపే తెలియకపోయెనా, మునినుత దయలేదాయెనా (ము)
- అ. అనువినుమంతలేదనుచునన్నలయించి వేడుకజూచుటకు (ము)
- చ. ఆనాటిమంచినడతనుజూచినీ వత్సంతకృపసేయలేదా,
- ఈనాడునా బుద్ధిల్లొనని నీ కినుకులతిలక శ్రీత్యాగరాజనుత (ము)

ప. 1. సారీ - X మపా - పా ; గాగా
మును - పే . . . ; తె . లి

| మారీ - గా ;
| యక - పా ;

| గా , రి రీ ;
| . , యేనా ;

||

2. సారీ - X మపా - రిXమప - ,,
మును - పే . . . - ,,

| " "
| " "

| " "
| " "

||

3. సారీ - X మపమరీ ; - X మపమ
మును - పే . . . ; - తె . లి .

| రి సరీ - X మగరి
| య. క - పా . . .

| సరిగరి - రీ ;
| . . . యే - నా ;

||

4. సారీ - X మపమపా ; - పాసని
మును - పే . . . ; - తె . లి .

| ప మరీ - ,,
| య. క - ,,

| " "
| " "

||

5. సారీ - X మపా - పాపా - ప మరీ
మును - పే . . . - తె . లి

| ప మరీ - గా , రి
| య. క - పా , .

| సరిగరి - రీ ;
| . . . యే-నా ;

||

6. " - సనిపా
" - తె . లి

| X మరీ - X మగరి
| య. క - పా . . .

| సరిగరి రీ ;
| . . . యేనా ;

||

7. " - కూపా
" - తె . లి

| మారీ - గా ;
| యక - పా ;

| గా , రి రీ ;
| . , యేనా ;

||

<p>8. పాపా - పాపా - సనిప మరీ ; ముని - సుత - ద.య.లే ;</p>	<p> గా ; గా , రి దా ; . , .</p>	<p> సరిగరి - రీ రీ . . . . - యనా </p>	
<p>9. పాపా - పాపా - రీరీ - గా , రి ముని - సుత - దయ - లే , .</p>	<p> పా ; - పా ; దా ; - . ;</p>	<p> గా , మ - రీ ; . , య - నా ; </p>	
<p>10. పాపా - పాపా - నిపమ రి - నినిపమ ముని - సుత - ద.య. - లే . . .</p>	<p> రీ - సానిపమరి . - దా . . . .</p>	<p> గా , రి - రీ ; . , య - నా ; </p>	
<p>11. పాపా - పాపా - రీరీ - గ మగరి ముని - సుత - దయ - లే . . .</p>	<p> సనిపమ - గ మగరి . . . . - దా . . . .</p>	<p> సరిగరి రీ ; . . . . యనా ; </p>	(ము)
<p>అ. పాపా - పాపా - రీ ; గాగా అను - విను - ను ; శ్ర.</p>	<p> మరీ - గాగా లే . - దను</p>	<p> రి గరి గ - రీ ; ము. ను. - న ; </p>	
<p>పాపా - సనిపా - మాపా - పాపా న్నల - యించి - జే . - ముక</p>	<p> సనిపమ - రీ ; జూ.చు . - ట ;</p>	<p> గా , రి - రీ ; మ , . - , ; </p>	(ము)
<p>చ. పాపా ; పా - ప మరీ - పమరీ - అనా ; టి - మం . . . చి . -</p>	<p> గాగా - గారీ న డ - త లు</p>	<p> గ మపమ - రీరీ జూ . . . . . చి </p>	

2. పాపా - సని - పాసనిపమరీ ;		“		“	
ఆనా - టి . - మం . . . చి ;		“		“	
పాసా - నీపా - మారీరీ		సా ; - స నిపమ		రీ - గమ రీ ;	
అ త్యం - .త - కృరుప		నే ; - య . . .		. - శే . దా ;	
ఈనాడు నాబుద్ధిల్లెనని ఇనకులతిలక శ్రీత్యాగరాజసుత (అనువల్లవిబోలు)					

(27) రా. కల్యాణి-తా. ఆది=చ. త్రి.

65

లక్షణము:— సంపూర్ణరాగము. 65 వ మేళకర్త. చతుశ్రుతి ఋషభఅంతరగాంధార కాకలినిపాదములు రాగచ్చాయాస్వరములు. సర్వస్వర సంపూర్ణగమక ఒరికెరాగము. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స
స ని ధ ప మ గ రి స

ధారీ - ధగ - నిగరిగ - నిరినిధ - మధమగా - ధనిరినిధ - గనిదమగ మొదలగు వక్రప్రయోగములు రాగరంజకములు. మఱియు. గద - గని - నిగ - ధరి - ధగ మొదలగు దాటుస్వరప్రయోగములవలన ఈరాగము విశేషముగా స్ఫురించుచున్నది.

ఈరాగమునకు ప్రతిమధ్యమము ముఖ్యమైన జీవస్వరమైనను ప్రతిమధ్యమప్రయోగము లేకనే ఈరాగమును “నిగరినిధ, నిరిగరిని గరిగ, నిరినిధ, ధరినిదగ” అను నిట్టిప్రయోగములవల్ల స్ఫురింపజేయవచ్చును. శంకరాభరణమందు బలుకు కాకలినిషాదమునకన్న ఈరాగమందుగల కాకలినిషాదము విశేషముగా ఒకశ్రుతి తక్కువగానే బలుకుచున్నది. విశేషవిధులకు లక్షణగ్రంథములయందు జూచునది.

ప. నీదాసాసుదాసుడననిపేరె యేమిఫలము (నీ)

ఆ. వేదదాసులందు నీకు ప్రేమలేకపోయె (నీ)

చ. నరివారిలో నన్ను చౌకజేసితివిగాని,

కరుణించలేక నీదు కర్తమనేవుగాని (నీ)

రోసములేశము లేదాయె రుచిరవాక్కులుపోయె,

దాసులబోచితివట త్యాగరాజిలో (నీ)

ప. 1. సా ; నీ - దానీ - ద పపామా

నీ ; . - దా . - సా . . ను

| గామాగా - సా

| దా . . - ను

| మా - సాధానీ

| . - డ న ని

||

||

2.   " - ద నిసని - ద పపామా

- దా . . . - సా . . ను

| " |

| " |

| " |

| " |

||

||

3.	,, - ద నిసని - ప దనిద - సని	ద పపమమగ - పా	,,	
	,, - దా... - పా... - సు.	దా... - సు	,,	
4.	పా * దనిసా - ద నిసని - ప దనిద - సని	,,	,,	
	. * నీ.. - దా... - పా... - సు.	,,	,,	
5.	పా * రింసీ - స సదా - నీ దా - పా	మ పదపమగ - పా	,,	
	. * నీ.. - దా.. - పా.. - సు	దా... - సు	,,	
6.	పా * - రింగరీ - ని రింసీ - ద నిదాపా	,, పా	మాపాధాకీ	
	. * - నీ.. - దా.. - పా.. సు	,, - సు	. క న ని	
7.	పా - నిదపమ - ద నిసని - ద పపామా	ద పపమమగ - పా	,,	
	నీ - ..... - దా... - పా... సు	దా... - సు	,,	
8.	పా ; నీ - ద నిసని - ద పపామా	గా ; ; - గా	మారీసా ;	
	నీ ; . - దా... - పా.. సు	దా ; ; - సు	. క న ;	
	; సన్నిధా ; ; - ని నకీ - రీ	; గామా - పా	మాపా - ధ నిసా	
	; నీ.. ; ; - నీ.. - రే	; వీ . - మి	ఫల - ము. .	

; దనిసరి - గరిసని - రిసనిద - సని - ; నీ... - దా... - సా... - సు...	ద పపమమగ - పా దా... - సు	మా - పాధారీ . - జనని	(నీ)
౧. దానీపా - దనిసా - సా ; - సా పే... - ద... - దా ; - సు	ని సరీ ; - రి స లం... ; - దు .	సా - సా ; సా . - నీ ; కు	
2. దనిసరినిద - దపపా - దనిసాసా పే..... - ద... - దా... సు	" " " "	" " " "	
3. దనిసరిసని - దపపా - దనిసాసా పే..... - ద... - దా... సు	దా సారీ - రి స లం . . - దు .	" " " "	
4. దనిసరిసని - దనిసని - ద పసనిదా పే..... - ద... - దా... సు	" " " "	" " " "	
రి రినిదా - దనిదాపమ - గమపా ప్రే... - మ... - లే...	పా - గమపా - దని . - క . . - పా .	సాసా - దనిసరి . యె -	
గరి * - సీసరిస - దనిసని - ప దనిదసని . * - నీ... - దా... - సా... సు.	ద పపమమగ - పా దా... - సు	మాప - దా రీ జ . - న ని	

చ.	దాపా ; - పా ; - మా - గమపను	పా - మ పదా - పగ	నీ - దపపా - పను	
	సరి ; - వా ; - . - రి . . .	. - లో	. - న . . - న్ను.	
	గామా-పాదప - పమగా ; ; - రి ససా	; - పాపామా	; - ద నిదాపా	
	చా. - . . . - . . . క ; ; - జే . .	; - సి తి వి	; - గా . . ని	

కరుణించలేక నీదు కర్మమనేవుగాని (అనుపల్లవిబోలు,)

(28) రా. ఆభోగి తా. ఆది.

లక్షణము:—శౌడవ శౌడవరాగము. 22 వ మేళం ఖరహరస్రియజస్యం. పంచమనిషాదములు వర్జితములు. శుద్ధమధ్యము చతుశ్రుతి ఛైవతములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ మ ధ స
అ. స ధ మ గ రి స

ప. నన్నుబ్రోవనీ కింతతామసమా నాపై నేరమే మీబల్కుమా (న)

అ. చిన్ననాడెనీ చెలిమిగల్గొరి చింతించలేదా శ్రీరామ (న)

చ. నిజదాసపరు లగు తమ్ములతో నీవుబాగబట్టగలేదా,

Xజరాజరక్షకతనయులను కరుణించలేదా త్యాగరాజసత (న)

ప. 1. ; ; ;	* రీగా - రీ ; రీ	శా ; ; - దా	శా - రీ ; మా	
; ; ;	* నన్ను - బ్రో; వ	నీ ; ; - కిం	త - తా; మ	
2. గాఠీ ;	* రీగా - X రిరీ - రి	శా ; ; - దా	శా - రీ మగగా	
సమా;	* నన్ను - బ్రో... - వ	నీ ; ; - కిం	త - తా... మ	
3. ,,	* రీగా - రీ మగరీ	శా ; ; - దా	శా - ర సరిగమా	
,,	* నన్ను - బ్రో... - వ	నీ ; ; - కిం	త - తా... మ	
4. గాXరి	* రీగా - X రిరీరీ	సరిXరిరిన - ,,	,,	
సమ..	* నన్ను - బ్రో. వ	నీ..... - ,,	,,	
5. ,,	* ,,	మXరిరిన - ,,	,,	
,,	* ,,	నీ..... - ,,	,,	
6. ,,	* రిXమా - రిXమాగా	,,	,,	
,,	* న. న్ను - బ్రో. వ	,,	,,	

7.	“	* గామా - డామాగా		“		“	
	“	* నన్ను - బ్రో. బ		“		“	
8.	“	* గామా - దా ; దా		ద సదసదా - ద ద		మా - మ గ గా గా	
	“	* వ్రావై - శ్శ ; ర		మే . . . . - మి .		. - బ . ల్క	
9.	గరిరీ ;	* గామా - దా ; షా		“		“	
	బు. . ;	* వ్రావై - శ్శ ; ర		“		“	
10.	“	* కామాదా ; షా		రీగా - రీషా		దా - మా ; గా	
	“	* వ్రావై శ్శ ; ర		మే . - మి .		. - బ ; ల్క	
11.	“	* కామాదా ; షా		రిగమగరి - రి స		“	
	“	* వ్రావై శ్శ ; ర		మే . . . . - మి .		“	
	“	* (నను)					
	“	*					
6.	; ; ;	* మాదాషా ; రి		రి ; ; - గ గ		గా - గా య గ గా	
	; ; ;	* విష్ణువా ; డా		నీ ; ; - చలి		మి - గ . లోగ	

2. క్ష రిరిససా	*		”		”	
గో...రి	*		”		”	
క్ష రిరి ;	* రిరిమక్ష - క్ష రిరిసా		దాసా ; - రి		సా రి - సాదా	
గో.రి ;	* చిం. - తిం. చ		లేదా ; - శ్రీ		. . - రా .	
మాగారి	*					
మా . .	* (నను)					
క. ; ; ;	* దాదాదా ; దా		దసదా ; - దా		మా - మ X గాగా	
; ; ;	* ని జదా ; న		వ.రు ; - ల		గు - తం . ము	
2. గరిరి ;	* ”		దసదసదా - ”		”	
ల.తో ;	* ”		వ...రు - ”		”	
”	* గామాదా ; మా		గాగరిరి - ధా		సా - ధసరి X మా	
”	* నీ వుబా ; X		బు...ట్ట - X		. - లే . . .	
గామా ;	* గజరాజరక్షదనయును	}	(అనుపల్లవిబోలు)			
. దా ;	* కరుణించలేదా త్యాగరాజనుత					

(29) రా. సావేరి-తా. ఆది=చ. త్రి. 15

లక్షణము:—బౌడవసంపూర్ణరాగము. శుద్ధజైవత శుద్ధమధ్యమములురాగచ్ఛాయాస్వరములు. 15-వ మేళం. మాయామాళవశృంగారజన్యం. ఎల్లప్పుడును పాడదగినది.

ప్రయోగము: { ఆ. స రి మ ప ద స
అ. స ని ద ప మ గ రి స

ఈ రాగమందు విశేషముగ త్రిశ్రుతిగాంధార త్రిశ్రుతినిషాదములే అనగా సాధారణ గాంధారకై శిశినిషాదములే పూర్వీకులక్షణగీతములందు ప్రయోగింపబడియున్నవి. మఱియు నీస్వరములవల్లనే ఈరాగమునకు రంజకత్వముగలుగుచున్నది. “సనిస” అనుబ్రయోగమందు కాకలినిషాదమున్ను, “సరిమగా” అనుప్రయోగమందు అంతరగాంధారమును నియతముగా బలుకుచున్నవేగాని దక్కనప్రయోగములయందలి నీస్వరములుసందర్భానుసారముగ ఒక్కొక్కశ్రుతితక్కువగానే బలుకుచున్నది. నీవిషయముగీతకీర్తనాదులయందు నూహించినయెడల స్పష్టమగును.

ప. దరిదాపులేకవేడిలే దయరాదేమో శ్రీరామ॥ద॥

అ. కరిదనములుగిల్లితే కరుణించిబ్రోతువేమో॥ద॥

అలనాడునిర్లరవైరి బా లునిజూచిబ్రోచిలివిగాని, వలచిపదములనమ్మితే వరమీతోచునా త్యాగరాజు. ॥ద॥

ప. 1. ; ; ;	* రీ సా దా ; - ప మ	గగరీ ; - సని	ధా - శా , రిమా	
; ; ;	* దా రీ దా ; - పు .	లే . - క .	. - ల్ల , డి .	
2. పా,దా ,	* రీ సా - ని దనిదపమ	గరిగరీ , - సని	ధా - రీ సా రీ మా	
లే , . ,	* దరి - దా...పు.	లే... , - క .	. - ల్ల . . డి	
పా దా ;	* " "	గరిగరిసధ-సని	దా - సరిమ పదని	
లే . ;	* " "	లే... . - క .	. - ల్ల . . డి .	
దా ప మ ప ద	* సరిగా - రిసనిదపమ	రీ ; ; - సని	దా - రి సారి - దా	
లే . . ;	* ద.రి - దా...పు.	లే ; ; - క .	. - ల్ల . . - డి	
పమదా ;	* దా దా- పదనిదపమ	గరిగ - రిసనిధా	; - సరిమ ప - ద స	
లే . . ;	* దయ -రా.....	దే . - మో ..	; - శ్రీ . . . - రా .	
నిదపమపద	(సరిగా)			
మ.....	(ద.రి)			
ఓ . ; ; ;	* పాదా - పా; సా	స స రీ ; - రీ	పా - స స రీ పా	
; ; ;	* క రి - ధ ; న	ము . . ; - లు	. - గ . . ల్ల	

ని చా ని ప కు *	”		”		.. ద స రం గ రం స	
అ . . . . *	”		”		.. గ . . . ల్లి .	
” *	”		ని దనిదామ - రి		; మపదా - రంస	
” *	”		ము . . . . - లు		; గ . . . - ల్లి .	
” * పాదా - పా ; రం			సా సా రీ రి - గ		, రం రీ ; పా	
” * క రి - దా ; న			ము . . . - లు		, . గ ; ల్లి	
గ స రం గ రం స *	రంసా - సనిదాపమ		పదసా ; - నిద		పద, ప - ద స రం గ గ	
అ . . . . *	క రి - జిం . చి .		బ్రా . ; - కు .		. . . . - బ్బ . . .	
రి ; ; *	(దదరంస - ని దపమగరి)					
పా ; ; *	(ద. రి. - దా . . . పు.)					
ప ; ; ; *	పా రీ గా రీ రి		పా ; ; - రి		ప కు - పా ద ధ ప కు	
; ; ; *	లె ల పా . కు		ని ; ; - ర		ర . . బ్రె . . రి .	
గ రి గ రి స పా *	”		”		ప కు - ప ద సా - నిద	
బ . . . గ . *	”		”		ర . - బ్రె . . - రి .	

ప మ X రి స ధ	* సారీ-మగరీ	XXరిసనిధ-సరి		"	
బ . . . ధ .	* ఆల-న...దు	ని . . . . . ఋ		"	
"	* సరిగా - సారీసా	ధా ;;-రి		సరిరి - పా మ ద ప	
"	* లి . ను - జా . చి	[జో ;;-చి		తి . . . - బి . . . గా	
గా ; ;	* పాదా - పాపమ - దప	గా - ; ; ; పా		గా - స ని గా గా	
లి ; ;	* పల - చి . . . - ప.	డ - ; ; ; ము		ల - న . మ్మి	
శా ; ;	* సనిదా - పాపమ - దప	గా - ; ; ; - "		"	
ఆ ; ;	* బ . ల - చి . . . - ప.	డ - ; ; ; - "		"	
సంఠం X రి స ని	* దాసా - నిదపమ - దప	గా ; ; ; - "		"	
ఆ	* పల - చి . . . - ప.	డ ; ; ; - "		"	
సంఠం గా ;	* రోసా - సని ద ప - ప ద	పానిద - పదని ద		ప మ - X రి X రి స ధ	
ఆ . . . ;	* ప ర-మీ . . తో . . .	. చు . - న . . .		. . . - త్యా . . . X .	
రి రి ప మ ద డ *	(దరి)				
రా . . ఙ . *					

(30) రా. ప్రతాపవరాలి-తా. ఆది=చ. త్రి. 28

లక్షణము:—వక్రొడవ సాడవరాగము ; 28-వ మేళం హరికాంభోజి జన్యం ; ఆరోహణమందు శుద్ధ మధ్యమ పంచమములున్న అవరోహణమందు చతుశ్రుతి ధైవతమున్న రాగచ్ఛాయాస్వర ములు ; ఎల్లప్పుడు గానము సేయదగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి మ ప ధ ప స
అ. స ధ ప మ గ రి స

ప. విన నాసకొని యున్నానురా విశ్వయాపుడనే (వి)

అ. మనసారగ వీనులవిందుగా మధురమైన పలుకుల (వి)

చ. సీతారమణితో ఓమనుగుంటలాడి గెల్పుట చేత నొకరికొకరుజూచి, సా

కేతాధిపనిజమగు ప్రేమతో బలుకొన్న ముచ్చట,

వాతాత్మజభరతులు విన్నటుల త్యాగరాజసన్నత (వి)

ప. 1. ధాపాసా ; - ; - సారీ

విన - నా ; - ; - అ స

| మామా - మగగరి

| కొని - యు..

| రిస - రిమరీమా

| న్నా - ... ను

||

పా ; - ; ; - ; ; - పా ;	దాపా ; మా	గారీ - పాపా	
రా ; - ; ; - ; ; - వి ;	శ్వరూ ; - పు	జ . - పే .	
2. ధాపా - పా ; - పాపా - పారీ	పామా - మగగరి	రిస - రి మరీమా	
వి న - నా ; - . . . - ఆస	కొని - యు..	.. - ప్నా.. ప	
పా ; - రిమపా - పా ; - దాపా	సాపా ; - మా	గారీ - పాపా	
రా ; - . . . . - . . ; - వి .	శ్వరూ ; - పు	జ . . . పే	
3. ధాపా - స సధప - మగరిస - ధనసరి	పామా - మగగరి	రిస - రి మరీమా	
వి న - నా . . . - ఆ . . . - ఆ . స.	కొని - యు..	.. - ప్నా.. ప	
పా ; - రిమపా - రిమపా - మపదప	సాపా ; - మా	గారీ - పాపా	
రా ; - ఆ . . . - ఆ . . . - వి . . .	శ్వరూ ; - పు	జ . . . పే	(వి)
ఆ. 1. దాపా - పా ; - ; ; - పాపా	రిమా - గారీ	సరిమా - గారీ	
మ న - పా ; - ; ; - ర గ	వీ . - నల	విం . - దు	
పా ; - ; ; - ; ; - దాపా	సధపా ; - మా	గారీ - పాపా	
గా ; - ; ; - ; ; - మ దు	ర . మై ; - న	పలు - కు ల	
2. ధాపా - పా ; - ; ; - దాపా	సధపా ; - మా	గారీ - పాపా	
ఆ . - ఆ ; - ; ; - మ దు	ర . మై ; - న	పలు - కు ల	(వి)

చ. దా ; - పా ; - ; - పాగా	మాగా - రీ ;	మారీ - మాగా	
జీ ; - తా ; - ; - ర మ	జీ . - తో ;	జీ . - . మ	
రీ ; - ; - ; - మాగా	రీ - సా ; సా	ధాసా - సాసా	
సు ; - ; - ; - గుం .	ట - లా ; డి	గ . - ల్చుట	
మా ; - పా ; - ; - దాపా	సాధా - పామా	గా ; రీ - సా	
చే ; - తా ; - ; - చోక	రి కొ - క ర	జూ ; చి - సా	
ధా ; - పా ; - ; - దధపా	ధపమా - గారీ	స రిమా - గారీ	
కే ; - తా ; - ; - ది. ప	ని. జ - మగు	ప్రే . . . మ	
× రిస - పా ; - ; - ధా ;	గా - పా ; పా	మాగా - రీరీ	
తో . . . - జీ ; - ; - బ ;	ల్కొ - తో ; స్న	ము . - చ్చుట	
ధాపా - పా ; ; - పాసా	రీమా - గారీ	సర - మాగారీ	
పా . - తా ; ; - త్మజ	భర - తులు	వి. - వ్చుటు.	
సా ; - ; - ; - దాపా	సాపా ; - మా	గారీ - సాసా	
లా ; - ; - ; - త్యా	× రా ; - జ	స . - వ్చుత	

(31) రా. మోహన-తా. ఆది=చ. త్రి.

28

లక్షణము:—బొడవ బొడవ రాగము; 29-వ మేళం ధీర శంకరాభరణ జన్యం. అంతరగాంధార చతుశ్రుతి దైవతములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. మధ్యమ నిషాదములు వర్జంబులు.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ ప ధ స
అ. స ధ ప గ రి స

ఈ రాగముండు ధాటుస్వర ప్రయోగములు మిగుల రంజకములు; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగినది.

ప. భవనుతనాహృదయమున రమింపుము బడలికదీర (భవ)

అ. భవతారక నాతో బహుబల్కిన బడలికదీర కమలసం (భ)

చ. పవననుతప్రియ తనకై తిరిగిన బడలికదీర,
భవనముజేరి నన్ను వెరపించిన బడలికదీర కమలసం (భ)

వరమగు నైవేద్యములను సేయని బడలికదీర,
పరవలేక సరిపోయినట్టాడిన బడలికదీర కమలసం (భ)

ప్రబలజేసినను బ్రోచేననుకొన్న బడలికదీర,
ప్రభునీవు త్యాగరాజునికి బడలికదీర కమలసం (భ)

ప. 1. గాగా - రీ రీ - సరిగా - రీ సా భ వ - నుత - నా... - హృద	సారీ , - సధా యము , - నర	సా ; - రీ రీ మిం ; - పుము	
2. గాగా - రీ రీ - సరిగప - గరిసా భ వ - నుత - నా... - హృద	సారీ , - సధా యము , - నర	సా ; - రీ రీ మిం ; - పుము	
3. గాపా , - గ రీ - సరిగప - గరిసా భ వ , - నుత - నా... - హృ. ద	స రి గరి - సధా య . ము . - నర	సా ; - రీ రీ మిం ; - పుము	
4. గాపా , గ రీ - సారిగ - రీగప - గరిసా భ వ , నుత - నా... - హృ, ద	సా - రీగరి - రిసదా య - ము. . - నర	సా ; - రీ రీ మిం ; - పుము	
5. గపదప - ద పగరి - సారిగ - రీగప - గరిసా భవ. . - ను. . త - నా. . . - హృద	" " " "	" " " "	
6. గపదస - ద పగరి - సరిగప - గరిసా భ. . వ - ను. త. . - నా. . . - హృద	" " " "	" " " "	
7. గదపా , - గ రీ - రి పగా , రిసా భ. వ , - నుత - నా. . , హృద	స గ రీ , - సధా యము. , - నర	సా ; - రీ రీ మిం ; - పుము	

1. గాగా - పాపా - గపదా - పాదపపా బడ - లి క - ది	గా , రి - రీ ; రా , . . . ;	; - సరీ - సరీ ; - ఆ . - ఆ .	
2. " " " "	" "	; - దపా - గ88 ; - ఆ . - . . .	
3. గాగా - పాపా - గపదస - దదపప బడ - లి క - ది	గారి - దపా - రిస రా . - ఆ . - ఆ .	, - దపగ8 - సరిగ , - ఆ . . . - ఆ . .	
4. గగపపదద - రిరిస - దదప - గదపప బ. డ. . లి - క . . - దీ	గరీ - దపా - రిస రా - ఆ . - ఆ .	, - దపగ8 - సరిగ , - ఆ . . . - . . .	 (భ)
అ. 1. దాదా - పా ; - దపగ8 - పగరిస భవ - తా ; - ర . క . - నా . .	గగరిగ - పగపా తో . . - బహు	పా ; - పా ; - . ; - . ; -	
2. దాదా - పాదసదాపా - గాపదపాగా - పగరిస భవ - తా . . . . - ర . . క . - నా . .	" "	" "	
3. దాదా - పదసా , - దపగ - ప రిస భవ - తా . , - రక . - నా . .	గగరిగ - పగపద తో . . - బహు.	పా ; - పా ; బ ; - ఆ ;	

4. రి సరిధ - స పధగ - పగధపా - గరిస భ .వ . - తా . . . - ర . క . - నా	"	"	
5. గరిస - రిసధ - స ధప - ధపగ - ప గరిస భ . . - వ . . - తా . . - రక . - నా . .	"	సదసా ; ; బ . . ; ;	
6. రిసరిసారి - సారిసారిసా - దాసరిసారి - పగరిస భ . వ . - తా . . . - ర . . క . - నా . . .	"	సదరిస - రిరి బ . . - ల్కిన	
1. గపగగ - రిరిసా - రిసదప - పగపద బ . డ . - లి . క - దీ . . . -	సదసా - ; ; ర . . - ; ;	సదరిస - రిరి బ . . . - ల్కిన	
2. గపగగ - రిరిసా - రిసధప - రిససా బ . డ . - లి . క - దీ . . . - . . .	దపపా - రిసదప ర . . - క . మ .	సదపగ - దపగరి ల . . . - సం . .	(భ)
3. పాపాపా పా - దప - పదపగరి ప ప న ను - తా . . . ప్రి . య	గదపద - గగదప త . న . - క్క . .	ద - గదద - పగరిగ . . - తిరి . - గిన .	
గగపప - గగరి - సధసరి - గపదస బ . డ . - లి . క - దీ . . . -	ధా ; - ; ; ర ; - ; ;	పా ; - ; ; ఆ ; - ; ;	

పగపద - సదసా - సరిగ - రీగసరి

భ. వ. - న. ము - జే. . - . . రి.

గగరిరిసస - రిసదప - సదపగరిస

బ.డ.లి. - క. . . - దీ. . . ర.

| గపగగరిరి - సరి

| న. ను. వె. - ర.

| సరిగప - గపదస

| క. . . - మ. . .

| గ - భసరి - దసపద

| . - పి. . - చి. న.

| రిసస - దపగరి

| ల. . . - స. . .

||

||

||

|| (భ)

(32) రా. ఖరహరప్రియ తా. ఆది

22

లక్షణము: — సంపూర్ణరాగము. 22-వ మేళ కర్తరాగము; ఆరోహణముందు సాధారణ గాంధార చతుశ్రుతి ధైవతములున్న అవరోహణముందు కైశికి నిషాధ శుద్ధ మధ్యమములున్న రాగ చ్ఛాయాస్వరములు; ఎల్లిప్పడున్న గానము సేయదగినది.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స.
ఆ. స ని ధ ప మ గ రి స.

ప. విడము సేయవే నన్ను విడనాడకవే (వి)

అ. పుడమితనయ చేతిమంచి, మదుపులనుచు దలచి తలచి (వి)

చ. రాజమాన్యదాసామిత్రి, రతనతమ్మ పడిగబట్టి
 తేజరిల్ల నిలిచినాడు దేవదేవ, బాబికాయలు ఏలకులు
 బాపత్రివక్కలాకులు, రాజరాజవర త్యాగరాజు ప్రేమతో నొసగే (వి)

ప. 1. రీరీగా ; మా ; పా ;	దా , ని - సా ;	నీదా - పా ;	
విడము ; నే ; య ;	బే , . . . ;	న . - స్తు ;	
సామా - మగగా - గరిరి - రీనీ	పా ; ; ;	రిగమగ - గరిరిస	
వి డ - వా . . - డ . . - క.	బే ; ; ;	ఎ . . . -	
2. రీరీగా ; మా ; పా ;	దనిసా - దనిసా	నీదాపాచూ	
విడము ; నే ; య ;	బే . . - . . .	న . స్తు .	
పదనీ - ని దదప - మగగా - రీనీ	పా ; ; ;	రిగమగ - గరిరిస	
వి . డ . వా . . . - డ . . . - క.	బే ; ; ;	ఎ . . . -	
3. రీరీగా ; మా ; పా ;	దనిసరి - సారీ	సా ; - నిదపమ	
విడము ; నే ; య ;	బే . . . - . . .	న ; - స్తు . ;	
పదనీ - ని దదప - మగగా - రీనీ	సరిగరి - రిగమగ	గమపమ - గరిరిస	
వి . డ - వా . . . - డ . . . - క.	బే . . . -	ఎ . . . -	

6.	”	రిగరి - సారంస	నీసని - దపమా	
	”	ఆ... - ...	... - ...	
7.	”	సనిసరి - గరిరిస	సనినిద - దపపమ	
	”	ఆ... - ...	... - ...	
8.	”	గాగా - రీగా	మగగా - గరిరి	
	”	చే. - తి.	మం. - చి.	
9.	సాసా - సనినీ - నీదా - పా ;	సానీ - నిదదప	మాగా - గరిరి	
	మదు - పు... - లను - చు ;	తల - చి...	తల - చి...	
10.	సాసా - సనినీ - నీదా - పదనిస	రిగరిస - నిదపమ	సనిదప-మగరిస	
	మదు - పు... - లను - చు...	త.ల. - చి...	త.ల. - చి...	(వి)
చ.	; పాపామా - గారీగామా	పదనీ - నిదదప	మగగా - గరిరి	
	; రా. జ - మాన్య...	డా.. - సా...	మి... - తి...	
	సాసా - నీదా - నీపా - దామా	సానీ - నిదదప	మాగా - గరిరి	
	రత - న. - త. - మ్మ.	పడి - గ...	బ. - డ్డి..	
	పా ; మా ; గా ; గరిరి	రీనీ - సా ;	రీగామాపా	
	తే ; జ ; రి ; ల్ల...	నీల - చి ;	నా. దు .	

పదనిద - దపమా - రిగమగగరి	సా ; ; ;	; ; ; ;	
దే... - ...వ - దే.....	ప ; ; ;	; ; ; ;	
; సారీ ; - రిససని - సాసా	నిసరిస - సరిగరి	రిగమగ - గరి	
; జాజీ ; - కా... - యల	వ... - ల...	కు... - ల..	
రిగమా - మగగా - గరి - రీగా	మాపా - పాదా	నీ ; దనిపా	
జా. - ప... - త్ర. - ప.	క్క... - లా.	. ; కు.ల	(వి)

రాజరాజ వరత్యాగరాజ ప్రేమతోనాసంగే (ఈపాహిత్యమును అనుపల్లవి బోలు పాడుకోవలయును.)

(33) రా. కాంభోజి - తా. ఆది=చ. త్రి. 28

లక్షణము:—బేడవసంపూర్ణరాగము. 28-వ మేళం హరికాంభోజిజన్యం. శుద్ధమధ్యమ చతుశ్రుతి ధైవతములున్న అరోహణమందలి “ సనిపదస ” అనుప్రయోగమందలి కాకలినిపాదమున్న అవరోహణమందలి కైశికినిపాదమున్న రాగచ్ఛాయాస్వరములు. సర్వ స్వర గమక ఒరిక రక్తిరాగము యెల్లపుడును గానము సేయతగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ మ ప ధ సా.
అ. స ని ధ ప మ గ రి స.

రిమగసా - ధవరిమాగ - మగసాని ఆను ప్రయోగములవలన ఆ రోహణమందు గాంధారస్వరముగ “ సరిమా ” అనియును అవరోహణమందు ఋషభస్వరముగ “ మగసా ” అనియును ప్రయోగములు రాగ రంజితములుగా వున్నవని స్పష్టమగుచున్నది.

ప. మాబానకి చెట్టబట్టగ మహారాజవైతివి (మా)

రాజరాజవరరాజీవాక్షువిను, రావణారీయనిరాజిల్లు కీర్తియు (మా)

చ. కానకేగి యాజ్ఞమీరకమాయా, కారమున్ని, శిఖిచెంత నేయుండి,

దానవుని వెకట నేజనియశోక తరుములనుండి, వానిమాటలకు కోపగించికంట

పధియించక నేయుండి, శ్రీనాయకయశమునీ కేగల్ల చేయలేదా, త్యాగరాజుపరిపాల (మా)

ప. 1. ; ; ;	* పా ; పా ; దా	పా , మా , - గా	మాపా ; దా	
; ; ;	* మా ; జా ; న	కి , . , - చె	ట్ట ప ; ట్ట	
2. పా ; ;	* పానిద - పా ; దా	"	"	
గ ; ;	* మా . . - జా ; న	"	"	
3. నినిదదపమ	* పాదనిదా - మాపదిపాదా	పదా - దపమ - గా	"	
గ	* మా . . . - జా . . . న	కి . . . . - చె	"	

4. నిదనినిదా X.....	* పదసా - సానీదా * మా . - జా . న	పదప - మసమ - గా కి . . . . . - చె	" "
5. " " " "	* పదరిస - సనినీదా * మా . . - జా . న	" " " "	" "
6. " " " "	* పదసరి-మగ - రిపమగ * మా . . - జా . . . . న	సా , నిదప - గా కి , . . . - చె	" "
7. " " " "	* పమగరి - సనిపాధా * మా . . - జా . . న	సా , రీ , - గా కి , . , - చె	" "
8. " " " "	* పాదాసా ; నీ * మ హారా ; జు	దపమప - <u>దానిదపా</u> ; వై . . . - . . . . ;	పదా - దపమ - గమ తి . . . . . - వి.
9. , గ - మపామ * " . . . . . * " "	" " " "	" " " "	మగరిగా - గరిస తి . . . . . - . . .
10. రిగమపామ వి	* పాదాసా ; - నిద * మ హారా ; - జు.	పదసరిగరి - సరి వై . . . . . - తి.	, సనిద - పదా - ద , . . . - వి. . .

11. పమ - గమపమ * పాదనిదానీ - పా ; దా

. . . . . * మా . . . . - జా ; బ

పా ; *
X ; * (మా)

| పా , మా , - గా

| తా , . , - చు

| మా - పా ; దా

| ట్ట - ప ; ట్ట

||

||

అ. 1. ; ; ; * పాదా - సనిపా - దా

; ; ; * రాజ - రా . - జ

2. సారీగంజగరి; * రీసని - పదసని - పద

వి . ను . . . * రాజ - రా . . - జ.

3. సంగరిసా * రీసా - నిదసా - దా

వి.ను. . * రావ - ణా . - రి

4 రిగమపామ * " - పద

కీ . . ర్రి . * " - రి .

| పా , పా , - గా

| బ , ర , - రా

| " " "

| " " "

| రీసా ; - నిద

| యని ; - రా

| సరి - రీగరిసా ; - నిద

| య - ని . . . ; - రా

| గా - గంపగారీ

| జీ - వా . త

| " " "

| " " "

| దప - మగరిసా

| . . - జి . . . ఱ్రి

| " " "

| " " "

||

||

||

||

||

||

||

" * (6, 10, 11 సంగతులను దిప్పి పాడవలను)

" *

ఉ. 1. ; ; ;	* దాపా - దా ; దా	నీ , దపమ - మవ	దాపా - పాదనిదా ;	
; ; ;	* కా న - ణ్ . గి	యా, ఖ్ల . . - మీ.	ర క - మా . . . ;	
2. దానిద-పా ;	* గామా - పదనీదా	" "	" "	
య . . . ;	* కా న - ణ్ . గి	" "	" "	
3. " "	* నిదదప - మప-దానిద-పా	" "	" "	
" "	* కా.న - ణ్ . - . . . - గి	" "	" "	
4. " "	* పదసా - పదసానీ	" "	" "	
" "	* కా న - ణ్ . గి	" "	" "	
" "	* మపదాపా - దాపా	దా - దపపమ - గా	మాపా ; - పాదని	
" "	* క . ర ము - సు చి	కి - ఖి . . . - చెం	త ణ్ ; - యుం	
దా;-దానిదపా;	* మగపా - దాసారీ	సదాసరి - సా	సా - సనిదా - దని	
. ; - డి . . . ;	* దా. న - వ్ర . ని	వెం.ట. - వే	చ - ని . . - ఆ.	
పామాపా	* దసపా ; - మగగరి	సారీ-గామగ - రిగి	; ; సా ;	
ఖో . క	* తరుమూ; - ల . ను.	యుం . . . - డి .	; ; . ;	

;	;	;	* నీదా - పాదని-దాపా	ప దా - దపమ - గా	మా - పా ; దా	
;	;	;	* వాని - మా . . . ట	ల . - కు . . - కో	ప - గిం ; చి	
నీ ,	దా ,		* నీదా - పాదనిదా; - పా	మా - గమపద - పా	దసా , - నీదా	
కం ,	ట ,		* వది - యిం . . ; - చ	క - నె . . . - యుం	. . , - . .	
దనిపా ;			* మగపద - సరిగారీ	స రిగారీ ; - స రి	గా - సారీగరి - సా	
డి . . ;			* శ్రీ . . . - నా . య	క . . ; - యక	ము - నీ . . . . - కే	
నిదపా ;			* దసరిగ - రీసానిద	పదసా ; - నిద	దప - మగగరిసా	
గల్ల ;			* చే.య . - లే. దా	త్యాగ ; - రా	. . - జ.ప. రి	

రి గమ-పాప *
 పా . . - ల . * (6, 10, 11 సంకతులకు ద్రిప్పి పాడవలెను)

(34) రా. ఖరహరప్రియ-తా. ఆది.=చ. త్రి.

22

లక్షణము:—90 పుటలోజూచునది.

- ప. కోరినేవింపరాశోక్కెలీడేర (కో)
- అ. శ్రీరమణీకరమా కో వూరి నుందశక్వరుని (కో)

చ. కురలు వెయినన్నెబంగారు విరులచేపూజంపగ, భూ
 వరులు ననకాదిమాని వరులునుతింపగ, సిరులిత్తుననికొలువెయుండే
 శ్రీ సౌందర్యనాయికా వరునిశ్రీత్యాగరాజవరదుని, పరమాత్ముని, హరుని (కో)

ప. 1. పదనిదనీ - పానిదదప - మగరిగ	మప - పదనిదదప	గమపమ - మగగా	
కో . . . . - రి . . . . - నే	. . - విం . . ప .	రా . . - . . .	
రి ; ; ; - రిసనీ - పరిగా	రి గమా - గమపద	పమగరి - రిగమప	
రె ; ; ; - . . . - కో . . .	ర్కె . . - లీ . . .	డే . . . - ర . . .	
2. ప దనిసరిస - సనినిద దప-మగ రిగ	మప - పదనిదదప	గమపమ - మగగా	
కో . . . . - రి . . . . - నే	. . - విం . . ప .	రా . . - . . .	
రి ; - ; ; - రిసనీ - పరిగా	రిగమా - గమపద	పమగరి - రిగమప	
రె ; - ; ; - కో . . - . . .	ర్కె . . - లీ . . .	డే . . . - ర . . .	(కో)
అ. 3. గా ; ; ; గా - గా ; గా ;	రిగమా - మగపమ	మ గగా - రీ ; .	
శ్రీ ; ; ; ర - మ ; నీ ;	క . . - ర . . .	మా . . - కో ;	
రిసనిస - రిగరి సా ; ; - రిసనిద	సనిదప - నిదపమ	దపమగ - రిగపమ	
మా రి . . . . - మం	. . ద . - రే . . .	. . క్కె . - రు . ని .	(కో)

చ. పాపాపా ; ; ; - పమగమ
సురులు ; ; ; - వెయి..

| ప మ - పా ; మా
| . . - ప ; మై

| మగగా . రీ రీ
| బం . - గారు

||
||

పాపా - మగగా - గరిరి - రిసనీ
విరు - ల . . - . . . - చే ..

| సా ; - రిగమా
| పూ ; - జిం .

| గారీ - సా ;
| పగ - భూ ;

||
||

రీగా - మాపా ; ; - దా నీ
సురు - లు . ; ; - స న

| దానిద- పాదప
| కా.. - . . .

| మాగా - గారీ
| . ది - ముని

||
||

నీనీసా ; ; ; - గమప మ
వరులు ; ; ; - మ..తిం .

| మగగరి రీ- రీ
| . . . . . - ప

| సా ; - ; ;
| గా ; - ; ;

||
||

నీదా - నీదా - నీపా - నిదదప
సిరు - లి . - త్త . - న..ని .

| గమపమ - మగగా
| గో.లు. - వై. .

| రీగా - మాపా
| యుం- డే .

||
||

పదనిదనీ - పదనిదదప - మగరిగ
శ్రీ . . . . - సా . . . . - న్ద . . . .

| మపదా - పదనీ
| ర . . - నా..

| దనిసానీ - సా
| . . . యి - కా

||
||

గారీగా ; ; ; - రిగమా
వరునీ ; ; ; - శ్రీ . .

| మగమా - మగపమ
| త్యా . . . గ .

| మగగా - రిగస
| రా . . - జవ.

||
||

నిస-రిగఁ సా ; ; ; - రిఁసనిద
 ర-దు.. ని ; ; ; - ప.ర.

| స నిదప - నిదపమ
 | మా... - త్ము.శి.

| ద పమగ - రిగమప ||
 | మా... - ద.ని. || (కో)

(35) రా. ఎరుకలకాంభోజి - తా. ఆది=చ. త్రి.

28

లక్షణము: — ఔడవసంపూర్ణ రాగము. ఆరోహణమందు శుద్ధమధ్యమ చతుశ్రుతి ధైవతములును, అవరోహణమందు కైశికీ నిషాద అంతరగాంధార చతుశ్రుతి ఋషభములున్న రాగ చాఛాయాస్వరములు. ఎల్లప్పుడున్న గానము సేయతగినది 28 వ మేళం హరికాంభో జన్యం.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి మ ప ధ స.
 స ని ధ ప మ గ రి స.

సరిమా - గమపదా - పధసపా - మగరిస - పధసధపమ-గరిగ సా-మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు.

“సనిపాధాసా” అను ప్రయోగమందు కాకలినిషాదముపలుకును. ఈ ప్రకారముగానే మరొకొన్ని సంధర్భములలోను కాకలినిషాదము వలుకుచున్నది; ఇట్టి సంధర్భములు విశేషముగ దేశ్య ప్రయోగములయందు గలవు. ఈ విషయము పూర్వీకుల వల్ల చేయుబడిన కీర్తనలు, పదములు, జానళ్లు వీటియందుగల ప్రయోగముల నూహించిన ఎడల స్పష్టమగును.

N. B. ఈ రాగమునకు గంధాంతర మందలి “ఎరుకలకాంభోజి” అనియు నొక నామముగలదు.

ప. ఏతావుననేర్చితివో రామ, ఎందుకింతగాసి (వేతా)

అ. సీతా లక్ష్మణ భరత రిపుఘ్న వాతాత్మజుల తోనాడే నాటక (మేతా)

చ. ఆలువజ్రాల సొమ్ములడిగిరో, అనుజులు తల్లిదండ్రులన్నమడిగిరో,

శీలరై నవరభక్తులు పిలిచిరో, చిరకాలము త్యాగరాజ నుతనీ (వేతా)

ప. 1.	;	* మప దానిద - పా , - మగా-గరిసని సా కీ రీ ;	మగ-గరి రీ ;	
	;	* ఏ . తా.. - . , - వున - నే... ర్చి తివో ;	..-రామా;	
2.	;	* " - <u>పాధపపమ</u> - " " "	"	
	;	* " - . . . . . - " " "	"	
3.	;	* " సారీ - రి మ <u>పాదస</u> దప - మగగరి కీ	దప - మగగరి కీ	
	;	* " ర్చితి - వో . . . . - రా ...మా	. . . - రా ...మా	
4.	;	* మప దానిద - <u>పదసా</u> ; - మగాగరిసని " "	" "	
	;	* ఏ . తా.. - . . . . . ; - వుననే... " "	" "	
	;	* సరిమా - పధసప - <u>ధప-పాదప-పమమా</u> పా ; ; ;	పమ- <u>పాదస</u> - దపమగ	
	;	* ఎందు - కిం . . . - త . - గా .. - . . . . సి ; ; ;	ఇ. - . . . . -	

రిస	*	”		”		రిమపమ - పాదస-దప	
..	*	”		”		ఇ. . . -	
మగ	*	(వేతావున)					
..	*						
అ.	;	* దపప - దపప - దపమగ - రిగసా	;	;- రిమపదా		దనిదదా ;	
	;	* నీ... - త... - ల... - త్మ.ణ	;	;- భరతరి		పు... ఘ్న ;	
		”		”		దానిదదాపా - నీదా	
		”		”		పు... . . . - ఘ్న	
	;	* పదసా ; - స నినిదదా - ద ని		దప - పాదప - పానూ		పమపద - నినిదా	
	;	* బ.తా ; - త్మ.జు.ల - తో.		.. - నా... - . ణ్ణ		నా... - ట.కం	
	;	* పద - స రిగరిసా ; - ”		”		ప మపద - నినిదప	
	;	* బ. - తా... ; - ”		”		నా... - ట.క.	
మగ	*	(వేతావున)					
..	*						

;	* సరిమపా - ని దదప - మగగరి	రీ , - రి సస రీ	మగగరి రీ ;	
;	* ఆ.లు వ - జ . . . - . . ల.	. , - సా.ముల	డి . రి . రో ;	
;	* మగసాసా - సా <u>సనిపా</u> - ధాసా	సా - ధసరిసరీ	సమమగ - గరి రి	
;	* అనుజాలు - త ల్లి . . - తం .	ద్రు - ల . . . న్న	మ . డి . - రి . రో	

“శీలురైన వరభక్తులు పిలిచిరో, చిరకాలము త్యాగరాజువలనీ” (అనుపల్లవిబోలు)

(36)రా. కిరణావళి-తా. అది=చ. త్రి.

21

లక్షణము.— సంపూర్ణ వక్ర పాడవరాగము. కాకలినిషాద శుద్ధ మధ్యమములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. 21-వ మేళం కీరవాణిజన్యం. ఎల్లప్పుడున్న గానము సేయదగినది.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ మ ప ద ని స.
అ. స ద ప మ గ రి స.

ఈరాగమునకు పైజెప్పబడియుండు ప్రయోగ ప్రకారమున రంజకర్తవ్యము కలుగదు. ఆరోహణమందు గాంధార వర్ణముగను, అవరోహణమందు మధ్యమ, ధైవత వక్రముగను వాడవలయును “ సరిమ పదవనిస - సనిపధప మపగరిస ” అనుప్ర

యోగము రాగప్రదానం బైయున్నది. ససధప - రిరిమా - మాగరిస - మపగరిస - పససగరి - ససనిస అను ప్రయోగములు రాగరంజకములు. గ్రంధాంతర లక్షణగీతములందు “పదనిసా” అను ప్రయోగము కనుపడలేదు.

ప. ఎట్టియోచనలు జేసేవురా ఎదురు బల్కువా రెవరులేరురా (ఎ)

ఆ. నోటిమాట బార్చగరాదురా, కోటివేల్పులలో మేటియైననీ (వెట్టి)

చ. మెండుశూరులలో వెనుకతీయవని,

రెండుమాటలాడే వాడుగాడని, అండకోట్ల పాలించేవాడని,

చండమాను లాడ త్యాగరాజనత (ఎట్టి)

ప.	;	;	;	* పా మా - గా గా ;	రి, రి , - రి గ	పా - రి ; గా	
	;	;	;	* ఎ ట్టి - యో చ ;	స, లు , - జే .	. - నే ; పు	

మా	;	;	;	* ప దా ప - గా ; రి	స రి మ రి గా - రి గ	, మ-పా , పా ,	
రా	;	;	;	* యె దు రు - బ ; ల్కు	వా. . . . - రెవ	, రు-లే , రు ,	

పనిసపా మ *
 రా . . . , . * (ఎట్టి)

ఆ.	;	;	;	* పా దా పా ; మా	పా ; ; - దా	పా నీ ; నీ	
	;	;	;	* నో టి మా ; ట	జా ; ; - ర్చ	గ రా ; దు	

శా ; ;	* స రి గా గా ; గా	గ రి రీ ; - సరి	గా - గ రి రి స స ని	
రా ; ;	* తో. టి వే ; ల్ప	ల . లో ; - మే .	టి - యై . . . న .	

సనిపదపమ *
నీ . . . . . * (వెట్టి)

; ; ;	* పా పా పా ; ప ద	ప ని పా - ప ద	ప మ గా ; రీ	
; ; ;	* మెండు కూ ; రు .	ల . లో - వెమ	క . తీ ; య	

రీ , పా ,	* ప గ్గ పా నీ ; పా	నీ , పా , - రీ	మా - మ ప గా రీ	
ప , ని ,	* రెండు మా ; ట	లా , డే . - వా	దు - గ . . ఙ	

రీ ; ; * అండకోట్ల పాలించువాడని చండమానులాడ త్యాగరాజమత. (అనుపల్లవి బోలు.)
ని ; ; *

(37) రా. సారంగ-తా. ఆది=చ. త్రి.

65

లక్షణము:—వక్రసంపూర్ణరాగము. 65 & 29-వ మేళములైన ప్రతిమధ్యమ శుద్ధమధ్యమ క ర్తలయందు జన్యమని జెప్పటయే యుక్తమని దోచుచున్నది. చతుశ్రుతి ఋషభ, చతుశ్రుతి ధైవత,

అంతర గాంధారములున్న ఉభయమధ్యమములున్న రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లప్పుడున్న గానము సేయదగినది. “పమరిగమరిస” పమరీస, మరిస, గమరిస, గమరి అను ప్రయోగములలో శుద్ధమధ్యమమే రాగచ్ఛాయాస్వరముగా బలుకును.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి గ మ ప ద ని స,
అ, స ని ధా ప మ రి గ మ రి స,

పమరీ - రిగమరిస - సధాపమ - మపదనిస - సరిస - పామ్మదధప - రిగమరీ - సపామ్మ - రిగమరిస - పామ్మ రిగమరిస మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు. ఈరాగము మంద్రరస్థాయి నిపాదమున నుండి తారస్థాయి గాంధారము సరకు మాత్రమే విస్తరింప యోగ్యమని పెద్దలచేతచెప్పబడియున్నది. గీతకీర్తనాచులయందు “సధాసధనిస” అనిమంద్రస్థాయి ప్రయోగముగాని “పాప రీసా” అని తారస్థాయి యందు గాంధారమునకు పైబడిన ప్రయోగము గాని కనుబడలేదు; అందు చేతనే నీరాగమును పాడునపుడు తారస్థాయి గాంధారమునకు పైన రాగప్రస్తారము చేయుట వాడుక లేదని తోచుచున్నది.

- ప, ఏమిదోపబల్కుమా ఇకనునే నెందుపోదు శ్రీరామ (ఏమి)
- ఆ, రామదాసువలె నైతే సీతా భామ మందలించును నీతోతన (కేమి)
- చ, దట్టి గట్టి కరమున శరచాపముబట్టి మూలబలమును రానణుతల
గొట్టి నిల్వనావేళ త్రిమూర్తులు కోరినుతింపగ
సట్టి వారికెదురు బల్కరాజుకు పట్టియనగనీకు నాదుపెదయ,
బుట్ట కారణం బేమిదెలిసె పర భోగశయన త్యాగరాజసుతతన (కేమి)

ప. 1.	:	* పమరీ - గ మపాపా - రి గమప	ధ నిసా : ; - పద	పమరీ - గామా	
	:	* ఏ. మి - దొ. . . వ - బ. . .	ల్క. మా ; ; - ఇ.	క. మ - నా .	
2.	రీ	* ప మరీ - "	ద ని - సారస - నీసని - దానిద	పమరీ - గామా	
	.	* ధీ . మి - "	ల్క. - మా. . . . . - ఇ . .	క. మ - నా .	
	రి	* రీ పా - స ధనీపా - స రీస	సపామ - పదపమ	రీ - గామారీ	
	.	* నెందు - పో. . . దు - (త్రీ. . .	. . . - రా. . .	. - మా . .	
	శ	* (వీమి)			
	.	*			
ల. 1.	:	* స దపమ - ద దపమరీ - పామా	పా ; ; - దా	; నీ ; - దని	
	:	* రా. మ . - దా. . మ - వ ల	పై ; ; - .	; . ; - తే .	
2.	సక	* " - గమరీ	స రీస - సపామ	దనిసని - పా ;	
	..	* " - వ . ల	పై. . . - తే . . .	లి . . . - త ;	
	:	* రీసా - సనినిద-దా - నిదనిద	పమపా - పమగమ	పా ; - దనిసద	
	:	* భామ - మ. . . - ద్ద - లి. . .	మ. మ - నీ . . .	తో ; - త. వ.	

పమ *
.. * (కేమి)

చ.	పాప - పాప - పపపప - పమ-పాపప	దదప - పాప - దద	పప - రీ గమ 88	
	దట్టి - గట్టి - కరమున - శర-చాపము	బట్టి - మూల - బల	మూల - రావణుతల	
	సారి - సా ససా - దదప-పపా మరి	సారిసరీ, -మ	రీ ; సా ;	
	కొట్టి - ని ల్వనా - వే శ-త్రిమూర్తులు	కోరినుత్తిం, -ప	గా ; . ;	
	పాప - రీ రి - సరిస - పామ - దదపప	పాప - దనిసధా	ప - సాస - సాసస	
	అట్టి - వారి - కేదురు- బల్కు- రాజుకు	పట్టి - యనగనీ	సు - నాదు - పైదయ	
	సాస - గరినిసా - రిసస - దస నిసరి	సాస - దద ప - దని	సదాప - మప - సని	
	బుట్ట - కారణం - బేమి - దెలిసెవర	భోగ - శయన - త్యా	గరా.జ - నుత - త.	

దప *
న . * (కేమి)

(38) రా. దేవక్రియ-తా. ఆది=చ. త్రి.

20

లక్షణము:—నిషాదాంత్యరాగము, 20-వ మేళం నరభైరవిజన్యం. కైశికి నిషాదశుద్ధమధ్యమములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. రెండవజామమున అనగా వేకువజామున 3 ఘంటల మొదలు 6 ఘంటలవరకు పాడదగినది.

వయోగము, — $\left\{ \begin{array}{l} ఆ, స రి గ మ ని ద ని, \\ ఆ, ప ద మ గ రి స ని, \end{array} \right.$

ఈరాగము ఒక ప్రమాణమును అనుసరించి యుండలేదు. చతుర్థి ప్రకాశికయందు “దేవక్రియాచాడవీస్వస్థని పర్వీకాప్రసాహం” అని గాంధారినిషాదవర్ణమైన బౌడవరాగముగా చెప్పబడియున్నది, మరియు 28-వ మేళమైన హరి కేదార గాళ రాగమునందు నీరాగమును జన్యముగా జెప్పబడియున్నది. ఈప్రకారముగ ఈరాగమును పాడినయెడల ప్రకృతమందు వాడుకలో యుండే శుద్ధసావేరిరాగమగుచున్నది.

నీక్రిందవ్రాయబడియున్న త్యాగరాజస్వామిలవారి కీర్తనమునకు రాగము దేవక్రియ యని దెలిపించియున్నది. అయితే ప్రకృతమందు యీ కీర్తనము నిషాదాంత్యముగ దేవక్రియారాగమందు పాడుట యేలేదు. ఈ కీర్తనము సంపూర్ణముగ ఖరహర స్రియా రాగమునందు పాడుబడుటలేకపోయినను ఆ రాగమందే పక్రసంపూర్ణముగ పాడబడుచున్నది. ఆప్రకారముగానే ఈ కీర్తనము మాచేతనువ్రాయబడియున్నది.

ప. నాటి మాట మరచితివో ఓరామచిన్న (నా)

అ. మాటి మాటికి నాపైమన్ననజేయుచు, ఏటికియోచన ఈభాగ్యము నీదను (నా)

ఐ. తరుణుల బాగునర్తనము లజూచుచేళి, చరణములనుగని నేకరగుచునేవింప,

ధరతుని కరచామరమునునిల్పుచు, కరుణనుత్యాగరాజ వరదుడని బల్కిన (నా)

ప.	1.	దా , ని - పా , మ - మా - మగగరి - రీ , గ - గారీ	సా ; ; - ప మ	గరిస - రీగ మని	
		నా , టి - మా , ట - మ - ర . . . - చి , . - తి . -	ఓ ; ; - ఒ .	. . . - రామ చిన్న	
	2.	సనిదని - పా , మ -	" "	" "	
		నా . టి - మా , ట -	" "	" "	
	3.	సరిసరిదా , ని - పా , మ - మా ; మగగరి - సరిగరి - పమగరి	సా - " "	" "	
		న . . . , టి - మా , ట - మ ; ర . . . - చి . . - తి . . .	ఓ - " "	" "	(నా)
అ.	1.	; , * నీస రీ - రిస - సమ - మగగ - గరిగి	; , - రిగమమగ	రిగిగి - రీసారిగరి	
		; , * మటిమా - టి . - కి . - నా . . . - పై . .	; , - మ.న్నన.	జే . . - యు.చు . .	
	2.	సరిగరిసరి *	" "	గామగ - గా ; - గరి	
		. . . . . *	" "	జే . . . . ; - యుచు	

;	,	* మాగమా రీ - మగగా ; - గ రి	; ; - స సా సని	సరిగరి - మగగారీసా	
;	,	* ఏటి కి . - యో .. ; - చన	; ; - ఈభాగ్య.	ము.ని. - . . . . దను	(నా)
చ.	;	* గమనిదా - పదపస - సనినీదా;	; ; - ని ద ద మా	మా-మగగా - రీసా	
;	,	* తరుణుల - బాగు. - . . . న;	; ; - ర్త న ము ల	జూ-చు . . - వేళ	
;	,	* ధసధసా - రిగమగ - రి గ రి	; ; - రి గ మ దా	ద ప నీ - దాపా	
;	;	* చరణము - ల . ను. - గనినే	; ; - క ర గు చు	నే . . - వింప	

భరతుని కరచామరమును నిల్వచు కరుణను త్యాగరాజవరదుడని బల్కిన (అనుపల్లవి బోలు.)

(39) రా. జయనారాయణి-తా. ఆది=చ.త్రి.

22

లక్షణము:—పాడవసంపూర్ణరాగము. 22-వ మేళం ఖరహరప్రియజన్యం. సాధారణ గాంధార చతుశ్రుతిధైవతములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లపుడును గానము సేయదగినది.

ప్రయోగము:— { ఆ. స రి గా మ ప ధ స,
అ. స ని ధ ప మ గ రి స,

ప. మనవినివినుచూ, మరససమయమా. (మ)

అ. కనుగొనకోరి దుష్కల్పనమానితి, కనికరమున నిన్ను బాడుచున్ననా (మ)

చ. పరులకు హితమగు భావనగాని, చెరుచుమార్గములకు చింతింపలేను;

పరమదయాకర భక్తమనోహర, ధరాధిపకరా ర్చితత్యాగరాజు (మన)

ప. 1.	;	* మ గా - రి గా - మా పా - పా ;	; - మ గా - రి గా	మా పా ప మ - గ మ	
	;	* మ న - వి ని - వి సు - మా ;	; - మ న - వి ని	వి సు మా - నా.	
3. పాదప		* " నీ ని ద	ద ప - "	మా పా - పా స ని	
...		* " మా న.	. - "	వి సు - మా నా.	
5. ద ప		* " మా గ రి - పా ;	; - ధ సా - ధ సా	రి గ మ గ - రి గ మ ప	
..		* " వి సు - మా ;	; - మ ర - వ స	మ . . - య. మా	
ద ప		* మ గా - రి గా - మా పా - పా ;			
..		* మ న - వి ని - వి సు - మా ;		(ఇచట నిలుపవలను.)	
అ.	;	* ప దా - ప దా - పా ; పా పా	; - ప దా - ప దా	పా ; రి రి -	
.		* క మ - గొ న - గో ; రి .	; - క మ - గొ న	గో ; రి . -	

;	* పదా - పదా - సా - పదసరి-రిగరి	రి - గగా - రిగా	మోగా - రిసా	
;	* కను - గొన - గో - . . . రి. - దు. .	వ - క . - ల్పన	మా . - నితి	
;	* " " "	" "	రిగమగ - మామా	
;	* " " "	" "	మా . . - నితి	
;	* సమా - గమా - రి గా - గరి రి	ని సా రి గరి - సరిసా	గ రి రి స - సనిద	
;	* కని - కర - మున - నిన్ను	పా . . . . - డు. .	చున్న . . . నా.	

ధప

* (మన)
*

భ.

;	* పపా - పపా - మామగ - రిగమా	; - ప దస - నిదా	గ పపమ - గరిరి	
;	* పరు - లకు - హిత - మ. గు	; - బా . . - వన	గా . . . - ని. .	
;	* ధసా - ధసా - రిగమగ - గారీ	; - గగ - రి గా	రిగమప - పాపా	
;	* చెరు - చుమా - ర్గ. ము. - ల సు	; - చిం - తిం చ	తే . . . . . స	
;	* పదా - పదా - సా ; రి గి	; - సగా - రిగా	రి గమగ - మామా	
;	* పర - మద - యా ; క ర	; - ధ . - క్తమ	హో . . . - హారా	

;	* సమా - సమా - శీగా - శరణి	శీసాశీశా - సరిసా	శరణిస - సనినద	
;	* దరా - దిప - కరా - ర్పిత	త్యా... - గ.రా	జ... -	
ధ ప	* (మన)			
..	*			

(40) రా. మధ్యమావతి తా. ఆది=చ. త్రి.

22

లక్షణము:— శోడశ శోడశరాగము. 22-వ మేళం ఖరహరిప్రియజన్యం. గాంధార ధైవతములు వర్జితంబులు. చతుశ్రుతిబుషభ, శుద్ధమధ్యమ, కైశికీనిషాదములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు. మధ్యాహ్నా కాలమందు అనగా 9 ఘంటలు మొదలు 12 ఘంటలు వరకు పాడదగినది. ఈరాగమును సురాగమని చెప్పియున్నారు. యెందువల్లననగా గానఅంత్యమున నీరాగమును పాడినచోలకాలమునందు రాగములను పాడుటవల్ల గలిగెడి దోషంబులను పోగొట్టి శుభవ్రదంబుల నిచ్చునని పెద్దలచేత చెప్పబడి యున్నది. ఈ ప్రమాణంబువలన నీరాగము యెల్లపుడును గానము సేయదగినదనియును చెప్పవచ్చును.

ప్రయోగము:— { ఆ. న రి మ ప ని స.
ఆ. స ని ప మ రి స.

సంగీతము - త్యాగరాజు

ప. ఎవరిచ్చిరిరా శరచాపముల్ నీకినకులాట్టిచంద్రా (ఎవ)

అ. అనతరించువేళ సుండెనో లేకఅపనికేగి ఆర్జించితివో, శ్రీరామానీ (కె)

చ. ఓకటేసిన పది నూరైవెయ్యై, చకపకలాడి శత్రుల నణచేనట;

వికలు నికాకిని బ్రోవ త్రిమూర్తులు వెనుకతీసినారట;

సకల నదీపతి కైద్రుమ కుల్కుల సహరించెనట;

ప్రకట కీర్తిగల్గిన కోదండపాణిశ్రీత్యాగరాజవినుతనీ (కెవ)

;	;	* పామాపా ; - పా ;	రి మపా - పమమా	రీ ; పా ; -	
;	;	* ఎ వ రి ; - . ;	చ్చి . . - రి . .	రా ; . ; -	
సా	రీ	* " "	రి మపని - పపమమ	" "	
రా	మ	* " "	చ్చి . . . - రి . . .	" "	
స్తి	సరి	* పామాపా - రిమపా ;	" "	" "	
రా	మ.	* ఎ వ రి - . . . ;	" "	" "	
"	"	* " "	రి మపని - సనిపమ	" "	
"	"	* " "	చ్చి . . . - రి . . .	" "	

;	;	* భీషా - ని సరీ - సరిమా	రిసనిప - నీ ;	సరిమప - నీ ;	
;	;	* శ ర - చా	ప . . . - ముల్ ;	నీ . . . . . ;	
;	పమరి	* పమపా - ; ; ;	రి మపని - సనిపమ	రీ ; పా ;	
;	. . .	* శ వ రి - ; ; ;	చ్చి . . - రి . . .	రా ; . ;	
;	;	* భీషా - ని సరీ - సరిమా	రిమపా - మపనీ	పనిసా ; ; -	
;	;	* శ ర - చా	ప . . - ముల్ ;	నీ . . ; ; -	
స	ని ప మ రీ	* పమపా ; ; ;	రి మపని - సనిపమ	రీ ; పా ; -	
.	. . . . .	* శ వ రి ; ; ;	చ్చి . . . - రి . . .	రా ; . ; -	
;	;	* పాపా - మరిరిస - పమరిస	నినిపమ - రి రిసని	పనిపమ - రిమరిస	
;	;	* శ ర - చా	ప . . . - ముల్ . .	నీ	
	నిసరిమ	* పామాపా ; - పా ;	రి మపని - సనిపమ	రీ ; - పా ;	
	. . . . .	* శ వ రి ; - . ;	చ్చి . . . - రి . . .	రా ; - . ;	
;	;	* పాపా - ని సరి - సరిమరిమ	ప - మప ని - పనిసా	పనిసరి - నిసపని	
;	;	* శ ర - చా . . . . . ప .	. . ముల్ . . నీ . .	. . . . .	

మపరిమామ	* పమపా ; ; ;	రి మపరి - సనిపమ	రీ ; పా ; -	
.....	* కేవరి ; ; ;	చ్చి... - రి...	రా ; . ; -	
; ;	* నీసా - ని సరి - సరిమ - రిమ	ప - మ పని - పనిసా	పని-సారిస-నీసని-పానిప	
; ;	* శర - చా... - ... - ప.	. - ముల్... - నీ...	... - ... - ... - ...	
<u>మాపమ-మాఱి</u>	* పమపా ; ; ;	రిమపని - సనిపమ	రీ ; పా ;	
.....	* కేవరి ; ; ;	చ్చి... - రి...	రా ; . ;	
; ;	* భీసా - ని సరి - సరిమా	రిసనిప - నీ ;	సరిమపనీ - మప	
; ;	* శర - చా... - ...	ప... - ముల్;	ని... - ...	
నీ ;	* పానీ - పా ; పా ;	నిసాని - పాపమ	మపనిప - పమరిస	
. ;	* కి న - కు ; లా ;	... - డ్డి ..	చం... - ...	
రిమపని	* " "	" "	" - మపరిమ	
ద్ర...	* " "	" "	" - ...	
రీసమరి	* (కేవరిచ్చిరిరా.)			
ద్ర.నీ.	*			

అ.	;	;	* నినిపా - నినిమా - ప మ రీ	రిమపమ - రీ సా	రిమారి - మపామ	
	;	;	* అ. వ - త. . - రిం . .	. . . . - చు.	బ్	
పా	;		* నీనీ - పమరీ - మాపా	నీ ; - పానీ	పా ; - ; ;	
త	;		* మం - . . . - . .	నా ; - నా	. ; - ; ;	
పా, ప			* రీ రీ - సరిపా - రి స ని స	రీ ; - సనిపా	ని సాని - సరిస	
రీ, క			* అ బ - ని . . - కే . . .	. ; - గి . .	యా . . - ఙ్గి . .	
ని నీ			* సరిసరి - నిసనిస - పనిపని	పా ; - రి మపని	; - రి మపా ; -	
చి .			* . . . . - తి . . - ఓ . . .	. ; - క్రి . . .	; - రా . . ; -	
నూరిపమరి			* (కెవరిచ్చిరిరా.)			
మ . నీ . .			*			
ప.	;	;	* మామా - మామా - పామా	రీమా - మమపా	పమరీ - రీసా	
	;	;	* ఒ క - తే . - శి .	న . - . . .	ప . . - డి .	
నిసా - రీమా - రి మపా - మపనీ				ప మ - రిమపనిపమ	రీమపమ - రీ ;	
. . - నూ . - రే . . - . . .				వెయి -	యై . . . . . ;	

; ; * రీపా - పమరీ - రీపా
; ; * చక - ప . . - క .

| ని సరిమ - రిససీ
| లా . . . - . . .

| భీభా - పాప
| . డి - శ .

సా ; రీ ; - మామాపా ;
శ్రు ; ల ; - న . ణ ;

| రిమపని - పమరిమ
| చ్చ . . . - న . . .

| రీ ; పా ; -
| ట ; . ; -

; ; * మారీ - పామాపా ;
; ; * బి క - ల . ని ;

| రి మపా - మపనీ
| కా . . - . . .

| పానీ - బి ;
| కి . - ని ;

పనిపా - పనిపని - పా ; మా ;
ప్రొ . . . . . - న ; త్రి ;

| మపనిప - పమరిమ
| మూ . . . - . . . . .

| రీ ; పా ;
| డ్డ ; లి ;

భీ భా భీ ; పా ; - రోపా
జ క క ; దీ ; - శి .

| రి మ పని - పమరి మ
| పా . . . - ర . . .

| రీ ; . ;
| ట ; . ;

; ; పా బి పా ; - మపనిప
; ; న క ల ; - న . . .

| ప మ రి మ - పా మా
| దీ . . . - ప తి

| పా ; - పా ;
| శ్రా ; - . . ;

ని నీ - పమరీ - మా పా ని ;
ద్రు . - మ . . - కు . . . ;

| ని పా - పా ని
| ల్యు . - . . .

| పా ; పా ;
| ల ; . ;

ఠ ; ఠ ; - సఠఠఠఠ - ఠ స స ని
సం ; హ ; - రి . . . . .

| ని హ - ని ;
| ఛ . . . . . ;

| హ ; - హ ;
| క ; - ట ;

హ రి - హ ఠ - సఠ హ రి ;
ప్ర క - ట . . . . . కి . . . . . ;

| హ ; - ని ని
| ర్రి ; - X.

| సఠఠఠఠ - ఠ ;
| . . . . - త్రి ;

హ ; ని సఠ స ని హ ని ;
క ; హో . . . . . ఠం ;

| ని హ - హ ని
| . . . . .

| ని ; హ ;
| . ; ణై ;

ని సఠఠఠఠ - ఠ ఠ హ ; - ని ఠ స
హ . . . . . జి . . . . . శ్రీ . . . . .

| ని హ - ని ;
| . . - త్యా

| ని హ హ ;
| . . X ;

ని సఠఠఠఠ - ని హ ని - హ ; హ ;
ర . . . . . ; జ ;

| రీ హ - రి మ హ
| వి . - ను . . . . .

| రి మ ప ని - ప మ రి స
| త . . . . .

ని సఠఠఠఠ ||
ని . . . . . || (కెవరిచ్చిరి.)

(41) రా. తోడి-తా. శంఖ=త్రిశ్రేత్రిపుట. 8

లక్షణము:—సంపూర్ణరాగము. 6-వ మేళకర్త. ఈరాగమునకు ఆరోహణ అవరోహణములయందు శుద్ధధైవతసాధారణగాంధారములు. రాగచ్ఛాయాస్వరములు “సరిగమపదనిసా.సనిధమగరిసా.” అను షాడవ ప్రయోగము వల్లనే ఈరాగమునకు రక్తిగలుగుచున్నది.

ఇది శుద్ధకర్నాటరాగము కానేరదు. హిందుస్తాని దేశమందుండి ఈరాగము స్వీకరింపబడియున్నది గనుక ఇది ఔత్తర రాగమనబడును. ఈరాగము సాయంకాలమునందు గానము చేయతగినది. గమదధమగా - సమాగరిస - రిగరిగా - దనిరినిధ - మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములై నవి.

ప్రయోగము:— { ఆ. స రి గ మ ప ద ని స.
అ. స ని ధ ప మ గ రి స.

ప. నేమెర బెట్టితే మదిలోన నీకాయసము ఏలరా. (నే)

అ. ఈమానవాధములను కోరి ఎల్లవారలవలే యుండకను (నేమొర)

చ. తపమొక టానరజేసితిననో, దానంబాకటి అడిగితిననో;
 కవటాత్తుడై పలికితిననో, కలిహారత్యాగరాజనుత (నేమొర)

అక్షరము 1 కళలు 2.

N. B. ఈకీర్తనమందు “నీకాయాస మేలరాయని” పాడునపుడు ఓక్కొక్క మారున్న “నేమొర బెటితే మదిలోన” అనుమొదటి ఆస్పత్రమునుండిప్పి పాడవలయును.

ప. 1. సరి	గమ - పా - మా - గా ;	రీసా	. ని - ధానీ సా ;	సన్ని - *	
శ్లో	. . - మొ - ర - బె ;	ట్టితే	, . - మది లో ;	న . - *	
2. సరి	గమ - పమపమ	”	” ”	” *	
శ్లో	. . - మొ.ర.	”	” ”	” *	
1. సరి	గమ - ప దదప - ప మాగ	గాగరి	సరిసరిగమ	రి గారి	సన్ని - *
శ్లో	. . - కా . . . - యా . .	సము .	ఏ . . ల .	రా . .	. . * (నేమొర)
2. సరి	గమ - ప దనిద - ద పపమ	మగగ రి	సరిసరిపమ	రి గారి	సన్ని *
శ్లో	. . - కా . . . - యా . .	స .ము .	ఏ . . ల .	రా . .	. . * (నేమొర)

3. సరి	గమ - ప దనిస	ని దనిద	పమగరి		"		"		"	*
నీ.	.. - కా...	యా...	స.ము.		"		"		"	*
4. సరి	గమ - పదనిస	రిస - సని	దప - పమ	గరి - సరిసరి	పమగా		రి		"	*
నీ.	.. - కా...	.. - యా	.. - స.	ము. - ప...	ల. రా		..		"	*
ఉ. 1. శా	బా - నీ శా	బి - శా	; - శా	రీ - గరిరిస	స రిగరి		సని		"	*
ఈ	. - మా.	ర - శా	; - ద.	ము - ల. ను.	కో...		రి.		"	*
శా	; - ద నిసరిగా ;	స రీ ని	శా - "		"		"		"	*
ఈ	; - మా....	ర. శా	. - "		"		"		"	*
సరి	గరిరిస - సని	బా - బి	శా - సరి	సరి - సనిదప.	పమగరి		సని		"	*
ప	..లి. - వా	. - ర	ల - ప.	ల. - నుం...	ఖ. క.		ను.		"	*
(బి) శా	రిగమప - పమ	గరిసని	భప - భని	శా , - రిగమ	గరిసని		భని		"	*
శా	రిగమప - దప	పమగరి	సని - భని	శా , - "	"		"		"	*
శా	రిగమప - దని	ద పపమ	గరిసని	శా , - "	"		"		"	*
శా	రిగమప - దని	శానిద	మగరిని	శా , - "	"		"		"	*

సస	రిగమగరిస	నిదని స	రి - గమప	ద-పపద-నిస	నిదపమ	గమ	*
పధ	నిసరిససరి	గమగా	రి - గరిస	నిద-సనిదపమ-	పమగ	రిని	* (వేమర)
బ.	శా	రి - గ మ - పమ	గరిశా	రి - రి	గా-మపమగ	రి శా	,ని - *
త	ప-మొ. - క.	లో. స	ర - జే	. - సి . తి	క. శో	. -	* *
ధ	; - ని ; -	రి శా	శా - శా	రి గారీ	శాశా	;	* *
ధ	; - సరి ; -	బొ క	టి - టి	డి గి తి	క. శో	;	* *
శా	దా ని శా	ని - శా	; - శా	రి - గరిరిస - సరి గరి	సని	సని	* *
క	ప టా .	ట్టు - ట్టె	; - ప	లి - కి . తి . -	క. శో .	. .	* *
సరి	సరి - సనిదా	ని శా	శా - ని స	ని - దపమగ	ప మగరి	సని	* *
క.	లి . - హ . ర	త్య .	గ - రా	. - జ . . .	క . త .	. .	* * (వే)

(42) రా. సూర్యకాంతము-తా. ఆది=చ. త్రి.

లక్షణము:—సంపూర్ణరాగము. 17-వ మేళకర్త. శుద్ధ ఋషభ, కాకలినిషాద, చతుశ్రుతి ధైవతములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగినది. సర్వస్వర సంపూర్ణ గమక బరికె రాగము.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స.
అ. స ని ధ ప మ గ రి స.

ప. ముద్దు మోము యేలాగు చెలంగెనో, మునులెట్ల కని మోహించిరో (ముద్దు)

ఆ. కర్దమచు చిరకాలము హృదయము కరగి కరగి నిల్చువారి కెదుట రాముని (ముద్దు)

చ. మనసునిర్మలమగు భూసుర కృతమో మంచి పూజాఫలమో, తొలుతటి తపమో,

ఘననిభ దేహుని జనవస్వభావమో, ధనపతిసఖుడైన త్యాగరాజార్చితుని.

రా. సూర్యకాంతం-తా. ఆది=చ. త్రి.

ప. 1. ;
;

* స రి - గా రీగా ; ; - గమ

* ముద్దు- మో. ము ; ; - ఏ .

| పా; - దపపమ

| లా; - గు .చె .

| గా ; - రీ రి ననీ ; ||

| లం ; - గేనో. . ; ||

2.	*	”	గమపద పమగమ-పాదప-మాపమ	గా; - రీ రి ననీ;
	*	”	ఎ. . . ల . . . - గు . . . - చే . . .	లం; - కే నో . . ;
3.	*	”	గమపద నిస - (ని) దా, దదా	పాదప-మాపమ-గారీ
	*	”	ఎఎఎఎ ఎఎ - లా, గుచె	లం . . . - . . . - కేనో
<u>రిసనీ</u>	*		ధ ధ నీ; - సా, రి గారీ - రీ, గమా గా -	గ మపదా - ద పమ గా - రిగరి-రి ననీ
<u>ఓ. . .</u>	*		మనులె; - ట్టా, . . . - గ, . నీ . . -	మొ . . . - హిం . . . - చి. - నో. . (ముద్దు)
అ ;	*		(సని) దా, దదా - నీ సా నీ సా	; - సారంగరీ గా మా గారీ
; ;	*		(క .) క , దను - చు ను చి ర	; - కాలము హృదయము
<u>రిససా</u>	*		నినీదదా - పాదానీసని - దానిదదా;	పా - ; ; ; - స సా స సా
<u>. . .</u>	*		కరగిక - ర . గి . . - ని . . ల్;	చు - ; ; ; - హృదయము
, రి	*	”		, - మా, మమగ రీ గామాపమ - గారీ
, .	*	”		, - వా, రి కేఎ దు. ట . . - రాము
<u>రిసనీ</u>	*		(ముద్దు) ఇచట పల్లవియొక్క	మాడనసంగతిని పాడికొనవలయును.
<u>ని. .</u>	*			

చ.	;	* ప పాప పా - దా దా - పాదానీసని నీ - దా , ప పా	మపదా-పాదపపా;
	;	* మ న సునిర్ - మల - మ . గు. . . - బూ, సు ర	కృ. త-మొ. . . ;
	;	* చూగాగా - రీగామాపమగా - రి రీ రి సస్తి - ధ నీసనీ	గామాగా;
	;	* మంచిత్రా - . . . జా . . . - ఫల ము. . - తోలుతటి	త ప మో;

ఘననిభ దేహుని జననస్వభావమో, ధనపతిసఖుడైన త్యాగరాజార్చితుని (అనుపల్లవిబోలు)

(43) రా. తోడి తా. పత్తి = చతుర్శ్ర రూపకము 8

లక్షణము :—123-వ పుటలోజూచునది.

- ప తప్పి బతికి పోవతగనూ రామకలిలో (త)
- అ. ముప్పున విషయతటాకమునమునుగక దృఢమనసై (త)
- చ. కంచు మొదలు లోహ ధనకనకములనుజూచివిని
- మంచు మఱియు పెంకులనుచు నెంచెయంటనిమనసై (త)
- నంగనాచుల మానుగ యంగవస్త్రిముల బాగగు,
- ముంగురులను గని యంత రంగమునను ఆసించక (త)

బాజమల్లె మందారసరోజములను మనసార,

రాజపదముచే త్యాగరాజనుతుని పూజించక (త)

ప.	పా ;	పా - సనిసనిదా	పా ;	దనిసని - దపమా	
	త ;	ప్పి - బ్ర.తి.కి	పా ;	. . . . - . . . వ	
	మగమా	పదపా - పపమా	పా ;	ద నిసని - దానీ	
	త. ర	మ. . - . . .	. ;	రా . . . - . మ	
2.	పా ;	పా - సనిసనిదా	ప దనిస	రిస - సనిసనిదపమ	
	త ;	ప్పి - బ్ర.తి.కి	పా . . .	. . - . . . . వ .	
	మగమా	పదపా - పదమా			
	త. ర	మ. . - . . .			
3.	పా ;	; - దా పాదా	నీ ;	దా ; - దపమా	
	. ;	; - బ్ర తి కి	పా ;	. ; - . . . వ	
4.	గామా	పా - దాపాదా	నీ ;	దనిసని - దపమా	
	క . క	క - బ్ర తి కి	పా ;	. . . . - . . . వ	

5.	" "	నిఃపతి భా .	దనిదా - దపమా . . . - . . వ
6.	" "	పదనిని భా .	దప - మపదదపమ . . - . . . . ప
7. గామా త ర	పా - పాదాని మ - బ్రతితి	భా ; భా ;	నీ ; - దపమా . ; - . . ప
8.	" "	భా , ని భా , .	దనినిని - దపమా . . . . - . . వ
9.	" "	నిఃపతి భా .	నిఃపదని - దపమా . . . . - . . వ
10.	" "	నిఃపతిని భా . .	నిఃపద - నిదపమ . . . . - . . . .
11. మగమా త. ర	దప - మగరిపా మ. - బ్రతితి	మగమప భా . .	మపద - పదని - దని . . . - . . . . ప

సంగీత ప్రదాయిని.]

12. శా ;	శా - సనిసనిదా	పనిసని	రిస - నిసనిదపమ	
త ;	ప్పి - బ.తి.కి	ప్పి . .	. . . . . త	
ప గ ఘ.	పా - దనిసనిదప	మగమగ	నూపమగా - ; ; ;	
త . ర	మ - రా . . మ.	క . తి.	లా . . . - ; ; ;	
రీ ;	సా -			
. ;	. - (ఇచట నిలుపవలను)			
అ. 1. నీ దా	నీపా - దామా	పాగా	మదపద - పాదా	
ము .	ప్పవ - వి ప	య త	టా . . . - . క	
2. ని స నీ	దనిదా - పదపమ	" "	" "	
ము . .	ప్పవ.న - వి.ప.	" "	" "	
3. దా గా	సారీ - నీసా	వ , ని	శా ; ; ;	
ము న	ముమ - గ క	(త , .	త ; ; ;)	
4. " "	" "	రిసని	రిసాని - దానీ	
" "	" "	మ.త.	టా . . - . క	

5.			సనిదని	సరిగరి - సనిదని	
			మ. త.	టా. . . . క.	
6.			సరిసని	దనిసరి - సనిదని	
			గృడ.	మ. న. - సై. . .	
చిట్ట, స రీ - ని		సా - దనిపదమప	గమా - X	రిస - రినిధనిసరి	
సా ;		సాని - ధాని	సా ;	; , - రిగమదని	
స రీ - ని		సా - దనిపదమప	గమా - X	రిస - రినిధనిసరి	
ధనిగరి		నిధ - గమనిదమగ	దనిగరి	నిగ రిరి ని - దనిద	
దమ-గమ		దని - గ రీ-ని రిని	, - దనిద	, - మదదాని - దని	(తప్పి)
చ. 1. సా ;		ప మ - గ మపదప మ	దా ;	; - పదసామా	
కం ;		చు . - మొ . ద. లు .	లా ;	; - హ. ధ న	
2.				; - ప దనిసరిస	
				; - హ . ద . న .	
3. సని దప		మా - ద పమగమా	దా ;	; - దాసాదా	
కం . .		చు - మొ . ద. లు	లా ;	; - హ ధ న	

నిగా	రీ నీ దామా	ప మ గా	మాపాపా ;	
కన	క మ ల ను	జా . .	చి వి స ; •	
; రీ	రీ రీ రీ రీ	సరిగా	రిస - రిసరీ - రి స	
;మం	చుమరియు	పెం.	కు. - ల.ను - చు.	
స రిగరి	రి స - స నిరిసనిద	ని నిదప	నిదపమ - గమదని	
ఎం . . .	చి . - యం	ట . ని.	మ . న . - నై . . .	

(ఇచట చిట్టస్వరమును పాడి పల్లవిని పాడుకొనుము.)

(44) రా. మధ్యమావతి-తా. పత్తి = చతురశ్రరూపకము.

22

లక్షణము :—110-వ పుటలోజూచునది.

- ప. ఆలకలల్లలాడగని, ఆరాణ్ణునిఎటు పొంగెనొ (అ)
- అ. చెలువుమీఱగను మారీచునిమదమణచేవేళ (అ)
- చ. మునిగనునైగదెలిసి శివదనువునువిటిచేసమయ మునత్యాగరాజవినుతుని మోమునరంజిల్లు. (అ)

ప.	పానూ	రీ - రిససన్నిపా	రీ	;	రిరీ - రిసరీ	
	అ ల	క - ల. . . ల్ల	లా	;	డగ - గ ని	

2. పామా అ ల	రీ - పమరిసన్నిప క - ల . . . ల్లి	రీ ; ల్లి ;	రీ రీ - రిసరీ క్క - క. ని	
3. న్నిసరిస అ. ల	రిమ రిససన్నిపా క. ల . . . ల్లి	" " " "	" - రిమపని " - క. ని	
4. నిపమా అ. ల	రీ - పమరిసన్నిప క - ల . . . ల్లి	" " " "	రీ - రిమరిసా క - క. క. ని	
సరిమరి అ. . .	రిమప మపాపా రా . ణ్బు . ని	నినిపా ఎ. టు	పమ - పమ రిసరిమ పాం - కే . నా . . .	
5. పామా అ ల	రీ - పమరిసన్నిప క - ల . . . ల్లి.	రీ ; ల్లి ;	రీ - రిమరిసా క - క. క. ని	
సన్నిపా అ. . .	రీ మాపానీ రా . ణ్బుని	పనిస రి ఎ. టు.	సని - సనిపమపని పాం - కే. నా . . .	
6. ని పమా అ. ల	రీ - పమరిసన్నిప క - ల . . . ల్లి.	రీ ; ల్లి ;	రీ - రిమరిసా క - క. క. ని	

సరిమరి	రి మపమ - పాపా	పని స రి	స ని - సనిపమపని	
అ...	రా... - ణ్మి ని	ఎ. టు.	పాం - గ. నో...	
7. పామా	రీ - పమరిసన్నిప	రీ ;	రీ - రిమరిపా	
అల	క - ల...ల్ల.	లా;	డ - గ. గ. ని	
నిసరిమ	రిమపని - మ పనిస	రిమస రి	స ని - సనిపమపని	
అ...	రా... - ణ్మి . ని.	ఎ. టు.	పాం - గే. నా...	
8. పామా	రీ - పమరిసన్నిప	రీ ;	రీ - రిమరిపా	
అల	క - ల...ల్ల.	లా;	డ - గ. గ. ని	
రిమరిమ	పమ - పని. పని స రి	పమ రి స	నిప - సనిపమపని	
అ...	. . - రా. - ణ్మి. ని.	ఎ. టు.	పాం - గే. నా... (అ)	
అ.	; * రీ రి రీ రీ ; రీ	సరి రి ప	స రి స - సని సని	
	; * చెలు వుమీ; ర	గ. ను.	మా.. - రీ...	
{	సా - ; ; ; ;	ని స రి స	సనినిప - మపని స	
	. . . . .	ఇ...	. . . . .	}

స రి * రి రి | రి రి ; రి
 . . * చెలు | వ్రమీ ; ర

|| సరిరి హ
 || గ. ను .

| స రిస - సనిసని ||
 | మా . . - రి . . . ||

{ సా - ; | ; ; ; ;
 . - ; | ; ; ; ;

|| మపనిస
 || ఇ . . .

| రిహమారిసనివ ||
 | . . . . . || }

ని స * రి రి | రి రి ; రి
 . . * చెలు | వ్రమీ ; ర

|| సరిరి మ
 || గ. ను .

| స రిస - సనిసని ||
 | మా . . - రి . . ||

స రిరిస | స రిరి స - స నిసని
 ను ని . | మ . ద . - మ .ణ .

|| ప నిసా
 || చే . .

| ; - సనిపమపని ||
 | ; - హే . . శ . || (అ)

; * రి రి | రి రి ; రి
 ; * చెలు | వ్రమీ ; ర

|| సరిరిమ
 || గ. ను .

| సమ - రి సనిపని ||
 | . . - మా . . రి ||

స రిరిస | స రి రి స - స నిసని
 ను ని . | మ . ద . - మ .ణ .

|| ప నిసరి
 || చే . . .

| మరి - సనిపమపని ||
 | . . - హే . . శ . || (ఆ)

చ. పామా | పారీ మారీ
 ము ని | గ ను సై .

|| రి పపమ
 || గ. ద .

| నినిపమ - రిమరిమ ||
 | లి. సి . - శి. వ . ||

{ పా ;	; ; ; ;	మపనిప	సనిపను - రిసరిమ	}
{ రీ ;	; ; ; ;	ఇ . . .	. . . . -	}
పామా	పారీ మారీ	రి పపమ	నినిపమ - రిమరిమ	
ముని	గ న్మనై .	గ . దె .	లి. సి . - శి . వ .	
నినిపా	ని నిమాపారీ	రి మపని	పమపాపాపా	
ద. ను	వు . ను వి ర	చే	. . . న మ య .	

“మునత్యాగరాజ వినుతునిమోమున రంజిల్లు” (ఈసాహిత్యము అనుపల్లవి బోలునని.)

(45) రా. బిలసారి-తా. చక్ర = త్రిశ్రరూపకము.

29

లక్షణము :— బౌడవ వక్రసంపూర్ణరాగము. 29-వ మేళం ధీరశంకరాభరణజన్యం. చతుశ్రుతి ఋషభ చతుశ్రుతి ధైవత, కాకలినిపాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. మఱియు ఆరోహణమందు కై శికినిపాదమును రాగచ్ఛాయాస్వరమే. ఉదయమందు 6 ఘంటల మొదలు 9 ఘంటలవరకు పాడదగినది. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగునని యును వెంకటమఖి చెప్పుచున్నారు.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి గ ప ధ స.
 { ఆ. స ని ధ మ గ రి స.

రిగవమగా - సరిగా - ధధపా మగపధస - మగదపా - రిసనిధా - పధసరిగా - ధరిసనిధ - గరిసనిధ - మగధా
 గపధస - ధపామగరి - మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు.

ధనిధపమగ - పనిధపమగ గనిధపా - సనిధపమగ - రినిధా - మొదలగు ప్రయోగములయందు కైశికినిపాదమే
 బలుకుచున్నది.

- ప. తొలిజన్మమునజేయు దుడుకు తెలిసెనురానా (తొ)
- అ. నీమహిమ ఫలమేమొ అరచేతిపుంటికద్దంబు వలెనా (తొ)
- చ. రాగిపైరులచెంత రమ్యమో వరిమొలక రాజిల్ల నేర్చునటరా
 నాగళయన త్యాగరాజుపాపముతోను నామపుణ్యముచెలగునా నేను (తొ)

ప.	సాసా		సనిధపా		మా గా		గరిసాసా	
	తొలి		జె. . న్ను.		ము న		జే. . యు	
	రీ గా		పా ; ;		; ;		గాపాదా .	
	దుడు		కు ; ; ;		; ;		రా . మ	
2.	సాసా		సనిధపా		మా గా		గరిసాసా	
	తొలి		జె. . న్ను		ము న		జే. . యు	

	రీ గా	పాదాదా	పదసని	పదసనిపద	
	దుడు	కు తెలి	సె.ను.	రా...మ.	
4.	సాసా	సనిదపదని	స నిదని	దపమగ రి-న	
	తొలి	జే...న్య.	ము.న.	జే...యు.	
	రీ గా	పాదాదా	సా నీ	ద పమగపద	(తొలి)
	దుడు	కు తెలి	సె ను	రా...మ.	
అ.	సా ;	సాసాసా	దాదా	రిరి గాగా	
	సె ;	మహిమ	ఫల	మే. మో	
	రిసపరి	గరిగరిసరి	గరిసని	దరిసని - దస	
అ.ర.		చే...తి.	వుంటి.	క.ద్దం - బు.	
	నిద - పని	దప - మగపద	(తొలి)		
	న. - ...	ల. - న...			
	శ.పా ;	పా - పదనిద	దపమగ	రిగదపమగ	
	రా ;	గి - వె...	రు.ల.	చెం...త.	

రిగపా

| రిగమగ-గరి

|| సరి గ రి

| సనినిధి - స రి

||

ర.మ్య

| మొ...-వ.

|| రి .మొ.

| ల.క. - రా.

||

గస - రిగ

| దపమగ - రి

|| గాసా

| రిగాపా

||

... - జి.

| ...ల్లి... - వా

|| . ర్పు

| వటరా

||

నిదనిప

| మగరీగా

|| దపమగ

| రిస - రిగపా

||

న...

| గ.శయ

|| న...

| ... - త్వ. గ

||

పదసని

| పద - సనినిద

|| రిససని

| ని దరిసరి

||

రా...

| జ. - పా...

|| ప. ము.

| త్నో...ను

||

రీగమగపా

| రి - సారిగ - రిగా

|| సా - సని

| దా - ప దసరి

||

న...

| మ - పు... - ...

|| త్న - ము.

| . - చె. ల.

||

గారీ

| సా - నిదపద

|| ప దాప

| గ పధసనిద

|| (తొలి)

గు.

| వా - ...

|| న...

| న...

||

(4) రా. శ్రీరంజని-తా. ఆది=చ. త్రి. 22

లక్షణము: — సాడవవక్రరాగము. పంచమవర్జితము. 22-వ మేళం ఖరహరప్రియ జన్యం. చతుశ్రుతి ఋషభచతుశ్రుతి ధైవతములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లప్పుడు గానము సేయదగును.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి గ మ ధ ని స,
అ. స ని ధ మ రి గ రి స,

అసరోహణమందు “సనిధమగరిస” అనుప్రయోగము నిరాగమునకు వెంకటమఖిపల్ల జెప్పబడియున్నది. వాడుక యందున్న నీప్రయోగము సాధారణముగ గనబడుచున్నది.

మరిగస - రిగమరిగస - మరిగరిస - మనిధనిస - నిధమరిగస - మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు.

- ప. మారుబల్కమన్నా వేమిరా మామనోరసుణ (నూ)
- అ. బారచోరభజన జేసితినా సా కేతసదన (నూ)
- చ. దూరభారమందు నాహృదయార విందమందు నెలకొన,
దారి నెరిగి సంతసెల్లినట్టి త్యాగరాజమత (నూ)

ప. 1. మా ,	X - రి Xమా , - రి Xరి - రి Xరిని	సా ; ; - సా	, ని స Xరి - సరిX	
మా ,	రు - బ.ల్క , - కున్నా - వే. . . మి	రా ; ; - మా	, మనో. . - రమణ	
2 మా ,	X - రి X మగమ -	" "	" "	
మా ,	రు - బ.ల్క. . . -	" "	" "	
3. మా ,	X - రి Xమా , - ద నీ - దానీనిదదా	మా ; ; - రీ , X	మగ - రి Xరి - సరిX	
మా ,	రు - బ.ల్క , - కున్నా - వే. . . మి	రా ; ; - మా , .	. మ - నో. . - రమణ	
4. " "	- దనీ - దనిసనిదానీ	దా ; ; - దా , ని	సని - ద నిద-దానిసనిద	
" "	- కున్నా - వే. . . మి	రా ; ; - మా , .	. మ - నో. . - ర మ. ణ.	
5. " "	" "	సా ; ; - నిరి	సని - ద నిస-నిదసనిదా	
" "	" "	రా ; ; - మా.	. మ - నో. . . ర. మ. ణ	
6. మా ,	X - రి X మా , - ద నీ - దనిసని-దనిసరి	రిగమారీగా-రిగరిస- దనిసరి	సానీ-దనిసా ; - " "	
మా ,	రు - బల్క , - కున్నా-వే. . . . మి.	ర. . . . - . . -మా. . .	. మ-నో. . . ; - " "	
అ. 1. ,	* సనిద-నినిసా , - రి రిగా ; - రిగమారీగా	రీ ; ; ; -	దా,ని-సా ; ;	
,	* జార - చో. ర , - భజనా ; - జే . సితి	నా ; ; ; -	, . . . ; ;	

2.	రి -	* స నిద			దా,నిసానీ - సా,రిగారీ		
	..	* బా.ర			.. - ..		
3.	సరి	*			దా,నిసానీ - సరిగరిసరిగరి		
	..	*			.. - ..		
4.	సరి	*			- గరి రి సనిధ - దని - దనినిస		
	..	*			- సా. కే.త. - సద - న...		
5.	సరి	* స ని -			- రి గమగి గరిరిసనిదా - దానీనిదదా		
	..	* బా.ర -			- సా... కే... త. - స దన...	(మా)	
చ.	మామ - దాద - నిద - నీ;	- ద నిసా నీదా			ద మమ - మ గరి - రిని	సా ; - రి గమమ	
	దూర - భార - మన్ - దు;	- నా.హృ ద			యా. ర - వి.ద - మం	దు ; - నెలకొన	
1.	, - ని దని సస - ని సరి - రి గమ - రి గా గరి రి స				రి ; ; ;	దా, ని - సా ; ; - (*)	
	, - దా రి నెటిగి - సం త - సి.త్రి - న.....				ట్రి ; ; ;	.. - .. ; ; -	
2.	"	"			- గరి రి సనిద - దానీనిదదా		
	"	"			- త్యా గ.రా. - జ నుత..	(మా)	

(* ఇచట అనుపల్లవి సంగతులను పాడుకొనవలెను.

(47) రా. కన్నడగాళ-తా. ఆది-చ. త్రి.

28 రోం ది ల్లి

లక్షణము:—పాడవ పాడవరాగము. 22-వ మేళం ఖరహరప్రియజన్యం. ఆరోహణమందు కైశికి నిపాదమును; అవరోహణమందు సాధారణ గాంధారమును రాగచ్ఛాయాస్వరములు. యెల్లపుడును గానము సేయదగినది.

ప్రయోగము.— { ఇ. స రి గ మ ప ని స
అ. స ని ద ప మ గ స

సోగమగస - మగసనిధా - సరిగసనిద - రిగసనిదపమ - పమగస - నిదనిసగస - అనుప్రయోగములు రాగరంజకమైనవి.

ప. ఓరజూవుజూచేదివ్యాయనూ, ఓరఘూత్తమ నీవంటి వానికి. (ఓర)

అ. నీరజాక్షమును నీదాసులకు నీకేటి వాపులు దెలుపవే (ఓర)

చ. మానమించుకైననీకు తోచలేకపోయిన వైననేమి పుణ్యయాపమా,

దీనరక్షకా శృతమానవ సంతాన గానలోల త్యాగరాజనుత. (ఓర)

1. ; ; ;

* రీగామా ; పా

| పా - ; ; - ని ద

| పమ - పా ; మా

. ; ; ;

* ఓ రజూ : పు

| జూ - ; ; - చే.

| ది. - వ్యా; య

2.	గా , సా , * " "	రిగమప ; - నిద	" "	
	మా , . , * " "	జా . . ; - చ్.	" "	
3.	" " * " "	మ పనీ ; - " "	" "	
	" " * " "	జా . . ; - " "	" "	
	" " * సాసాసా ; సా	స నినీ ; - నిద	పమ - సా ; మా	
	" " * రి ర ఘూ ; త్ర	మ. నీ ; - వం	టి. - వా ; ని	
	గా ; సా , * (రీరజూపు)			
	కా ; . , * " "			
4.	; ; ; * సానీసా ; సా	రిగమా ; - మా	గా-సా ; ని	
	; ; ; * రి ర వా ; త్ర	మును ; - నీ .	. -దా ; సు	
	సనీదా , * సానీసా ; సా	స నినీ ; - నిద	పమసా ; - మా	
	ల. కు , * రి . త్త ; త్రి	వా . . ; - త్ర .	ల. వ ; - ల్ప	
	గా , సా , * (రీరజూపు)			
	మా , . , * " "			

ఈ ; ; ;	* పాపాపా ; మా	ల, లీ, - పని	నిదపా ; మా	
; ; ;	* మా న మిం; చు	శ్రీ, న, - నీ,	కు. తో; చ	
ళా, నూ, *	”	మపనిసరిగ - పని	”	
త్త, త, *	”	శ్రీ . . . న. - నీ .	”	
”	* మపనీ - నిదపామా	గా, పా, - రీ	గామా ; పా	
”	* పోయిన - వై. . . న	ప్త, మి, - పు	ణ్యూరూ ; ప	
ళా ; ;	* దీనరక్షకాశ్చతమాననసంతానగానలోల త్యాగరాజనుత (అనుపల్లవిబోలును)			
కా ; ;	*			

(48) రా. ఖరహారప్రియ-తా. శంఖ = త్రిశ్రత్రీపుట.

22

సక్షిణము:—90-వ పుటలో జూడుము.

- ప. చుక్కల నిలబడి గొలిచే ముచ్చట బాగ దల్చవరాదా (ప)
- అ. చుక్కల రాయని గేరు మోముగల సుదతిసీతమ్మ సోమిత్రీ రాముని కిరు (ప)

చ. తనువుచె వందన మొనరించు చున్నారా, చనువున నామకీర్తన సేయుచున్నారా ;

మనసున తలచి మైమరచి యున్నారా, నెనరుంచి త్యగరాజునితో హరి హరి మీరిరు (ప)

ప. 1.	;	;	* ప ద		నీ ;		నిదదప		సాసనినీ		నిదదప		మా ;	
	;	;	* ప .		క్క ;		ల...		నిల...		బ...		జి ;	
2.	పామ	*	ప		ప		ప		సా - సారసనీ;		దానిద-పాదప		మా ;	
	.	.	* ప		ప		ప		నీ - ల...		బ...-...		జి ;	
i	;	,	* ని దా		పా ;		నిదాప		మా - ; పమ		గా ;		రీ ;	
	;	,	* గాలి		చా ;		...		ము - ; ..		చ్చ ;		ట ;	
ii	గమప	*	ని దా		పాదా-నీసని		దానిద-పాదప		ప		ప		ప	
	ఉ...	*	గాలి		చా		... - ...		ప		ప		ప	
	;		* సరిగా -						రిగమా -					పదనీ
	;		* బా... -						గా. . -					చ. ల్
									గామగగా ;					రీగరిరీ ;
									ర... ;					..... ;

శా ; ;	; ;	; - నిశ	
రా ; ;	; ;	; - ఆ.	
రిగ మ ప ద ని	సారంస - నీసని	దానిద - పాదప	
. . . . .	. . . - . . .	. . . - . . .	
పమ * పాదాపదనీ	ద నిసా - నిసరి	రీగరి - సరి	
. . * ప	క్క . . . - . . .	ల . . - . .	
పా - పా రంస - నీ	దానిద - పాదప	మా ; -	
ని - ల	బ . . - . . .	డి ; -	

పా *
 . *
 *
 (ఇచట నిలుపవలెను.)

డి ; ; * నిస	రీ ; రీ ;	పా , రి - గా ;	రీ గరిరీ ; పా ;	
; ; * దు.	క్క ; ల ;	రా , . - . ;	య . . . ; ని ;	
నిసాని * ,	" "	సారం - గామగ - గా	రీ గరిరీ ; సారంసా ;	
. . . * ,	" "	రా . - . . . - .	య . . . ; ని . . . ;	

నిశాని * దని	స రిగా	రి ;	పా , (రి) నీ ,	నిదదా	పా ;	
.. * గ.	రు ..	. ;	మో ; . ము,	గ. .	ల ;	
; , * ని పా	నీ ;	నిదదప	సనినిదదప	మా - ;	మగపమ	
; , * సు ద	తీ ;	సీ...	తం....	మా - ;	సా ..	
మగగ - రి ,	; ;	; - స ని	నరిగ-రి గమ	గమపద	పమగరి	
మి.. - త్రి ,	; ;	; - రా .	...-ము..	ని ...	కి ..	

గమపమ*
రు... * (పక్కల)

చ. ; , * పపా	పా ;	పా ;	పమనూ , గ	మగగా	రి ;	
; , * తప	త్ర ;	త్త ;	పం . , .	ద ..	ర ;	
రిగమ * ,,	,,	పదనీ	దానిద - పాదపమా ;	,,	,,	
... * ,,	,,	త్త..	పం... - . . . . ;	,,	,,	
రిగమ * పపా	పా ;	పదనిస	దానిద - పాదప - మాపమ	గామగగా;	రీగరి ;	
... * తప	త్ర ;	త్త..	పం... - . . . -	ద ... ;	న ... ;	

; , * పమా	గా , రి	రిగమప		"	" "
; , * తను	త్ర ; .	చే...		"	" "
; , * గమా	పా - నీసని	దానీ		పా - నీదప - మా	గా మగగా; రీ ;
; , * మొన	రిం - . .	. చు		చు -	న్నా . . . ; రా ;
; , * పమా	గా ;	రీ ;		రి నిసా , ని -	సరిగా రిగమా
; , * చను	పు ;	క ;		నా . . , . -	మ. . కీ. .
పామా - ;	మాపమగా;	రీ గరిరీ;		గమపదనీ	దా నిదదా; పా ;
ర్ష న - ;	నే . . . . ;	యు . . . ;		చు. . . .	న్నా . . . ; రా ;

“ మనసునవలచి మైమరచియున్నార, నెనరుంచిత్యాగరాజునితో హరిహరిమీరిరు ” (ఈసాహిత్యము అనుపల్లవి బోలునది)

(49) రా. ఖరహారస్రియ-తా. తాళం ఆది=చ. త్రి.

22.

లక్షణము:—90-వ పుటలో జూచునది.

- ప. నడచి నడచి జూచే రయోధ్యా నగరము గానరే (న)
- ఆ. పుడమి నుత సహాయుడై చెలుగె పూర్ణుని ఆత్మరాముని జూడ (న)

చ. అట్టే కన్నులు మూసి తెరచి సూత్రముపట్టి వెదకి వేషధారులై
పుట్టుచావులేని తావులెలియక, పొగడేరు త్యగరాజాత్మని (న)

ప.	; * <u>నిస</u> <u>రీ-గా-రిగమా-గమపా-పా</u> ; , మ - పమగా-గా ;	<u>రీగామగగరి</u> - గా - మగ	
	; * <u>నడచిన</u> -న -డ. . -చి . . - జా; , . - చె . . - ర ;	యో . . . . - . - ధ్య	
2.	రి - స * " <u>పాదాపదనిద</u> నీ - "	"	
	. . * " జా . . . . . . - "	"	
3.	రి - స * " <u>పాదా - పదనీ</u> <u>నీసని - దానిద - పాదపమా</u> ;	<u>గమపదపామా - రీగామగగరి</u>	
	. . * " జా . . - . . . . . . - చే . . - . . . ర ;	యో. . . - . . . ధ్య.	
1.	రీ * రిసిన <u>రీ - రీ, గమా;</u> - గారీ పా ; ; ;	<u>పదనిద ప మగా - రీగామ గగరి</u>	
	* <u>నగరము - గా, . . ;</u> - . న రే ; ; ;	అ. . . యో. . . . . ధ్య. . .	
2.	రీ * <u>రిసిన రీ-రీ గారిగమా-గమపమగారీ</u> పా ; ; - పా	, - ని దపమగా - రీగామ గగరి	
	. * <u>నగరము - గా . . . . . - . . . . . న</u> రే ; ; - అ	, - యో. . . . . - . . . ధ్య. . .	

3. రీ* రిస్స రీ-రి గమపదనిసా-రిస్సనిదపమగరి| సా ; ; - గరిస్సని
 *నగరము- గా. . . . . - . . . . . న. | ర ; ; - ఆ. . .

| దప- రి స్సనిదపమ-నిదపమగరి-దప ||
 | . . . -యో. . . . . - . . . . . -ధావ్ ||

మగరిస *
 . . . . * (నడచి)

ఆ. ; * నిద - పామా గా - పమగరి స ని | సా ; - రీ ;
 ; * వుడ - మి నూ త - స . . . హా . | యు ; - ి ;

| రీ గా - మాపా ||
 | చెలం - . గే ||

2. , ద * " | " "
 , . * " | . " "

| రీ గామపదనిసా; - దానీ ||
 | చె . లం . . . . ; - గే . ||

3. దనిసా* " | " "
 . . . * " | . " "

| రి గమప - దనిసా ||
 | చెలం . . . . గే ||

; * గరిస్స - నీదా - సనినిద - సా | నూదపపమ - గా
 ; * వు... - ళ్లని - ఆ. . . - త్తా | రా . . . . - ము

| రీ - ద పమగరిస ||
 | ని - జూ . . . . . ||

విసావి *
 . . . * (నడచి)

చ.	;	*పాపా- <u>మాపమమా</u> గా-గారీ -ప మ గారీ - ని దపమ		గా - <u>మాపమమా</u> గా-గా	
	;	*అ ట్టే - క . . . . -న్నులు-మా. .సి - తె. ర .		చి - మా. . . . -త్ర	
రీ		* నిదనిపదప - దపపమగరి. - రి స నీసా - రిగమా		గరి - పమగరిసా	
ము		* ప. . . ట్టి. - వె. ద. గి. - వే. .ప - ధ. .		రు. - లై. . . .	
	;	* పుట్టుచావులేని తావుతెలియక పొగడేరు త్యాగరాజాత్మని (ఆనుపల్లవి బోలు)			
	;	*			

(50) రా. ఆభేరి - తా. ఆది=చ. త్రి.

20

లక్షణము:— శౌడవ సంపూర్ణము. 20-వ మేళం సరభైరవి జన్యం. ఆరోహణమందు బుషభధై వతములు వర్జ్యంబులు. సాధారణ గాంధార, శుద్ధ మధ్యమ, కైశికి నిషాదములు రాగ చ్చాయాస్వరములు. యెల్లపుడును గాసము సేయ తగినది.

పయోగము.— { ఆ. స గ మ ప ని స.

ఈ రాగమును నతభైరవి జన్యమని జెప్పుచున్నారు. నతభైరవి రాగమునకు ముఖ్యాంశమైన శుద్ధ ధైవతప్రయోగ మిందుగనబడలేదు. ఇప్పటి బాడుక ప్రకారముగనీరాగమందు చతుశ్రుతి ధైవతమే వాడబడుచున్నది. ఈరాగమును 2?-న మేళమైన ఖరహరప్రియయందు జన్యమని చెప్పియుండినచో మిగుల యుక్తమైయుండి యుండునని మాయొక్క అభిప్రాయము. “పదప” అను ప్రయోగమందు మాత్రముశుద్ధ ధైవతము ప్రయోగింపబడుచున్నది. నీవివరమును నీక్రింద వ్రాయబడి యున్న త్యగరాజ కీర్తనలో జూచునది.

- ప. నగుమోము గనలేని నాబాలి తెలిసి, ననుబ్రోవరాదా శ్రీరఘువరనీ (నగు)
- అ. నగరాజ ధరనీదు పరివారులెల్ల, ఒగిబోధన జేసేవారులు గారే అడులుండదురానీ (నగు)
- చ. ఖగరాజు నీయాసదివినివేగ చనలేడో గగనానికిలకుబహు దూరంబనినాడో,
- జగమేలె పరమాత్మా ఎవరితో మొరలిడుదు, వగజూపకుతాళను నంస్తేలుకోరా త్యగరాజమతనీ (నగు)

ప. 1. మప నీ ; - నీదపమా; - మా	గా; మగగరి - రీసా	ని గగరి - గరిగా	
న గుమో; - ముగన లే ; - ని	నా; జా. . . - .లి	ద. లి. - సి. .	
2. మప నీ - మపనీనీ ; - దపమా - నగమామా ;	" "	" "	
న గుమో- . . .ము; - గ న లే - . . . ని ;	" "	" "	

3.	మప నీ - పనిసాసా ; - నిదసని - నిదదపమా ;		“		ని స గా - స గ మా - గ మ పా
	న గుమో - . . . ము ; - గ న లేని - . . . ని ;		“		దెలి సి - . . . - . . .
4.	మప నీ - పనిసాసా ; - నీదాసనిద - దపపమమా ;		గా రీ మ గ గ రి - ప మ గ రి సా ;		“
	న గుమో - . . . ము ; - గ న లే . . . - . . . ని ;		నా . జా . . . - . . . లి ;		“
5.	“ - గరిసని - నిదపామా ;		“		“
	“ - గ న లే . - . . . ని ;		“		“
6.	“ - గరిరిసనినిద - దపపమమా ;		“		“
	“ - గ . న . లే . . . - . . . ని ;		“		“
7.	మప నీ - పనిసానిసగా - మగగరిరిసని - నిదదపమా ;		ద ప ప మ మ గ గ రి - ప మ గ రి సా ;		“
	న గుమో - . . . ము . . - గ . న లే . . . - . . . ని ;		నా . . . . . - జ . . . . . లి ;		“
	మప నీ - సానిద - సా - మగగరి - ససగరిపమగరి		సా ; ; - మగ		రిస - ని న గ రి గ మ
	నసుబ్రో - . న . - రా - . . . . -		దా ; ; - శ్రీ.		ర గు - వ ర నీ . . .
అ. 1.	పనిసా; సా - సగమా ; మా		గరిగా ; రీ.		పమగరిసా
	న గ మో . జ . . . ద గ నీ ; గు		ప రి నా . గు		దె . . .

(స)

2. పనిసా - పనిసాసా; - సగమా - సగమామా ;		”		”	
నగరా - . . . జ; - ధరనీ - . . . దు ;		”		”	
3. పానీసరిసని-పనిసాసా; - సాగమపమగ-సగమామా;		”		”	
న గర . . . . . జ; - ద ర నీ . . . . . దు;		”		”	
4. ” ”		”		పమగరిరీ ;	
” ”		”		లె. . ల్ల ;	
గరిరీ - రిససా - నీనీ - దనిదప		నీ సా ; - నిద		పామ గ - రిగమా	
ఒగిబో - ధనజీ - నే. - వారలు.		గా రె ; - అటు		లుండదు - ర. నీ	(న)
చ. 1. పపపా ; - దప - మగమా ; - పమ		గరిగా ; రీ		పనుగరిపా	
ఖిగరా ; - జు. - నీ .యా ; - నతి		వినివే ; గ		చనలే.నో	
2. పపపా - నీదప - మగమా ; - పమ		”		”	
ఖిగరా - . జు. - నీ .యా ; - నతి		”		”	
3. పప-దపపా-సనినీ-రి ససా-సనినీ-ని దదపపమమగ గారీ		సగమాగమపా-మపనీ-గా		”	
ఖిగ-రా . . . . .-జు. . .-నీ . .-య. . . . . నతి		వి. ని . వే . . . . - గ		”	

4. పపపా-సీ ;నిద దా-గా; గ రిరిస-సనినిదదపమా	గమపవిసా; - నిదపమగా;	
ఖగరా -.. ..జు ..-సీ ;య...-... ..న. తి	వి.ని. వే; - .. . గ;	
పునిసా; సా - నిసగా; - గ రి	స గమా ; - పమ	గామా-గమపా-పా
గగనా; ని - కిల కు; - బ పు	దూ.రం ; - బని	నా .. . . -డో

జెగమేలే పరమాత్మ ఎవరితో మొరలిడుదు వగజూపకుతాళసు నన్నెలుకోరా, త్యగరాజుత || (అనుపల్లవిబోలు)

(51) రా. తోడి-తా. ఆది=చ. త్రి. 8

- ప. కొలువమ రెగదా కోదండపాణీ (కొ)
- ఆ. నలువకు పలుకుల చెలియకు రుక్మిణికి అలితకు సీతకు లక్ష్మణుని కరుదైన (కొ)
- చ. వేకునజామున వెలయుచు తంబుర చేకొని గుణముల చెలువొంద బాడుచు;
- శ్రీకరునికి శ్రీతచింతామణిని ఆకలిదిట పాలారగింపను జేసె (కొ)
- వినవయ్య సరిప్రాద్దు వేళ నాదునికి చనువునపన్నీట స్నానము గావించి,
- మనునికి దివల బోజనమును బెటి కనువి విడమొసగుచు మరవక వేవించె (కొ)

3. భాగవతులు గూడి బాగుగ ఘననయ రాగములచే దీపారాధన మొనరించి,
 వేగ మెత్త్రీహరి విరులపై వనళించి, బోగొట్టి త్యాగరాజు సుముఖుని లేపే (కొ)

ప. 1. ; ; ;	* పానీదాపా ;	గా ; - మపవప	ప మ గా - రీసా	
; ; ;	* కొలుప మ ;	రె ; - గ . . .	దా . . - . .	
నీపానీ	* గా ; మా ; దా	పాదా - దపపమ	పా ; - ; ;	
. . .	* కో ; దం ; ఊ	పా . -	ణి ; - ; ;	
2. గమపదనీ	* పానీ - దాపా ;	గా ; - మాపదపాదా	ప మ గా - రీసా	
. . . . .	* కొలు - ప మ ;	రె ; - గ	ద . . - . .	
నీపానీ	* గా ; మా ; దా	దా , ని - పా , ని	దానీ - నీ ;	
. . .	* కో ; దం ; ఊ	పా , . - . , .	ణి	
3. పా ; ;	* పానీ - దాపా ;	గా ; - మపవప	ప మ గా - రీసా	
. ; ;	* కొలు - ప మ ;	రె ; - గ . . .	ద . . - . .	
నీపానీ	* గా ; మా ; దా	ప మపద - దపవని	నిదనిస - సనిసరి	
. . .	* కో ; దం ; ఊ	పా . . . -	ణి . . . -	

4. సరిగరిస	* సానీ దాపా ;	గా ; - గమపద	నిస - సనీదపమ	
.....	* కొలు న మ ;	రె ; - గ...	ద. -	
మగా - రిసని	* గా ; మా ; దా	ప మపద - దపదని	నిదనిస-సనిసరి	
... -	* కో ; దం ; డ	పా ... -	డి... -	
5. సరిగరిస	* <u>సా,రి-నీ,స-దా,ని-పా,నమా</u> ;	గా ; - గమపద	నిస - సనీదపమ	
.....	* <u>కో,-లు,-న,-మ,...</u> ;	రె ; - గ...	... - ద.	
మగారిసని	* గా ; మా ; దా	పాదా - దపపమ	పా ; - ; ;	
.....	* కో ; దం ; డ	పా . -	డి ; - ; ;	
6. ; ; ;	* పాదానీసా ;	దా ; - నీసా	; నీ - సా ;	
; ; ;	* నలువకు ;	ప ; - లు .	; కు - ల ;	
2. నిసనిదపమ	* " "	,, - ని సరిస	రీ - నీ సా ;	
.....	* " "	,, - లు ...	. - కు ల ;	
3. " "	* " "	పాదా - ని సరిస	రీ - నీగరిస	

4.	"	*	"	దా ; - నీసా	; నీ - సా ;	
	"	*	"	ప ; - లు .	; కు - ల ;	
	; ; ;	*	దానీ - సాసానీ	నీ , ద - దనిసా	నిసదా ; ;	
	; ; ;	*	చెలి - యకు .	రు , . - క్కి .	ణి. కి ; ;	
5.	నిసనిధపమ	*	పాదానీసా ;	దా ; - నిసరిస	రీ - నీసా	
.....		*	న లు వకు ;	ప ; - లు...	. - కు ల;	
	; ; ;	*	దానీసా - సా ;	సానీ - దపదని	నిదనిస - సనిసరి	
	; ; ;	*	చెలియ - కు ;	రు . - క్కి...	ణి... - కి...	
6.	నిసనిధపమ	*	పాదానీసా ;	దా ; - ద నిసరి	గారీ - సా ;	
.....		*	న లు వకు ;	ప ; - లు...	. కు - ల ;	
	; ; ;	*	దానీసాసా ;	నీ , ద - దనిసా	నిసదా ; ;	
	; ; ;	*	చెలియ కు ;	రు , . - క్కి..	ణి, కి ; ;	
i.	; ; ;	*	నీగారీసా ;	నీసా - దానీ	దానీ - సా - ;	
	; ; ;	*	ల లి తకు ;	నీ . - . .	. త - కు - ;	

నంగీత ప్రదాయిని.]

ii. దనిసా ;	*	”		”		” - దని		
...	*	”		”		” - ...		
iii. సా - దనిసా	*	”		సరిగరి - రిసని		దానీ - సరిగరి		
...	*	”		నీ... - ...		. త - కు...		
iv. రిసనినిద	*	రీ రీరీరి ;		”		”		
.....	*	లలితకు ;		”		”		
v.	”	*	”		గమపమ - గరిసని		దానీ - సరిగరి	
”	*	”		సి... - ...		. త - కు...		
vi	”	*	”		”		” ష ;	
”	*	”		”		” కు ;		
;	;	*	సనిరిస - నీ వా - వదనీ		దప - గా , మా ,		ప దనీ ; - సరి	
;	;	*	ల... - క్షణం - ని..		.. - క , రు ,		బ్ర... ; - క.	

గా ; ;

* పల్లవి రి-వ సంగతిని పాడుకోవలను.

క.	; ; ;	* ధా ; దా - ధా ;	పా ; - ; ;	; - ప మ - గా ;	
	; ; ;	* ధీ ; ధ - ధి ;	ఖా ; - ; ;	; - ము . - న ;	
	; ; ;	* ధూ గా రీ సా ;	; ; - ; ;	ధా నీ - సారీ	
	; ; ;	* ధె ల యుచు ;	; ; - ; ;	. . - . .	
2 గమపదనిస		* ధా ; దాదా ;	పాదప - పాదప	పా - ప మ - గా ;	
.....		* ధె ; ధ వ ;	ఖా . . - . . .	. - ము . - న ;	
గరిరీ ;		* ధూ గా రీ సా ;	; ; - ; ;	ధనిసరి - గమపద	
... ;		* ధె ల యుచు ;	; ; - ; ;	. . . . -	
3. నిసరిగరిస		* ధా ; దాదా ;	ని సరి - సాని - దని	స - నీద - నిదపా	
.....		* ధీ ; ధి వ ;	ఖా . . - . . - ము .	. . . . స . .	
పమగా ;		* ధూ గా రీ సా ;	నీసా - నిగరిస	నిసధా ; ;	
... ;		* ధె ల యుచు ;	తం . -	బు . ర ; ;	
; ; ;		* గా ; గాపా ;	; ; - ; ; -	దనిపా - పదమా	
; ; ;		* ధీ ; ధీని ;	; ; - ; ; -	తం . - బు . .	

సంగీత ప్రదాయిని.]

[త్యాగరాజస్వామి ఋత్తనలు.

పాగామా	*	"	పదనీ - దపపమ	గా - దపపమగా	
ర . .	*	"	గు. . - ణ. . .	ము - ల. . . .	
రిసా; ,	*	మాగామాపా ;	పదని ద - దపపమ	దా ; - పా ;	
. . ; ,	*	చె లు వం ద ;	పా. . . -	దు ; - చు ;	

శ్రీకరునికృత చింతామణికిని , ఆకలితీర పాలార గింపను జేసే (కొ) (అనుపల్లవిబోలు)

(52) రా. హరికాంభోజి - తా. ఆది=చ. త్రి. 28

లక్షణము:—సంపూర్ణరాగము. 28-వ మేళకర్త. సర్వస్వర సంపూర్ణగమక ఒరిక రక్తిరాగము. యెల్ల ప్పుడును గానమునేయదగినది. దీర్ఘనీషాద, గాంధారముల వలన నీరాగము విశేషముగ స్ఫురించుచున్నది.

- ప. చనితోడిలేవే ఓమనసా (చని)
- అ. కనికరముతో కనికరమిడి చిరకాలము సుఖమనుభవించ వేగమే (చని)

శ. పతితులబ్రోచే పట్టాధికారిని, పరమార్థమత వసిష్ఠాసుసారిణి
 ద్యుతినిర్జితశతశంభరారిని, దురీణత్యాగరాజహృత్పారిని (చని)

ప. 1.	పాదా - పదనీ - నిదదప - మగరిగ చ ని - తో... - డి... - తే...	చూ ; - ; ; లో ; - ; ;	పా ; - ; ; ఓ ; - ; ;	
2.	” ”	చూ ; - ; ; పమ లో ; - ; ; బ.	పదనీ - , దపమ మ. న - , స..	
3.	పాదా - పాదానీసని - దానిద - పాదప-మగరిగ చ ని - తో..... - డి .. - .. - తే....	చూ ; - ; ; పమ లో ; - ; ; బ.	పద - నిసని - ధపమ మ. - న.. - న..	
4.	” ”	చూ ; - ; ; పమ లో ; - ; ; బ.	పద - నిసరిగరిసనిద - నిదపమ మ. - న..... - న....	
5.	” ”	చూ ; - ; ; పమ లో ; - ; ; బ.	పద - నిసరిగమగరిస - నిదపమ మ. - న..... - న....	
6.	” ”	చూ ; - ; ; పమ లో ; - ; ; బ.	పదనిస-రిగమగ - రిగరిసనిదపమ మ... - న... - ..న.....	

7.	"	మా ; - ; పమ	గమపద-నిసరిగ-మగరిస-నిదపమ
	"	ఒక ; - ; ఒ.	మ...-న...-...-స...
8.	పాదా-పదనిసరిసనిద-పదనిద-సనిదప-పదనిదపమగ	మా ; ; - ; పమ	"
	చ ని - తో.....-డి.....-తే.....	ఒక ; ; - ; ఒ.	"
9.	" "	మా ; - ; పమ	గమ-పదనిసరిగ-మగరిస-నిద
	" "	ఒక ; - ; ఒ.	మ.-న.....-...-స...
10.	దపపమ	* పద-దా నిద-పాదప-మగరిగ	మా , - మగరిసా
.....	* చని-తో. .- డి . .-తే . . .	ఒక , - ఒ. . .	"
11.	దపపమ	* " "	మా ; - పా ;
.....	* " "	ఒక ; - . ;	(ఇచట నిలువవలను)
అ. 1.	;	* పనిద - దనిసా నీ - సా;	దని - సారీస - ని నిదప
	;	* కనిక - ర. . ము- తో;	మి. - డి . . - చి. ర. .
2.	మా	* " - రీ , నిసా ;	దని-సారీస-నీదా-పదనిస
		* " - తో, . . ;	మి. - డి . . - చి. - ర. . .

3. నిదపమ	*	”		”		దని - సారీస - పదనిసరిగరిస	
.....	*	”		”		మి. - డి... - చి...ర...	
4. ”	*	”		”		గమపదనిసరిగ-మగరిస-సనిద	
”	*	”		”		మి. ...-డి...-చి...-ర...	
5. దపపమ	*	పనీద-దానిసాసా-నీసరిగమపమగ		రిససా - ”		”	
.....	*	కనిక-ర , - ము-తో.....		.... - ”		”	
6. ”	*	పనీద - దా , ని-సానీ - సా ;		రిరీ - ససని		దని - సారీస - నినిదా	
”	*	కనిక - ర , ... ము-తో ;		కని - కర .		మి. - డి... - చి. ర	
;	*	స నిరిస సని-నీ దా-దానీదనిసా		నీసరి - రిసనిదపా		దనిదప - మగమా	
;	*	కా..లము. -నుఖ -మ .ను. .		భ... - విం...ప		..వె. - .గమే	
;	*	”		నీసరి - రిసనిద - పదనిస		రిసనిద - పదనిద - దపమగ	
;	*	”		భ. . - విం. . - ప...		..... - వే... - గ.మే.	
పదనిస	*	(చని) ఇచట పల్లవియొక్క 10-వ సంగతిని పాడుకోవలను.					
.....	*						

చ. 1.	;	* పనీద - నిదపా ; ; - దని	దప - మగామాప	మా - రిగమ - గమా	
	;	* పతితు - ల.బ్రో ; ; - చే.	.. - ప.ట్టాధి	కా - .. - రిని	
2.	;	* " <u>దనిసరి</u>	<u>సనిదప</u> - "	"	
	;	* " చే...	.. - "	"	
3.	;	* <u>నీస - దాని - పాద - మా, - గమపదనిసరిగమగరిస - సనిద</u>	<u>దపపమ</u> - "	"	
	;	* ప. - తి . - తు . - ల, - బ్రో..... - చే...	.. - "	"	
	;	* నిద - ప దనిదదప - మగరిసా ; సమా - గామ	పా - గా, మపా-పపా		
	;	* పర - మా..... - ధ్ధ.మత ; వసి - స్థాను	పా - .., .. - రిని		
	;	* ద్యుతినిర్జితకతశాంబరారిని దురీణత్యాగరాజస్వామ్యత్పరిని. (అనుపల్లవిబోలు)			
	;	*			

(53) రా. వసంతవరాళి తా. పత్తి=చ. రూ. 20

లక్షణము:— పాడవ పాడవ నిపాదాంత్యరాగము. మంద్రస్థాయినిపాదమునకు క్రిందను మధ్యస్థాయి నిపాదమునకు పైనను యీ రాగమును ప్రస్తుతించకూడదు. 20-వ మేళం సర్వభైరవిజన్యం. ఆ రోహణమందు చతుశ్రుతి ఋషభశుద్ధమధ్యమములును అవరోహణమునందు శుద్ధధైవత సాధారణ గాంధారములును రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ప్రాతః కాలమందు పాడదగినది. ఆరోహణమందు గాంధారమును అవరోహణమందు మధ్యమమును వర్జితంబులు.

ప్రయోగము.— { ఆ. స రి మ ప ధ నీ.
అ. ని ధా ప గ రి స ని.

ప. పాహిరామదూత జగత్ ప్రాణ కుమారమాం (పా)

అ. వాహి నీశతరణ దశవదననూను తనుహరణ (పా)

చ. ఘోరానుర వారానిధి కుంభ తనయకృతకార్య ;

పారిజాత తరునివాస పవనతుల్యవేగ (పా)

2. పాదవిజిత దుష్టగ్రహ పతితలోకపావన ;

వేదశాస్త్ర) నిపుణవర్య విమలచిత్త సతతంమాం (పా)

3. తరుణారుణ వదనాబ్జ తపనకోటి సంకాశ ;
కరధృతరఘువరసుచరణ కలిమలాభ)గంధవహ (పా)

4. కరుణారస పరిపూర్ణ , కాంచనాదిసమదేహ ;
పరమభాగవత వరేణ్య , పరద త్యాగరాజమత (పా)

ప.	;	* పా	పాగా ; రీ	సరిగా	రీ-రీసా ;	
	;	* పా	హి రా ; మ	ధూ..	త-జగ ;	
			; సరి	మాపా పాదని - దానీ	; ; - ప దనీ	
			; త్వా	ణ కు మా.. - . .	; ; - మా..	
దా		* పద	ద నిదదప గారి	సరిగా	రీ - గరినిసా	
		* పా.	హి . . . ర . మ	ధూ..	త - జ. గ .	
			; సరి	మాపద - పాదనిదానీ	ప దనిద -	
			; త్వా	ణ కు. - మా. . . .	ర. . . -	మా. . .
పా		* (పాహి)				
		*				

ఉ.	;	* సా	సాసా ; సా	; గరి	గా ; - సరిగా	
	;	* బా	హినీ ; శ	; తర	తా ; - ...	
	;	* సా	సాససరినిసా	; దప	గా ; - సరిగా	
	;	* బా	హినీ ... శ	; తర	తా ; - ...	
	;	* సా	" "	గారీ	గా - పా ; దా	
	;	* బా	" "	తర	తా - ద ; శ	
		పాదా	నీదా ; నీ	పదనిద	పదనిద - నినిదద	
		బద	పనూ ; పు	త.ను.	మా.ర. - ణ...	

పప

* (పా)

ఉ.	;	* సరి	గా ; రీసా	నీ ;	సా ; - రిసనీ	
	;	* ఘా.	రా ; సుర	వా ;	రా ; - ని.థి	
		* మద	పద - దపగరిగా	గారీ	మాపదపాదా - పా ;	
		* కుం	భ. - త.న.సు	కృత	కా... - ర్యా ;	

పారిజాతతరునివాస పవనతుల్యవేగ (అనుపల్లవిబోలు)

(54) రా. దీరశంకరా భరణము-తా. ఆది.=చ. త్రి.

29

లక్షణము:—సంపూర్ణరాగము. సర్వస్వర గమగఢరిక రక్తిరాగము. 29-వ మేళకర్త. చతుశ్రుతి ఋషభ శుద్ధ మధ్యమ పంచమ కాకలినిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. మధ్యాహ్నముననుసాయంకాల మందును గాసము సేయదగినది. ఆరోహణమందు ఋషభ ధైవతములను నొక్కిపట్టవలను. విశేష ప్రయోగములకు మావల్ల ప్రచురింపబడు సంగీత వ్రకాశికలోజూడుము.

ప్రయోగము:— { ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స.
అ. స ని ధ ప మ గ రి స.

- ప. మరియుద గాదురా (మ)
- అ. కరుణాకరా వారిని వీరిని సరిజేసిజూసుచుండేది (మ)
- చ. రాగము తాళము రక్తి భక్తిజ్ఞాన యోగము మఱియను రాగము లేని, భాగవతులుదరశయనులేగాని త్యాగరాజార్చిత తారక చరిత. (మ)

ప. 1. పామాపా, మ - గమపమ - గమగరి	గ రీససా - సని	సారీ , - గామ	
మ రి యా, . - . . . . - . . ద.	గా . . . - . .	. . . , - దు ర	

<p>2. ,, - గమప - రిగమపమ ,, - . . . - . . . ద .</p>	<table border="0"> <tr> <td> గామగ - రీగరి-సా-సన్ని సారిగరి - గామ</td> <td> </td> </tr> <tr> <td> గా . . - . . . - . . . . . . - దు ర</td> <td> </td> </tr> </table>	గామగ - రీగరి-సా-సన్ని సారిగరి - గామ		గా . . - . . . - . . . . . . - దు ర	
గామగ - రీగరి-సా-సన్ని సారిగరి - గామ					
గా . . - . . . - . . . . . . - దు ర					
<p>3. పామాపా - గమపా - రిగమపమ మ రియా - . . . - . . . ద</p>	<table border="0"> <tr> <td> " " </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> " " </td> <td> </td> </tr> </table>	" "		" "	
" "					
" "					
<p>4. సారీ గా ; - గా ; - మగరి - మ రియా ; - . ; - . . ద . -</p>	<table border="0"> <tr> <td> గ రీససా - సన్ని సా - రిగరి గామ</td> <td> </td> </tr> <tr> <td> గా . . . - . . . . . . - దు ర</td> <td> </td> </tr> </table>	గ రీససా - సన్ని సా - రిగరి గామ		గా . . . - . . . . . . - దు ర	
గ రీససా - సన్ని సా - రిగరి గామ					
గా . . . - . . . . . . - దు ర					
<p>5. సారీ గా . సరిగా - సరిగమపమ మ రియా - . . . - . . . ద</p>	<table border="0"> <tr> <td> గామగ - రీగరి-సా-సన్ని " </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> గా . . - . . . - . . . " </td> <td> </td> </tr> </table>	గామగ - రీగరి-సా-సన్ని "		గా . . - . . . - . . . "	
గామగ - రీగరి-సా-సన్ని "					
గా . . - . . . - . . . "					
<p>6. పమగరి - సన్ని ధ ప - ధనిసరి - గమపమ మ. రి . - . యా . - . . . - . . . ద</p>	<table border="0"> <tr> <td> గామగ - రీగరి - సా-సన్ని " </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> గా . . - . . . - . . . " </td> <td> </td> </tr> </table>	గామగ - రీగరి - సా-సన్ని "		గా . . - . . . - . . . "	
గామగ - రీగరి - సా-సన్ని "					
గా . . - . . . - . . . "					
<p>7. పా , - పమగ - మా , - మగరి - గ మపమ మ , - . . . - రి , - . . . - యా . . ద</p>	<table border="0"> <tr> <td> " " </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> " " </td> <td> </td> </tr> </table>	" "		" "	
" "					
" "					
<p>8. పదని - దపమ - గ మప - మగరి - గమపమ మ . . - రి . . - యా . . - , . . - . . . ద</p>	<table border="0"> <tr> <td> " " </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> " " </td> <td> </td> </tr> </table>	" "		" "	
" "					
" "					

9. పాధనిసా - సా - సదపమ - గమపమ
 మ రి . . - యా - . . . . - . . . . ద

| " | " ||
 | " | " ||

10. పాధనిసరి - స నిదపమగ - గమపమ
 మ . . రి . - యా . . . . . - . . . . ద

| " | " ||
 | " | " ||

పామా పా;పా;
 మ రి యా;ద;
 (ఇచట నిలుపవలెను)

| | ||
 | | ||

ఆ. 1. ; * ధనిసా , ని- దా - దనిసనిసా
 ; * కరుణా , - . . - . . . కర

| ; - ని సారీ - | సారీసనీ; - సదనీ ||
 | ; - వా . రిని - | వీ . . . ; - రి . ని ||

2. పా* ధనిసనిదప - మపదనిసనిసా
 . * కరుణా . . - . . . . కర

| " | సారీ గామగ - రీగరి-సని ||
 | " | వీ . . . . - . . . . ని . ||

3. దప* ధరి స నిదప - మపధనిసనిసా
 . . * కరుణా . . . - . . . . కరా

| ; - ని సారీ | సారీసనీ ; - సదనీ ||
 | ; - వా రి ని . | వీ . . . . ; - రి . ని ||

సరిసని - నిసనిద - పదనిస - రీసా
 స. రి . - జే . . . - . . . . - నీ .

| ద దపా - మగరిగ | సా - సగరి గామ ||
 | చూ . . - చు . . | . - చుం. జేది ||

(మ)

చి.	పమ ప - గామ - రిగమ గారి సనిధ ని	సా , - రిసనిధని	ప్పా , - ని సరిగమ	
	పద నిసా - . . - పధని సఠి సనిధనిస	క రి స నిద-రిస	నిదప - మగరిగమ	

ఇచ్చట పల్లవియొక్క 10-వ సంగతిని పాడుకొనవలను.

చ.	; * సపామపా - మా - పమగా - రిగా	; - గపామ గా	రిగమగ - గరిసా	
	; * రా . గము - తా - . . . - శము	; - ర . క్తి భ	క్తి . . . - జ్ఞాన	
	; * ని సానిసా - రిగమగ గరిసా	; - నమాగనూ	పా - గమపా ;	
	; * యో . గము - మ . రి . య . ను	; - రా . గము	లే - . . నీ ;	

భాగవతులు దరశయను లేగాని, త్యాగరాజార్చిత తారకచరిత.

(ఈసాహిత్యము అనుపల్లవి బోలును)

(55) రా. వివర్ధని-తా. పత్తి=చతురశ్రరూపకం.

లక్షణము :—బౌడవ సంపూర్ణరాగము. 29-వ మేళం ధీరశంకరాభరణ జస్యం. శుద్ధమధ్యమ కాకలి నిషాదములు రాగచ్చాయా స్వరములు. ఆరోహణముందు ధైవత నిషాదములు వర్జితంబులు. అంతర గాందార వక్రము. యెల్లప్పుచును గాసము సేయదగినది.

29

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి X రి మ ప స.
అ. స ని ధ ప మ గ రి స.

- ప. వినవే ఓమనసా వివరంబుగనే దెల్పడ.
అ. మననే రుంగికుమార్గమున మరి పొరలుచు చెడవలదే.
చ. ఈనడతలు పనికిరావు ఈశ్వర కృపగలుగ బోదు.
ధ్యాన భజన సేయవేర త్యాగరాజమనవిని విని.

ప.	సరి	హ , ,	గా	రిరిసన్ని	
	విన	హ్ , ,	ఓ	మనస.	
	సరిమరి	హ , ,	"	"	
	వి.న.	హ్ , ,	"	"	
	పప	హ్ నిస	నిధహ్	మగరీ - గరిసన్ని	
	విప	రంబుగ	సె. .	దె.త - పే.ద.	(వి)
అ.	ధప	ససనిస	రిమ	, గ - ; రిహ్	
	మన	సెరింగి	మను	ర - మ - గ	

ధప	స స ని స	ధప	మ - గాగ రిస ని		(వి)
మరి	పారలుచు	చెడ	వ - ల . ద . .		
చ. పా	పపపప	మమ	మ - మమగామా		
ఈ	నడతలు	పని	కి - దా . . పు		
మ గ రి	మ గ గ రిసాసా	రి గ	మపాప		
ఈ . .	శ్వ . రు . కృ ప	గలు	గబోదు		
ధ ప	స స ని స	రిమ	మ - గాగరిసా		
ధ్యా	నభజన	నే .	య - వెవ . ర		
పధాప	సా , నిసాసా	ని ధపా	మగరీ - గరిసని		(వి)
త్యాగ	రా , . . జు	మ . స	వి . ని - వి . ని .		

(56) రా. ఆరభి-తా. పత్తి=చతురశ్ర రూపకము.

లక్షణము:—జోడవసంపూర్ణరాగము. (ఘనరాగము) 29-వ మేళం ధీరశంకరా భరణజన్యము. ఆరోహణమునందు పదనిదస-సరిగరిమ-అను వక్రప్రయోగములను గూడ వర్జించ వలయును, శుద్ధమధ్యమ చతుశ్రుతి ధైవతములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఎల్లపుడు గాసము సేయదగినది.

ప. జూతామురారే సుదతులార రంగపతిని. (జూ)

అ. సీతాపతి పూజ్యుడట, శృంగార కేళిరుడట. (జూ)

చ. సరిగంచు శాలవట, చాగట్లు పోగులట.

పరువంపు ప్రాయమట, పరమాత్ము డటరంగని (జూ)

2. ముఖనిర్జిత చంద్రుడట ముద్దు మాటలాడునట

సుఖమొసంగి బోచునట - సుందరాంగుడట రంగని (జూ)

3. అగమ సంచారుడట, అభిల జగత్పావనుడట.

త్యాగరాజ సన్నుతుడట పరమాత్ము డటరంగని (జూ)

ప.	రీ మా	పా;పాపా మపధప	మామగరీరీ ధా పా	మా-మగరీరీ ధా ;	సారీగాసా	(జూ)
జూ .	తా; . ము ర...	. రే... సు ద	తూ-లా..ర రం ;	గ ప తి ని		
2.	„	పాధసధాపా మపధస	ధపమగరీరీ „	„ „	„	
„	తా... ము ర...	..రే... „	„ „	„ „	„	
అ.	దా ;	దా;ధాపా మాపా	దాసాసారీ మగరీ	సరిసనిధాపా మపధప	మామగరీసా	
సీ ;	తా; ప తి పు ..	జ్యు . డట శృం .	గ... . ర శే...	ఖ .రు.డట		

2. " | " || " | " || " | " || మపధస | ధపమగరిసా || (జా)
 " | " || " | " || " | " || శే... | ఖ.రు.డట ||

చ. పాపా | పా;పాపా || మపధప | మామగరి రీ || ధ పమా | మా-మగరిసా || రీ మా | పపధసధాపా ||
 స రి | గం; . చు || శ... | ల . వట || చా . . | .-గ...ట్టు || పా . | .గుల . ట ||

2. దానా | దా;ధాపా || మపధస | ధపమగరి రీ || " | " || " | " ||
 స రి | గం; . చు || శ... | ల . వ..ట || " | " || " | " ||

1. దాదా | దా;ధాపా || మాపా | ధాసాసా రీ || మగ రీ | సరిసనిధాపా || మపధప | మామగరిసా ||
 పరు | వం; . పు || ప్రా . | .యమట || ప .రా | మ... .త్తు || డ . ట . | రం .గు నీ ||

2. " | " || " | " || " | " || మపధస | ధపమగరిసా || (జా)
 " | " || " | " || " | " || డ .ట . | రంగు . .నీ ||

(కడమ రెండు చరణములను ఈ చరణము శైలిని పాడుకొనవలెను.)

(57) రా. సురటి-తా. ఆది=చత్రి.

28

లక్షణము :—ఔడవ వక్రసంపూర్ణరాగము. 28-వ మేళం. హరికాంభోజి జన్యం. దేశీయరాగము
 ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగినది. శుద్ధమధ్యమ కైశికినిషాద చతుశ్రుతిఋషభములు రాగ
 చ్చాయాస్వరములు.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి మ ప ని స
 ఆ. స ని ధ ప మ గ ప మ రీ స

ఈరాగమునకు “సరిమపనిధనిస” అనుషాడ వక్రప్రయోగమున్ను యున్నది. ఆరోహణమందు నిషాదమునకున్ను.
 ఆవరోహణమందు నిషాదమధ్యమ ఋషభములకున్ను దీర్ఘము నిచ్చిన ఎడల రాగచ్ఛాయను స్ఫురింపజేయును మగరీ-రిమరీస-
 మగమరీ - పమగమరీ - మగపమరీ - పనిధనిసాని-సరిసానినిసనీధప - నీధప మాగరి మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకముల.
 సరిగరిస అనుతారస్థాయి యంది గలప్రయోగములో సాధారణగాంధారము పలుకుచున్నది.

ప. వేరెవ్వరే గతి వేమారులకు సీతాపతి (వే)

అ. ఈరేడు లోకముల కాధారుడగు నిన్నువినా (వే)

చ. బృందారకాది ముని బృంద శుకసనక
 సనందన శ్రీనారదర విందోద్భవశ్రీభవ
 పురందరులకు శ్రీత్యాగరాజునికినిన్నువినా (వే)

ప. 1. ; ; ;	* రీమా - పానీదా	పా - ; ; - పమ	పద - పా ; - మగ	
;	* వే. - రె. వ్య	రే - ; ; - ఎ.	. . - . ; - గ.	
2. రీ ; ;	* " "	" రిమ	రిమపద - మపమా	
తి ; ;	* " "	" ఎ.	. . . . - . . గ	
3. రీ ; ;	* రీమాపానీదా	సనినిద - దపపమ	పదనిద - దపపమ	
తి ; ;	* వే. రె. వ్య	రె.	. . . . - . . గ.	
1. రిమరిమసా	* రిమరిమ - రి సారీ	నీ , సా , - రిమ	రీ - రిమపామా	
తి	* వే. . . . - మ . ర	ల , కు , - నీ.	. - తా . . ప	
2. పా ; ;	* " "	" "	" - పా	
తీ ; ;	* " "	" "	" - ప	
3. సానిదపమ	* " "	" "	" "	
తీ	* " "	" "	" "	

సారస్-నిదపమ *
తి...-..... * (వేరవ్వరే)

అ.	1. ; ; ; * ప నీదపా ; మా	రీ - ; ; - మా	పా నీ దానీ	
	; ; ; * ఈ..రే ; డు	లో - ; ; - క	. ము . ల	
2.	సా ; ; * " "	" "	" "	
	కా ; ; * " "	" "	" "	
3.	స రిసరిసరి * " "	" "	" "	
	కా..... * " "	" "	" "	
4.	స నిదనిసరి * " "	" "	" "	
	కా..... * " "	" "	" "	
	రి సస్సనిద * " "	" "	రిమ రిస - ని నరీమ - రిమ	
	కా..... * " "	" "	క . .. - ము ... - ల .	
	పమ-పనిధమ * " "	" "	మా పా నీ దానీ	
	కా..-అ... * " "	" "	క . ము . ల	

పా ; ;	* సనిసరిసా ; నీ	నిదసనీద - నిద	, ప - ద పామ - పా	
కా ; ;	* ధా . . నూ ; డ	గు . . . . - ని.	, . - స్తు . . - బి	
పా ; ;	* " "	దనిసనిదప - రిమ	, రి - రి మపద - మప	
కా ; ;	* " "	గు . . . . - ని.	, . = స్తు . . . - బి .	
రిసనిధపమ	* (వేళెవ్వరే)			
న	*			
ఉ. 1. ; ; ;	* పా ; పా ; పా	మరిమపపమ - పద	ధప - పనీదపమ	
; ; ;	* బృం ; దా ; ర	కా . . . . . - . . .	. . - ది . . ము .	
రి ; ;	* " "	సరిరిమమప - మప	నిద - సనీదపమ	
ని ; ;	* " "	కా . . . . . - . . .	. . - ది . . ము .	
రి ; ;	* రీ మారీసారీ	పా ; ; - రిమ	, రి - రిమపామా	
ని ; ;	* బృం . ద . శు	క ; ; - స.	, . - న . . క	
పా ; ;	* రీ మా పానీనీ	పా ; ; - పా	; పా - సనినీ	
కా ; ;	* పం . ద . న	(త్ర) ; ; - పా	; ర - ద . .	

శా ; ; * నీ ; సా ; పురి -	రిసనిసరి - సా	; నిద - సనిద	
ర ; ; * విం ; దో ; ధృ -	వ. . . . - శ్రీ	; భ. - వ. . . .	
శా ; ; * రీమాపానీసా	రిమరీసా - సరి	రిస - సా రిససని	
శ్ర ; ; * రం . ద . రు	ల. . . . - కు.	. . - త్యా. . గ.	
శా ; ; * సనిసరిసా ; నిద	నిదసనిదప - నిద	, ప - దపామ - పా	
గ ; ; * రా. . . జు ; . ని	కి. . . . . - ని.	, . - ను . . - వి	
శా ; ; * " "	" - రిమ	, రి - రిమపని - మప	
చ ; ; * " "	" - ని.	, . - ను . . . - వి .	
రిసనిధపమ	* (వేకావ్యరే)		
చ.	*		

(58) రా. సారంగ - తా. ఆది = చ. త్రి.

65

లక్షణము :—107-వ పుటలో జూచునది.

107

ప. ఎంత బాగ్యము మాపాలగల్గితివి, యెవరీడు ముజ్జగములలో (ఎంత)

అ. చెంతజేరి సా జన్మ్యుడైబలికి, చింతబాగా తోలగించి బ్రోచితివి (ఎంత)

చ. మున్నునీ సమీపమున వెలయు సమ్ముల నెల్ల నణిమాదిలీలచే,
 తిన్నగాను పాలనజేసి నట్టు నన్ను గాచితివి త్యాగరాజసుత (ఎంత)

భ.	; ; ;	* పాపాపా ; మా	పా , పా , - దని	పా - సనిదప - ద	
	; ; ;	* ఎంత భా ; గ్య	ము , మా , - పా	ల - గ... - త్రి	
నిసనిదపము	*	"	పము ద దపమపా - ద ని	"	
తి..వి..	*	"	గ్య ము... మా - పా.	"	
"	*	దదపము - రిగమాగీ	పా - ; ; - రి	పా - పాపామా	
"	*	ఎ.వ. - రి... డ	ము - ; ; - జ.	గ - ము ల లో	
దదపమపా	*	(కెంత)			
త.న..	*				
ఉ.	; ; ;	* నిసధప - ధనిసానీ	పా - ; ; - దని	ని ప - దనిసానీ	
	; ; ;	* చెంత. - జ్జ... రి	పా - ; ; - జ్జ.	న్య, - జ్జ... బ	
పా , పా ,	*	దనినిప - దనిసానీ	సనిదపముప - దని	"	
లి , తి ,	*	చెంత. - జ్జ... రి	పా... - జ్జ.	"	

	”	* రీ సా - గరిసా - సని	ద నీసా , - దని	సరి - సనిదాప	
	”	* చింత - బ. . - గ.	తా . ల , - గిం	చి. - బ్రా. చి	
	దదపమపా	*			
	తి . . . వి	* (ఎంత)			
చ.	; ; ;	* ప మ రీ - గామారీ	గ మ పా - పా - పని	సా - ని దపమరీ	
	; ; ;	* మున్ను . - మీ . స	మీ . . - ప - ము	న - వెల . . యు	
	గా మారీ	* ద దపమ - రి గమారీ	పా , పా , - రీ	పా - పా ; పా	
	సకా . .	* ముసల . - నె . . ల్ల	న , జి , - మా	ది - లీ ; ల	
	పమదదపప	* నిసద ప - దనిసానీ	సా ; ; - దని	నిప - దనిసానీ	
	చీ	* తి.న్ను . - గా . పు	పా ; ; - ల.	న . - జే . . సి	
	సా , సా ,	* రీసా - గరిసా - సని	దనీ - సా , - దని	సరి - సనిదాపా	
	స , ట్టు ,	* నన్ను - గా . - చి.	తి . - వి , - త్యా	గ . - రా . . జ	
	దదపమపా	*			
	ప . . త .	* (ఎంత)			

(59)రా. శ్రీరంజని - తా. ఆది=చ.త్రి.

22

లక్షణము :—142-వ పుటలోజూచునది.

ప. భువిని దానుడనే పేరానచే, బొంకులాడితినా బుధమనోహరా (భువిని)

అ. అవివేకమానవుల కోరి కోరి అడ్డత్రోవ తొక్కితినా బ్రోవవే (భువిని)

చ. చాలసౌఖ్యము కష్టము అనుజాలి జెందితినా సరివారిలో,

పాలముంచిన నీటముంచిన పదములేగతి త్యాగరాజమత (భువిని)

ప.	1.	;	:	;	* నిదమా - దా, దా,	ధాదనిదని - దా	, మ - మారీగా	
		;		;	* భువిని - దా, సు,	డనె... - పే	, . - రా. స	
	గరి	,		;	"	దా - దనిసా - నిద	దమ - దమమగ - గా	
	లు.	,		;	"	డ - పే... - పే.	... - రా... - స	
	లా	;		;	* రీ గామా; గా	రిగమ - గరిస - నిద	సీ ప్పా ; సీ.	
	లు.	;		;	* బొంకు లా; డి	తి... - న... - బుధ	మనో ; పా	
	ప్ప	;		;	* ఇచట నిలుప వలసు.			
	౪	;		;	*			

ఉ.	;	;	;	* గంఠంబి - షా; రీ	గా - ; ; - ఠ గ	షా - గాఠిగా	
	;	;	;	* ఆ.వి. - షా; క	మా - ; ; - చవు	ల - తో. రి	
	ఠ,	షా,		* నిసనిద - మా, మా,	నీ ; ; - నిద	నీ - షా ; నీ	
	కా,	రి,		* ఆ.ష్ట. - త్రో, ష,	త్రో ; ; - క్కీని	షా - త్రో ; ష	
	షా	:	:	*			
	బ	:	:	* (భు)			
ఉ.	;	;	;	* గామాదాదా	ని దనీ ; - దా	, మ - మా , గా ,	
	;	;	;	* చాల సౌఖ్య	ము . . ; - క	, . - ష్ట , ము .	
	గా,	రీ,		* సరిగరి సనిధానీ	రిగమా ; - నిద	నీసానీ	
	ఆ,	ష,		* బా.లి.జెం..ది	తి. న ; - స.	రివారి	
	షా	:	:	*			
	కా	:	:	*			
				* పాలముంచిన నీటముందిన. పదములేగతి త్యాగరాజనుత (అనుపల్లవిబోలు)			

(60) రా. అరాణా-తా. సుర=మిశ్ర జాతిజంప.

లక్షణము:—ఔడవ సంపూర్ణరాగము. 29-వ మేళం ధీరశంకరాభరణజన్యం. చతుశ్రుతిధైవత సాధారణ, అంతరగాంధార, కాకలి, కైశికినిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు ఎల్లపుడును గానము సేయదగినది. ఈరాగము ఒకత్రోవను అనుసరించి యుండలేదు. సందర్భాను సారముగా సాధారణగాంధారము, అంతరగాంధారము, కైశికినిషాదము, కాకలినిషాదము మొదలగు స్వరములు పలుకుటయు మాత్రమేగాక షాడవసంపూర్ణముగాను వక్రసంపూర్ణముగాను పలుకుచున్నది. విశేష విధులకు మావల్ల ప్రచురింపబడు సంగీతప్రకాశికయందు జూడుము.

ప్రయోగము, — { ఆ. స రి మ ప ని స.
అ. స ని దా ప మ గా రి స.

నిసదా - పధనిసరిస - గగ్గారిస - రిమపసనిసదా - మొదలగుప్రయోగములు రాగరంజకములు

ప. అనుపమ గుణాం భుధియని నిన్ను నెరవమ్మి యనుసరించిన వాడనైతి (అ)

ఆ. మనుపకయె యున్నావు మనుపితే వ్రాశిమేమను పమాకెవరు వినుమాదయరాని (అను)

చ. జనకబా మాతనై, జనకబా మాతనై జనకబాలము చాలును చాలునుహారే (అను)

2. కనకపటధర నన్నుకన కపటమేల తనకనకపతనము సేతుగాని బూని (అను)

3. కలలోనునీవే సకలలోకనాథ కోకలలోకువగనిచ్చి గాచినదివిని (అను)

4. రాజకుల కలశాట్టి రాజసురపాల గజరాజరక్షక త్యాగరాజ వినుత (అను)

ప. 1. సాసని - పాదనిపా - ప మ మ గ	మా -	పా ;	
అను. - ప మ . గు ణాం . .	బు -	ధి ;	
2. సరిసని - పదనిపా - " "	" "	" "	
అను. - ప . మ . గు . " "	" "	" "	
3. రిగసరిసనిపా - దప - ప మ మ గ	" "	" "	
అను. ప . మ - గు. - ణాం . .	" "	" "	
సనిపా - దానీపా - రిమరిమ	సరి	; శ	
య. ని - ని . న్ను - నె . ర .	సం	; ట్టి	
నీసారీమాపా - నీనీ	నీ	; శి	
అనుసరిం . - చిన	శ	; ళ	
పదనిస - నినిస - నినిస - నిరిసని	పద	ప మ ప ని	
నె . . . . . - . . . . . -	తి .	. . . . .	(అను)

చ. పమగామా - పాపా - నినిపా	దా	నీపా	
రా . . జ - కు ల - క. ల	శా	. ణ్ణి	
సా ; సాసాసా - సరిసని	పా	నినిపా	
రా ; జ ను ర - పా...	ల	గ. జ	
పా , గరి రీమా - రిససా	రిస	నిసరీ	
రా , జ.రా . - క్ష. క	త్యా	.. గ	
సా , రిసని - నిరిసని - నిరిసని -	పద	పమపని	(అను)
రా , ... - జ... - వి.ను. -	త.	....	

(కడమ చరణములన్నియు నీ చరణమును బోలును.)

(61) రా. తోడి-తా. ఆది=చ. త్రి.

8

లక్షణము :—123-వ పుటలోజూడుము.

ప. కద్దన్నవారికి కద్దు కద్దని మెదలనిడు, పెద్దలమాటలు నేడబద్దమానా. (కద్ద)

అ. అదంపు చెక్కిళ్ల చేముద్దు గారుమోముజూడ బుద్ధిగలిగినట్టి మాపద్దరావదేమిరా (కద్ద)

చ. నిర్దుర నిరాకరించి ముద్దుగతంబురబట్టి శుద్ధమైనవనసుచే సుస్వరముతో,

పద్మ తప్పక భజియించే భక్తపాలనము సేయు తద్దయకాలివి నీవే త్యాగరాజసన్నత (కర్ణమ)

ప. 1. ;	* చూసీ ; దా ; పా ;	చూ ; గా ;	; రీసారీ	
;	* కర్ణ ; ర ; వా ;	రి ; కీ ;	; కర్ణ .	
గారీగాపారీ - పా ;		; - సన్నిధానీ	పా ; పా ;	
క. ర్ణ . ని. - మొ ;		; - ర. . ల	ని ; పు ;	
2. ;	* చూసీ ; దా ; - దనిసా	సనిదప - నిదపమ	గరి - రీసారీ	
;	* కర్ణ ; ర ; - వా . .	రి . . . - కి . . .	. . - కర్ణ .	
గారీగాపారీ - సరిసరి		సరి - సన్నిధాని	పా ; పా ;	
క. ర్ణ . ని. - మొ . .		. . - ర. . ల	ని ; పు ;	
3. ;	* చూసీ ; దా ; - దనిసారీ	గరిసని - రీసనిద	పరు - గరిసారీ	
;	* కర్ణ ; ర ; - వా . . .	రి . . . - కి . . .	. . - క. ర్ణ .	
గారీగాపా - సరిగరిససా		; - సన్నిధానీ	పా ; పా ;	
క. ర్ణ . - ని . . . మొ		; - ర. . . ల	ని ; పు ;	

4.	;	* మానీ ; దా ; - దనిసరి	గమగా , - రిసని	గప - మగరిసాని	
	;	* కర్ణ ; ర ; - వా...	.. రి , - కి..	.. - క. స్థు.	
		పారీ - సరిగమగా ; - సరిగరి	సని - సనిధాని	పా ; పా ;	
		క . - ర్ణ... నీ ; - మొ...	.. - ర... ల	ని ; ఘ ;	
5.	;	* మానీ ; దా ; - పా ;	; - సనిదాపా	పమగరి - పారీ	
	;	* కర్ణ ; ర ; - వా ;	; - రి... .	కి... - కర్ణ	
		దా ; - దపమగరి పా - సరిగరి	రిస - సనిధాని	పా ; పా ;	
		క ; - ర్ణ... నె . - మొ...	.. - ర. . ల	ని ; ఘ ;	
	;	* రీసారీగా - గా మా ;	దాపాదా ;	నీనీసా ;	
	;	* శ్చెర్ణ . ల - . మా ;	ట . లు ;	పే... ;	
		సరిసా - సరిసరి - నీనీసా ;	పాదానీదా	పా - మదపమగమ	
		క... - .... - బ. ధ్ధ ;	మా... .	. - నొ.....	
	, X	* రీసారీగా ; - మగమప	పమపద - దపదని	నిదనిస - సనిసరి	
	, .	* శ్చెర్ణ . ల ; - మా... .	ట... - ల... .	నె... - ఎ... .	

రీగఃసారీ - నీనీసా ;
 జ. . . - బ. ధ్ర ;

| పాదానిసాని
 | మా . . . .

| దప - మదపమగమ
 | . . - నో . . . .

, x
 , .

* (ఇచ్చట రోప సంగతిని పాడవలను)
 *

అ. 1.

; ;

* నీసా ; నీ ; దా ;
 * ఆర్ద్రం ; పు ; చ ;

| ; పామాపా
 | ; క్రి. శ్

| పామా - గామా
 | చ . . . .

; ;

* పాపా ; దా , ని-సా , ని
 * ముద్దు ; గా , . . . , రు

| దానీదానీ
 | మో. . ము

| సా ; సా ;
 | శా ; జ ;

2.

; ;

* నీసా ; నీ ; దా ;
 * ఆర్ద్రం ; పు ; చ ;

| ; పదనీదప
 | ; క్రి. . . శ్

| మదపమగమా
 | చ . . . .

; ;

* దాపా ; దా , ని-సా , ని
 * ముద్దు ; గా , . . . , రు

| దానీదానీ
 | మో. . ము

| సా ; - సనిదప
 | శా ; - జ . . .

3. దని

. .

* నీసా ; నీ ; - పదనిస
 * ఆర్ద్రం ; పు ; - చ . . .

| రిస - నిరిసనిదప
 | . . - శ్ . . . శ్

| మదపమగామా
 | చ . . . .

;	* దాపా ; - దా , ని - పా , ని	దానీదానీ	పా ; - సనిదప	
;	* ముద్దు ; - గా , . . . , ర	మో. . ము	జా ; - ధ. . .	
4. దని	* నీపా ; నీ ; - పదనిస	రిస - ని రిసనిధప	మధనమ - గమా ,	
..	* అద్దం ; పు ; - చె. . .	. . - క్కి. . . క్క.	పే. . . - . . ,	
;	* దాపా ; - దా , ని - పా , ని	దానీ - దానీ	పా ; - పా ;	
;	* ముద్దు ; - గా , . . . , ర	మో. . . ము	జా ; - ధ. ;	
;	* దాపాదా - నీనీ - పా , ర	గా - గాపారీ	నీనీ - పా ;	
;	* బుద్ధి . - గ. - ల్లి , .	. - న . .	ల్లి - భా ;	
పాకం - రీపా - నీసరి - పానీ		దానిస - నీదా	పాదా - నినిదప	
పా. . . . ర - రా. . . . ప		దే. . . . మి	రా.	
మగ	* (కర్ణ) (ఇచట పల్లవి 4-వ సంగతిని పాడుకొనవలెను.)			
..	*			
చ.	* దాదా ; దా ; పా ;	; పామాపా	పామా - గమా ,	
;	* నిద్దు ; ర ; ని ;	; రా . క	రిం . . . చి ,	

;	* మానీ ; దా ; పా ;	; పామాపా	పామా - గా ;	
;	* ముద్దు ; గా ; తం ;	; బు . ర	బ . - ట్టి ;	
రి	* దాదా ; దా ; - పదనీ	దా - దపమాపా	పామాగమా ,	
.	* నిద్దు ; ర ; - ని..	. - రా.. క	రి . .ంచి ,	
;	* మానీ ; దా ; పా ;	; పామాపా	పామాగా ;	
;	* ముద్దు ; గా ; తం ;	; బు . ర	బ . ట్టి ;	
రి	* దాదా ; దా ; - పదనిస	, ని - దపమాపా	పామా - గమా ,	
.	* నీదు ; ర ; - ని...	, . - రా.. క	రి . - .ంచి ,	
;	* గాగామా - మాదా - దానీ	దా - దపమాపా	పామా - గా ;	
;	* ముద్దు . - గ . - తం .	. - బు . . ర	బ . - ట్టి ;	
;	* దాదా ; దా ; - పదనిస	రిస - నిరిసనిదప	మదపమగామా	
;	* నిద్దు ; ర ; - ని...	. . - రా... క .	రి...ంచి	
;	* గామాదా - దానిసారీస - సనిదా	పా - దపమాపా	పమగా - గా ;	
;	* ముద్దు . - గ . - . . . - తం . .	. - బు . . ర	బ . . - ట్టి ;	

8	* రీసారీ - గా ; మా ;	పదనీ - దపపమ	గా ; - గా ;	
.	* శు.ర్ద - మై ; న ;	మ... - న...	శు ; - శై ;	
;	* రీ సా రీ - గా ; మా	పాదా - దపపమ	పా ; ; ;	
;	* సు . స్వ - ర ; ము	తో . - . . .	. ; ; ;	

పద్మతప్పక భజించే భక్తపాలనమునేయు తద్దయశాలివి నేవే త్యాగరాజ సన్నత (అనుపల్లవిబోలును.)

ధీ క్షీ. త క్షీ ర్త న లు.

రా మ స్వా మి దీ క్షీ త వి ర చి త ము.

(1) రాగము. హంసధ్వని - తాళము. ఆది = చతురశ్ర త్రిపుట.

29

లక్షణము:—6-వ పుటలో జూచునది.

పల్లవి. వాతాపిగణపతింభజేహం, వారణాస్యం వరప్రదంశ్రీ. (వా)

అనుపల్లవి. భూతాది సంసేవితచరణం, భూతభౌతిక ప్రపంచభరణం;

వీతరాగిణం, వినతయోగినం, విశ్వకారణం, విష్ణువారణం. (వా)

చరణం. పురానుంభ సంభవమునివర ప్రపూజితం, త్రికోణమధ్యగతం, మురారిప్రముఖాస్యపాసితం, మూలాధారక్షేత్రస్థితం; పరాదిచత్వారి వాగాత్మక ప్రణవస్వరూప వక్రతుండం, నిరంతరం నిటల చంద్రఖండం, నిజవామకర విగ్న తేక్షుండం; కరాంబుజపాశ బీజాపూరం, కలుషవిదూరం, భూతాకారం; హరాదిగురుగుహతోపిత బింబం, హంసధ్వనిభూషిత హేరంబం (హ)

ప. 1. గా :: - రీ ; రీ - సాన్తి వా :: - తా ; పి - గణ	పా రీ ; న్ని ప తిం ; భ	రీ ; - సన్నిపరి తా ; - హం . ;	
2. గాసరిగా - రీ ; రీ - సాన్తి వాఅఅఅ - తా ; పి - గణ	" " " " " " " " " " " "	" " " " " "	
3. గాసరిగప - రీ ; రీ - సాన్తి వాఅఅఅఅ - తా ; పి - గణ	" " " " " " " " " " " "	" " " " " "	
4. గాపా ; - గారీరీ - సరిసన్ని వాఅ ; - తాఅపి - గఅణఅ	" " " " " " " " " " " "	" " " " " "	
5. గ ప గగరీ - రి గరి రిసా - సరి సన్ని వాఅఅఅఅ - తాఅఅఅపి - గఅణఅ	" " " " " " " " " " " "	" " " " " "	
6. గాపా - నీపా గారీ - సరి సన్ని వాఅ - అతే అ పి - గఅణఅ	" " " " " " " " " " " "	" " " " " "	
7. గ పనిస రీ - సనిప గరీ - సరిసన్ని వాఅఅఅఅ - తఅఅఅపి - గఅణఅ	" " " " " " " " " " " "	" " " " " "	

8. గపనిస - ఠగగఠ - సనిప - పగరిసని
 వలలల - తలలల - పిఇఇ - గలలల

	"		"	
	"		"	

9. గపనిసఠగ - పగఠసనిప - గరిసని
 వలలలలల - తలపిఇఇఇ - గలలల

	"		"	
	"		"	

గా ; గాపా ; - సా ;
 వా ; రణా ; - స్థం ;

	సనిపా ; - గా		రీ ; - సనిపరి	
	వలరా ; - ప్ర		దం ; - ప్రేఇఇఇ	(వా)

అ. పా ; గా ; రీ - పా ;
 భూ ; తా ; రి - సం ;

	రీ ; నీపా		రీగా - పా ;	
	సే ; విత		చర - ణం ;	

నీ ; సారీ ; సనిపా ;
 భూ ; తథా ; తిఇకా ;

	గాపా ; గా		రీగప - రీ ;	
	ప్రపం ; ప		భరల - ణం ;	

సాగరి - నిపా - గఠస ని రీపా
 వీతరా - గిణం - వినతయోగినం

	రీనిపానిగా		పారి ని గరీ	
	విశ్వకారణం		విఘ్నవారణం	(వా)

ఆ. రీగా ; - రీ ; నీపా ;
 పురా ; - కం ; భసం ;

	నీపా రీనీ		గారీ ; - గా	
	భవముని		వర ; - ప్ర	

పా ; గారీ :: - రీస్	; పా - రీ ;	గాపారీ ;	
పూ ; జితం :: - త్పక్షో	; జ - ప ;	ధ్యగతం ; .	
పూరీ ; రీ ; గారీపా	పిపా ;	; గారీ	
మురా ; రీ ; ప్రముఖా	ధ్యపా ;	; సితం	
గా ; పా ; గా ; రీ ;	పా ; పిపా	పిరీపా ;	
ము ; లా ; ధా ; ర ;	క్ష ; క్రక్ష	క్షితితం ;	
పాపాపీసా - రీ ; గా ;	ర - పా ; గా	; పిపా ;	
పరఅది - చ ; త్యా ;	రి - పా ; గా	; త్పక ;	
నీసానీ ; పానీ ; పా	; రీ ; రీ	పాపిపా ;	
ప్రణవ ; స్వయా ; ప	; ప ; క్ర	తుం డం ;	
సారీ ; గారీ ; - నీసా	రీ - పా ; పి	పా ; పి ;	
నిరం ; తరం ; - నిట	ల - చం ; క్ర	ఖం ; డం ;	
సరిసనిపా ; - గారీసాన్	పాగా ; రీ	పా ; పి ;	
నిషజతవా ; - మకరవి	ధ్యతే ; తు	డం ; డం ;	

రి గా రి స నీ పు - రీస ని - సా రీ	పగ పగ - నీ పా	ని స రీ - సనిసా	
కరాంబుజపాళ - బీజా - పూరం	కలుషవి - దూరం	భుజతా - కఆరం	
సగా రిస రిస ని - పాని స రీ రీ	సాసా - సనిపా	గరి స ని - పునిసరి	
హరాదిగురుగుహ - తోషితబింబం	హంస - ధ్వనిభూ	పిత హే - రంబం	(వా)

(2) రా. ఆనందభైరవి - తా. పత్తి = చతురశ్ర రూపకం. 20

లక్షణము: — పాడవ వక్ర సంపూర్ణరాగము. ఆరోహణముందు ఋషభ వర్జము. 20-వ మేళం నత బైరవి జన్యం. సాధారణ గాంధార కైశికనిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఇందు కాకలి నిషాదము వాడుక యందున్నవి.

ప్రయోగము. — { ఆ. స గ రి గ మ ప ద ప స ని స
అ. సా ని ధ ప మా గ రి స

పదనిప - సనిదని - అనుప్రయోగమును వాడుకొందురు.

ప. త్యాగరాజ యోగవైభవం, సదాశివం, సదాశ్రయామి. (త్యై)

అ. అగరాజయోగవై భవం, రాజయోగవై భవం, యోగవై భవం, వై భవం, భవం, వం. (త్యా)

చ. నాగరాజవినుతపదం, నాదబిందుకళాస్వదం, యోగిరాజవిదితపదం, యుగపద్మోగ మోక్షప్రదం, యోగపూర్ణనామ రూప విశ్వస్వస్థ్యాదికరణం, యుగపరివృత్త్యబ్జనూస దినఘటికాద్యావరణం; శీగురుగుహగురుం సచ్చి దానంద బైరవీశం, శివ శక్త్యాది సకలతత్వ స్వరూపప్రకాశం, సంప్రకాశం, స్వరూపప్రకాశం, తత్త్వస్వరూపప్రకాశం, సకల తత్త్వస్వరూపప్రకాశం, శివశక్త్యాదిసకల తత్త్వస్వరూపప్రకాశం. (త్యా)

ప. సా ; సాపా ; పా	సా - గగ రీ - సరిరిససని నిసా	; ; ; - సా	సాపా	గగపమగరిసని
త్యా; గ రా ; జ	యో-ఒఒ గ - వై ఇఇకీభ వం	; ; ; - స	దా ఆ	శిఇవంంంం
	“		పా ;	మా - గా; మా
	“		దా ;	శ్ర - యా; మి

2. పా ; పమ - మగరిగరి	స రి రి స నీ-సా ; సమ గా ;	; ; ; - సా	మా ;	పమ - మగ-రీనీ
త్యా; గఅ - రఅఅఅ	యొఒఒఒ గ-వై ; భఅ వం ;	; ; ; - స	దా ;	శ్రఅ-యఅ-అమి

సా గా రీ - గా ; మా	పా ;	దప - గా; పమ గారీ	సా ; ; - రిరి	గారి-ని నిస-గరినిసాని
త్యా ఆ గ - రా ; జ	యొ ;	ఒగ - వై ; భఅ వం	ం ; ; - అగ	రాజ-యొ ఒగ-వై ఇభవం

గా రి గ	, మపా - గమా, పా సని , భపా:-పా	దపమా	;, మగరి - గప	(త్యా)			
రా జయో	, గవై - భవం, యోగవై , భవం:-వై	ఇభవం	;, భవం - మ				
ప. పా ;	మా. గాగామా	పామా	గారీపా ;	మా ; గా - రీ ; శి పామా	రీగామా ;		
పా ;	గ - రా ఆ జ	వి సు	తపదం ;	పా ; ద - బిం; దు	క లా	ఆన్వ దం ;	
పా ;	గామా : -మధ	పామా	గారీపా ;	మా ; గా - రీ ; శి పామా	రీగామా ;		
పా ;	గ రా : -జల	వి సు	తపదం ;	పా ; ద - బిం; దు	క లా	ఆన్వదం ;	
పా :	నీనీ ; సప	గారీ	పావీపా ;	పానీ	దానిన-పాదదపా; మా-గా	, మపమ-గరిపా	
యో ;	గిరా ; జల	వి ది	తపదం ;	యుగ	పలల-వ్యాజిబిబి గ-మా	, క్షులల - ప్రదం	
పా ;	పాపా ; పా	నీ ;	పామా ; గప	గా ;	రి గరీ ; పా	; నీ	పాగారీ ;
యో ;	గమా ; జ	పా ;	మయా ; పల	వి ;	శ్వాతన్య; ష్ట్యా	; ది	కరణం ;
మాగా	గారీనీ ;	పా ;	నీమా ; పా	పాపా	గారీ పా ;	నీ ;	పాగారీ ;
యోగ	పవన్య ;	త్యా ;	బ్రిమా ; స	ది న	ఘటి కా ;	ద్యా ;	వరణం ;
రీ గ రీ	సస - మపా-నీద	పామా	గగారి - గామా	సపపా	పాప - మగరిపా	పానిధ	, పా మగరిసన్ని
శ్రీగురు	గుమా-గురుం-సచ్చి	దానం	ద్భైర - వీ శం	శివశ	క్యాది - సకలత	త్వన్వరు	, ప-ప్రకాశం

సామగ | రిసా - పసాపా || మగరిస | , - సాసాని దా || పామగ | రిసా - సగరిసా ||
 సంప్రక | అశం-స్వరూప || ప్రకఅశం | , - త త్వస్వరూ || ప ప్రక | అశం- సకలత ||
 సానిద | , పామగరిసా || సససా | సాప - పగరిసా || సానిద | , పామగరిసని || (త్యా)
 త్వస్వరూ | , పప్రకఅశం || శివ శ | క్త్యాది - సకలత || త్వస్వరూ | , ప ప్రకఅశం ||

(3) రా. ఆరభి-తా. పత్తి = చతురశ్ర రూపకము.

29

లక్షణము:—177-వ పుటలో జూడుము.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి మ ప ధ స
 ఆ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప. శ్రీసరస్వతీ నమోస్తుతే, పరదేవతే నమో (శ్రీ)

ఆ. శ్రీపతిగారిపతిగురుగుహవిసుతే విధియునతే (శ్రీ)

చ. వాసనా త్రయవివర్జితవరమునిభావితమూర్తై, వాసనాద్యఖిలనిర్జరవరవితరణ బహుకీర్తై

ధరహాసయుతముఖాంబురుహే, అద్భుతచరణాంబురుహే,

సంసారభీత్యాపహే, సకలమంత్రాక్షరగుహే (శ్రీ)

ప. పా ; | మపమగ - రీ రీ || రీ ; | సరి స ని-ధారిస || రీ ; | ; - ధనరిమ ||
 శ్రీ ; | సతరత - అస్య || తీ ; | నతమోఽ-ఽస్తుఉ || తే ; | ; - షరణె ||
 " | " || " | " || " | ; - ధాపా || మా ; | మగరిసరీ ; ||
 " | " || " | " || " | ; - ప ర || ణే ; | ప ఆతెవిప ; ||

సాన్నిధి | మ గరీ-పమగ రి || మప ధరి | సా-ధప మ గరిమ ||
 శ్రీవతి | గౌడరీ-ప తిగురు || సుహవిను | తే-విధియువతెవి || (శ్రీపర)

సాధా | ధా - సా ; రీ || రి రిమగ | రీ ; - సరిసా || సారిస | రీ మగ రీ ; || రీమా | సా ధాపా ||
 వా ఆ | స - నా ; త్ర || యతవిష | వా ; - ర్షిషతా || వరత | మూనిషభా ; || విత | మూఊశ్చే ||

దా ; | ససా ; రీ || రీమగ | స ; సరిసా - || ధరిసా | సద - ధససధపా || పమద ప | మగరి సరీ -దధ ||
 వా ; | సవా ; ద్య || ఖిలత | నీ ; ర్షతర - || వతర | విత - తతరతణ || బలమజ్జ | కి షిషిచే-ధర ||

సాన-ద | స రి- రీ మ గ రీ || పామప | ధద పా ద రి సా || రీమగ | రీ రీ స నిధ రీ , || సనిధ ప | మగ రి స రి మా ||
 హాన-యు | తము-భాంబురు హే || ఆ ద్భుత | చరణాంబురు హే || సంసత | రభీత్యతపహే , || సకలమం | త్రలక్షరగు హే || శ్రీ

(4) రా. ఛాయాతరంగిణి-తా. ఆది=చ. త్రి. 28

లక్షణము: — ఛాయాతరంగిణి వక్రసంపూర్ణ రాగము. హరి కాంబోజ జన్యము. చతుశ్రుతి ఋషభ కైశికినిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు.

పపమాగరి - రీమాగరి - గమారి. మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు.

ప్రయోగము: — { ఆ. స రి మ గ మ ప నీ సా
అ. స ని ద ప మ గ రి స.

ప. సరస్వతీ ఛాయాతరంగిణి, సకలకళాస్వరూపిణి, రక్షతుమాం
సకలదురితభంజనీ, విధిరంజనీ, నిరంజని. (ప)

అ. పురందరాది పూజితాబ్జముఖి, బుధజనోపాశ్రిత సచ్చిత్సుఖి;

గరుడవృషతురగహరిహర కరిముఖ, గురుగుహ ముఖమతి వితరణగుణినీ. (స)

ప.	1. సా , రీ , గాసా , ని - సా , ని	గ రీ , - గాగా	మారీ - మగగరి	
	స , ర , స్వతీ , ఇ - ఛా , అ	యాఅ , - తరం	ం గి - ణిఇఇఇ	
2.	“	“	“ - మసా , ద	
	“	“	“ - ణి ఈ , ఇ	

పమమగ - మగమరి - గరిసా - ధా గ రి	; - గాపరీ ,	గరీ , నన నీ	
నఅకఆ - లఅకఆ - శఅఆ - స్వఅయా	; - పి ఇణీ ,	రఆ , క్షఅతు	
సా ; * మధప - పమగ - గరిససా ,	, - ధస్సనీససా	; - ధపామగరి	(సర)
మాం ; * సకల - దురిత - భంజనీ ,	, - విధిరంజనీ	; - ని రం జనిఇ	
అ. రీమాపాధా ; - మాపా ;	మా - పాధప - పామా	గామా ; ;	
పురందరా ; - ది పూ ;	జీ - తా అల - ఆ బ్జ	ము భీ ; ;	
రీమాగా - మ రిపమపా ; - ధని	పా , - మగా - రి	, - గ సా ; ;	
బుధ జ - నోఒఒ ఒపా ; - శ్రీ	త , - న ఆ - చ్చి	, - త్సు భి ; ;	
సరిమప ద - ధమప - ని ధస స - రిమ గ రి	రి గ రి రి - స స ద ధ	పసమగ - రి గ రి	
గరుడవృష - తుర గ - హరిహయ - కరి ముఖ	గురుగుహ - ముఖమతి	విత రణ - గుణినీ	(సర)

కుమార యెట్టప్ప రాజ విరచితము.

(5) రా. సావేరి-తా. ఆది.

లక్షణము.—180-వ పుటలో జూచునది.

- ప. నిఖిలానంద నిత్యప్రదీప, నీళాదేవీ రమణమామవహారే. (ని)
- అ. అఖిలదేవజగల్లీలావిలాస అనంతకానుకూప శ్రీనివాస. (ని)
- చ. పరమసారయోగ పదశయన, పరమకానుణ్యఫాల నేత్రహిత;
- వరదకార్తికేయ స్వామిమాధుల పతిముఖ్యస్తోత్ర నారాయణ. (ని)

ప.	;	* నసరీ పమ - పా , మ - ధపధా	; , - ధని - ధాధా	పా దపపమ- గారీరిX రీ	
	;	* నిఖిలాఅఅ - నం , ం - ంం ద	; , - నిఇ - త్యప్ర	దీ ఇఇఇ ఇ- ఇఇపఅఅ	
	;	* సరిగారీ - సాసా - రి సరీ	; - సరి - పమాగా	రీ , - గ రీ ;	
	;	* నిఇళాదే - వీ ర - మఅణా	; - మఅ - అఅమ	ప , - హారే ;	
అ.	;	* పమపా - దాసనిధా - సాసా	; - పధ - సారీగరీసా	సా ; నిధదని	(ని)
	;	* అఖిలా - దేవీ వ - జగ	; - శ్రీఇ - లాలఅఅవి	లా ; అఅసఅ	

ధమ	* పధ - ధరిసా - సానిద ధాధా	; - సా - నిధధా	పధనిద - పమ గరి	
ఆల	* అనం - తలకా - ఆమల - రూప	; - శ్రీ - ఇఇ నీ	వలలల - సల ఆల	
చ.	; * సరిమామా - మామగ - గ రి రీ	; రిమా - పదా	పాధాద పమా - గ రి రీ	
	; * పరమాసా - అ ర ల - యొబగ	; ప అ - ద ఆ	శ ఆ యల ఆ - ఆలన	(ని)
	; * సరి గ రి రీ - సాని ధ - సాసా -	; సరిమామా -	పామా - ధాపా	
	; * పరమలకా - రు ఉ ఊ - ఉ ణ్య -	; ఫాలలానే -	ఏ త్ర - హి త	

పరదకా ర్తికేయస్వామి మాధుల సతిముఖకృతస్తోత్రనారాయణ. (ఈ సాహిత్యము అనుపల్లవిబోలు.)

ముద్దుస్వామి దీక్షిత విరచితము.

20

(6) రా. ఆనందభైరవి-తా. పత్తి-చ. రూపకం.

లక్షణము.—203-వ పుటలోజూచునది.

ప. మానసగురు గుహనూపంభజరేరే, మాయామయహృత్తై పంశ్యజరేరే. (మా)

అ. మానసజన్మని నంప్రాప్తేనతి పరమాత్మని నిరతిశయసుఖంప్రజరేరే. (మా)

చ. సత్వగుణోపాధిసహిత సదాశివం, స్వావిద్యాసమేత జీవోద్భవం, తత్త్వంతామ సయుతవిశ్వజై భవం
 తారకేశ్వర మానందజైరవం, నత్వా శ్రీగురుచరణం, కృత్వానామస్మరణం,
 జిత్వామోహవరణం, మత్వాతదేశశరణం. (మా)

ప.	పా ;	నిపపమ - మగగరి	గామా	పాపమ - గా , మపామా-	గారీ	సా ; నిసగమ	
	మా ;	నలసల - గుడరుడ	గుమా	రూడడి - ప , ంంం -	భజ	రే ; రేవరేవ	
	”	”	”	”	”	” - గరిసస	
	”	”	”	”	”	” - రేవరేవ	
	భి ;	సా , ని - గారీ	గమాగ	గమపా - మా , మ -	మగపమ	గారీ - గామా	(మా)
	కూ ;	యా , ఆ - మయ	హృడోడి	తల ఆ - పు , ం -	త్వుజల	రేవ - రేవ	
ఉ. పా	పాపా	నీ ; - సామా	గరిగరి	సా ; - రిరిగా ; నీ	నినిసా	::; - పప	
కూ	కుకు	జ్జ ; - మని	సంంం	ప్రాః - వేవ ; వ	సలతీ	::; - పర	
	పా ;	సనినిధ - పాదా	నీ - పా	దని - దా - నిపామ	గాపమ	పగరీ - గామా	(మా)
	కూ ;	త్వులనిధ - నిర	తి - శ	యల - సు - భంం	స్రజల	రేవ - వేవ	
ఛ.	పా ;	సగగా - మా ;	పా ;	మా - గారీని -	సాగా	; - మాపా ;	
	ప ;	త్వులగు - ణా ;	పా ;	ధి - సహిత -	సదా	; - శివం ;	

సా ;	నీదా - పనిదప	మామగ	గారీ - సా ;	శి ;	సాశిసా ;	
స్వా ;	విఇ - ద్యాఆలల	స మేవ	ఎ త - జీ ;	వో ;	ఓష్ఠవం ;	
సా ;	సా ; - నీ ;	సాగా	రీ సా - రంసా	నీ - సా ;	నీసా ;	
త ;	త్వం ; - తా ;	మ స	యు త - విఇఈ	శ్వ - జై ;	భవం ;	
సా ;	సీదానీపా	సాసా	పా గానీపా	మగపమ	గా - రీసా ;	
తా ;	రకే వశ్య	రమా	ఆ నం ద	జైఇఇ	ఇ - రవం ;	
సా సా	సా - స స స స సా	మాగ రి	గ రిసా - నినిసా			
స త్వా	శ్రీ - గురుచరణం	కృత్వత	నతమ - స్ఫురణం			
పాసా	రి స ని దపపమమ	గామా	దపపమగరిగమ			
జి త్వా	మొడిహా-పరణం	మత్వా	తదేవక శరణం			

(7) రా. బేగడ-తా. పజ్జి=చ. రూ.

29

లక్షణము.—భాషాంగము. 29-వ మేళం ధీరశంకరాభరణం జన్యం ఎల్లపుడును గానమునేయదగినది శుద్ధమద్యమ కాకలిసేపాదములు రాగచ్చాయాస్వరములు. మద్యమ నిపాదములు సనుయో

చితముగ కొన్ని తావులలో అల్పముగాను కొన్ని తావులలో అధికముగానుబలుకును, విశేషవిధులకు సంగీతప్రకాశిక 2-వ సంచికలోజూడుము.

ప్రయోగము.— { ఆ. న గ రి గ మ ప ద నీ ద ప సా
అ. స ని ధ ప మ గ రి స.

ప. త్యాగరాజాయనమస్తే, కాత్యాయనీపతే, పశుపతే, సింహాననపతే. (త్యాగ)

అ. వాగీశాధ్యక్షిలదేవ వందితపద పంకజాయ, యోగీశ్వరమానస సంయుక్తవదన వారిజాయ.

భోగమోక్షదాన వామ భాగస్థిత శైలజాయ, యోగగురుగు హాత్మజాయ, త్యాగధ్వజాయ అజాయ. (త్యాగ)

చ. ముకుందాదిపూజిత సోమస్కుందమూర్తయే, ముచుకుందాది భక్తజన మనోరథ పూర్తయే;

ముకురబింబ ప్రతిబింబితముఖస్ఫూర్తయే, మునిపక్షి మృగకీటాది ముక్తిప్రదకీర్తయే,

సకలాగమ మంత్రతంత్ర సారజ్ఞానురక్తయే, అకతాదిత్రిరేఖాత్మ కాధార ప్రవృత్తయే,

సకలనిష్కళస్వరూప, సచ్చిత్సుఖివ్యాప్తయే, వికల్ప భేదయుక్తయే, విటంకరూపశక్తయే. (త్యాగ)

ప. 1.	నీ నీ	ధాసా - మపదా	పాధపమా	గ రి - సా , ని ధస్స	
	త్యాజ	గ రా - అఅఅ	జా అఅ అ	యఅ - న , మఅఅ	

సాగగ	రీ-గా, మపాదపమా;	గ రీ ,	పా ; - గమపద	
స్తేఎ	వ-స, అమఅఅఅ ;	స్తేవ ,	వ ; - శ్రీఇఇఇ	
2. రి సనిస	దాపా-మాపాధానిధ	పాధపమా ;	గ రి - పా , నిధ ప	
త్యాఅఅఅ	గ రా- ఆ ఆ ఆ అఅ	జ అఅఅ ;	యఅ - న , మఅఅ	
సాగగ	రీ - నీ ; ధపమా	గ రీ ,	పా ; - ; పా	
స్తేఎ	వ - నా ; మఅ అ	స్తేవ ,	వ ; - ; కా	
గాగా	రీ - గపపామా	పా ;	:: - పచన	
త్యాఅ	య - నిఇ ఈ ప	తే ;	:: - కఅఅ	
ధపమా	గ రి - గమపామా	ధధపా	ధధపా - పానీ	
త్యఅఅ	యఅ - నిఇ ఈ ప	తెఎ ఏ	ఎఎ ప - శు ప	
రి రిసా	మగరిగరిస-సారిస	నిసధా	పామా - గమపధ	
తెఎవ	ఎఎసింం - మఅఅ	అఅన	న ప - తెఎ ఎఎ	(త్యా)
అ. 1. నీ నీ	ధాపా - మపధా	ప ధమా	గారీ - రీసా	
వాఆ	గీ ఈ - శ అఅ	ద్య అభి	ల దీ - ఎవ	

2. నినిదా	దానిదపా;-మపదా			
వఅఅ	గీ ఇక్కఱ;-శఅ ఆ			
; సా	మా గా గారీ	గమపా	మాపా ; దా	
; వం	ది త పద	పంం	క జా ; య	
మా గా	మా ; పామా	ధా ;	ధాపాపా ;	
యొడి	గీ ; శ్వ ర	మా ;	న స సు ;	
గా రీ	సా - సరినీదా	పాదా	పా - పదనినిదా	
యుఉ	క్క - వఅదన	వా అ	రీ - జాలఅఅయ	
పాద-మ	, ప-గామ - రీ న	గామా	పమ - ద దప-సాస	
భోగ-మొ	, త్త-దా న - వామ	భాగ	స్థిత - త్రై ఇల-జాయ	
స పుగరి	స రి - సనిస - సారీ	నీ దా	ధపమగ - మపాద	
యొడిగగు	రుగు - హోత్త - జాయ	త్యాగ	ధ్వజాయ - అజాయ	(త్యా)
దాపా	; పమపాదా	పాదపమా	గారీ - సా ;	
ముకు	; దఅ ఆ ది	పుఉఉఉ	జీత - సా ;	
నిసభా	పా - స స - గారీ	గమపా	మా - గ మపా ;	
మఅఅ	ఆ - స్కం - దమ	ముఉఉ	క్క - యె ఏ ఏ ;	

గామా	పధధప - పధనీ	ధా-పాధప	మా - గారీసా	
ముచ	కుంం - దలల	ది - ధలల	ల - క్షిజన	
సా, ని	ధప - గారీ;	గమపధ	ధమ - ధపమా - రిసా	
మ, నా	ఒఒ - రధ;	పుఉఉఉ	ఉఉ - ర్తలల - ఆయె	
నీ ధా	పా - మామాగా	రీ - గా	మా - పామా - ధా	
ముకు	ర - బింం	బ - ప్ర	తి - బింం - బి	
పా-సా	-పా స ని ధా-ని స-	రీ స ని	సా ;;;	
త - ము	-ఖా స్ఫుఉఉ-ఉఉ-	ఉర్తల	యే ;;;	
సానీ	సాగారీ - స రి	నిస - పధ	ధప - పాసాసా	
ముని	పలక్షి - మృఉ	గల - కిఇ	ఇఇ - లూల ది	
గామా	- ప ధాప - రీసా	గమప ధ	, మ-ధపమా-గరిసా	
ముఊ	- క్షిఈఇ - ప్రద	కిఇఇ ఈ	, ఇ - ర్తలల-యెవిప	
నస-సమ	గమ-పామ - ధాప	పమధప	మాగ - రీ గ మా	
సక-లల	గమ-మంత్ర- తంత్ర	నలరల	జ్ఞాను - రక్తయే	
గమపా	ధా-ప ధమా గ రిసా	స మగా	రీ - గ మాధపా	
అక తా	ది-త్రిఇ రే ఖాలత్మ	కాలధా	ర - ప్ర వృత్తయే	

ప ధపస	, ని ధా - పధావ	గా రీ	రి సని - ధారీ సా	
స కలని	, పుక - స్వరూప	న చ్చి	క్షుఖిల - వ్యాప్తయే	
రినీస -	ధాని - పా దమా	మపామ	ధాపసని ధ - ప రి	(త్యా)
వికల్ప -	భే ద - యుక్తయే	విటంక	రూపశలక్త యేవ	
నీ ద ప	పదమాపగరిస	సారిని	ధపసనమగరిస	
మగమప	దపనీదపపద	పధవమ	గరి-గమపససా	
రి స మగ	రిస - సరిసనీద	పదపస	, స - మగమపాద	
ప సాని	ధప - దమాగరిస	రి సామ	గమ - పదపసపరి	(త్యా)

(ర) రా. జుజావంతి-తా. పత్తి = చతురశ్రరూపకము.

లక్షణము — వక్రసంపూర్ణరాగము, 2:1-వ మేళం హరికాంబోజిజన్యము. దేశీయరాగము, ఎల్లప్పుడునుగానము సేయదగినది. చతుశ్రుతి ఋషభ శుద్ధమధ్యమములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. కొన్నిచోట్లలో సాధారణగాంధారమును రాగచ్ఛాయగాపలుకుచున్నది. రిమగారీగరిసా - గరిగరి - రిగరి. ఈప్రయోగములలో సాధారణగాంధారమును రిగమగరి - అను ప్రయోగములో సాధారణగాంధారమును అంతర గాంధారమును సందర్భానుసారముగపలుకుచున్నది.

ప్రయోగము.— { అ. స రీ గ మ ప ద సా ని ద ని స.
 అ. స ని ధ ప మ మ గ రి స.

ప. చేత శ్రీబాలస్వస్థంభజరే, రేరే చించితార్థ ప్రదచరణార విందం ముకుందం.

అ. నూతన నీరద సదృశశరీరం, నందకిశోరం, పీఠవననధరం, కంఠుంధరం, గిరిధరం,

పూతనాదినహారం, పురుషోత్తమావతారం, శీతల హృదయవిహారం, శ్రీరుక్మణీదారం.

చ. నవసితగంధవాహవదనం, మృదుగదనం, నళినపత్రనయనం, పటపత్రశయనం, నవచంపకనాసికం, అతసీనుమభ్రాసకం
 నతేంద్రాదిలోకపాలకం, మృగమదతిలకం,

నవతులసీనమాలం, నారదాదిమునిజాలం, కువలయాదిపరిపాలం, గురుగుహసుతగోపాలం.

ప. రీ ;	రీ ; రీ ;	గా , మపా , మ గమగరి - గమా రి	
చె ;	త ; శ్రీ ;	ట , ఆ ఆ , ఆ ఆఆఆఆ - కృ డోఉ	
రిగరిమగారీ	రిగరిమగారీ సా ; సన్నిధా	సా ;	; - నిధధస
స్థంంంంంంం	ంంంంంంం భ ; జఆఆ	ర ;	; - ఎఎఎఎ
మా ;	మా - గా , మ-పామా	పా ;	మాపా - ధాసా
చిం ;	తి - తా , ఆ-ఆ ఆ	ధ ;	ప్ర ద - చ ర

స నిదని	పా ; పమపథ	పా - గా	గా , మగా , మ - రి గాస	(చేత)
ణఅఅఅ	ర ; విఇఇం	దం - ము	కు , ఊం , . - డంం	
ఢ పా ;	పాపా - పా ;	పాపా	సని సరిపా - పా	
భా ;	తన - నీ ;	రద	సఅదృకేశ - శ	
సనిదా	దనిపా - దదపా	మాగా	మా ; పా ;	
రిఇకా	రంం - నంం	దకి	శో ; రం ;	
పా ;	ధాపా - నీధా	ధాధని	పా - పమపమగా	
పి ;	తప - సన	ధరం	ం - కంంంబు	
పమపద	పా - పమపమగా	మగగరి	రీ - రిXసా ;	
కంంం	ధ - రంంంం	గిఇరిఇ	ధ - అరం ;	
పానని	నిస - పాపాపా	సరిపా	రి - నీసద - దపమ	
పూతన	అది - సంహారం	పురుపా	త్త - మావతా - అరం	
పాదస	సని నిద - దపపమ	పదస - ప	, మ-మగరిXసా	
శీతల	హృదయవి - హారం	శ్రీ . . - రు	, క్క - ణి . దారం	

చ. ధావా	పమపమ - గాగా	గమగమ	రీ - గరి గరిసా	
క వ	ని ఇ ఇ ఇ - ఈ త	గంంం	ధ - వ అ అ అ హ	
రీసీ	సా ; ని సా	రీ రీ	రీ ; ; ;	
పద	సం ; మృదదు	గద	సం ; ; ;	
రీగా	మా - పాదపమా	గమ గమ	రిగరీ - గమగరి	
క లి	క - ప అ అ త్ర	వ అ య అ	సం - ౦౦౦౦	
సాసా	సా - రి సనీధా	సీసీ	సా ; ; ;	
క ట	ప - అ అ అ త్ర	శయ	సం ; ; ;	
సాసా	రీ ; రీ రీ -	రీసమా	గా - గరిగరిసా	
క వ	కం ; పక -	వ అ అ	సీ - కంంం	
సీధా	సీ ; సా - గరి	సనీదా	సీసా ; ;	
అత	లో ; కు - మత	భాత	పకం ; ;	
రీసా	; సనీదా	సా ;	దస - సా ; మగ	
క తే	; ద్రా అ ది	లా ;	కల - సా ; లత	

రిగమప | ని ధధప - మా గా

కం.ంం | మృణాళ - మద

రిగమప | ధా - నిధధపమగ

నపశుల | సీ - ననమాలం

పసనిస | సనిదప - రీ రీ

కువలయ | అదిపరి - పాలం

|| గరిసని | సా ;;; ||

|| తిఇలల | కం ;;; ||

|| రిగమగ | గ రి స ని - సా సా ||

|| నారదా | అదిముని - జాలం ||

|| ససని ద | పప - మ గ రి గ సా ||

|| గురుగుహ | నత - గోఽపతలం ||

కుమార యోట్టప్ప రాజ విరచితము,

(9) రా. సురటి-తా. ఆది.

28

లక్షణము:—180-వ పుటలోజూడుడి.

ప. శివానంద రాజయోగప్రకాశ శివకామవల్లీసుత మామవ దేనా. (శి)

అ. నవాధికారశైవ రహస్యగుప్తహంస నవగ్రహమాపజాల కంకరివాస. (శి)

చ. ప్రణవస్రీంకార పూజావిధాయక; ప్రణవస్రీంకార నమ్మేశనవిధాయక;
 ప్రణవస్రీంకార స్తోత్రవిధాయక; ప్రణవస్రీంకార పరమతత్వవిధాయక. (శి)

ప. 1. సాసా ; - సనినీధాసాసా	; ప మనిదపా	మా , గ - రిమపని	
శి వా ; - నందరాజ	: యోఒఒగప	కా , ఆ - శతలల	
2. " "	"	మా , గ రి ;	
"	"	కా , శత ;	
,, రిమారీ స - రిపరీ , - ని సా	; మరిమగపమ	రీ ; - రిమపని	
,, శివ కామ - వల్లభీ , - సుత	; మలలలమల	వ ; - దెవల	(శివా)
అ. 1. పనిసా ; నిద - పదపదమాసా	; పానీ నీ	సానీ సాసా	
నలవా ; ధిఇ - కలరలలై వ	; ర మాస్య	గుప్తహంస	
2. పని - సారీస - నిదపా - పదపదమాసా	"	"	
నల - నలల - లలది - కలరలలై వ	"	"	
,, నిసారిసా - రిసని దప మసా	సా - నిసరిస - నిదపా	మా గా - రిమపని	
,, నవగ్రహ - రుణపలజా . ల	కం - ౦౦౦౦ - ౦౦క	రి గి - నలనల	

చి.	సా :: - రిసనిధప - నిధసామ సరిమరిస - నిసరి - సారీసనిధప	రీ :: - మరి మనీనిధప - మప	పమనిస - మపనిని ధ - మాగరిపని	(శివా)
చ.	,, రిమామమా - మా , మరీ - రిమ ,, ప్రణవహ్రీం - కా , అర - పూ	పా :: - నిధ జా :: - విజ	మా , గ రీ రీ ధా , అయకా	
,,	రిమాకి సా - రీ ; సన్నిసా - ,, ప్రణవహ్రీం - కా ; రఅనకా -	; - రీ రిమమ ; - మేళనవి	పమనీధాపా ధా అయకా	
,,	నిసానిధా - పనిసనిమాపా - ,, ప్రణవహ్రీం - కఅఅఅ ఆ ర -	; - మపానినీ ; - స్తాక్షత్రవి	సా ; సాసా ధా ; యకా	
,,	నిసారీ సా - రిసనిధపమపా ,, ప్రణవహ్రీం - కఅరఅపర మ	సా - సారీస - నిధసా త - అఅఅ - త్వఅవి	పా , - మ రిమపని ధా , - అ యఅకఅ	(శివా)

పట్నం ను బ్రహ్మణ్యయ్య కీర్తనలు.

(1) రాగము, మందారి - తాళము, ఆది.

51

లక్షణము :— పాడసరాగము. ధైవతవర్ణము. శుద్ధఋషభ కైశికినిపాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. 50-వ మేళం నామనారాయణి జన్యము. ఈరాగమునందు కాకలినిపాదమును నిశ్చేషముగ వాడుచున్నారు. కాకలినిపాద ప్రయోగము లేకనే ఈరాగము స్ఫురించుచున్నది గనుక సదరు స్వరమును పట్టించి పాడుటయే యుక్తమని తోచుచున్నది. ఈరాగము యెల్లపుడును పాడదగినది.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి గ మ ప ని స
అ. స ని ప మ గ రి స

ప. నిన్నుకొప్ప కారణమేమి మనసా మునునే జేసినకర్మమిట్లుండగ (ని)

అ. తనయాది ధన పాశబద్ధుడై ఘనమైన పామరుడైనందుకు (ని)

చ. పలునూరుదుర్భాషియైతిరిగి కులహినమైన కృత్యముల్ నమ్ముచు :

కలాననైన వెంకటేశయని దలచలేని సాపకృత్యుడైనందుకు (ని)

ప. 1. ; ; ;	* సారీగా ; మా	పా ; ; - పా	మా గా ; - పమ	
; ; ;	* నివజె ; ప్ప	కా ; ; - ర	ణ మే ; - మి.	
2. x ర - పా ,	* " "	పమగరిగమ - పా	" "	
పున - పా ,	* " "	కా . . . . . - ర	" "	
3. " "	* " "	మపనిపనీ - పని	పమగా ; - పమ	
" "	* " "	క . . . . - ర .	ణ . మే ; - మి.	
4. " "	* " "	పని-సరిసనీ ; - పని	పమగా ; - పమ	
" "	* " "	క . . . . . ; - ర .	ణ . మే ; - మి.	
" "	* పాపా - పనిప - పా	పా , పా , - పని	గా , మా , - గమ	
" "	* మును - పా . . - పా	ని , న , - క .	ర్మ , మి , - ట్టం	
రా , పా ,	* (నిమ్మ)			
క , x ,	*			

అ.	, ; ;	* పాన - పా ; పా	ప , పా , - రం	ర - ర ; ర	
	; ; ;	* తన - యా ; ది	త , న , - పా	త - బ ; ధ	
2.	పా ; ;	* " "	" "	" "	
	పా ; ;	* " "	" "	" "	
	పంకంపని	* " "	" "	" "	
	పా . . .	* " "	" "	" "	
	పంకంపని	* " "	" "	" "	
	పా	* " "	" "	" "	
	పా , - పా ,	* పాపా - పా ; రం	పా ; ; - పని	పనీపాప - గప	
	పా , - . ,	* పున - పై ; ప	పా ; ; - పు.	రు. పా . - నం.	
	రా , - పా ,	* (నిన్న)			
	రా , - క ,	*			
3.	; ; ;	* రరర ; ర	పా ; ; - నం	గా , - మా , - గప	
	; ; ;	* పలుమా ; ర	ర ; ; - ర్పా	పి , - యై , - తి .	

సంగీత ప్రదాయిని.]

228

[పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్య ర్తనలు.

రీ , - షా , * పానీ - షా ; మా
రి , - గి , * కుల - షా ; న

| గమరీ ; - సరి
| మైన ; - కృ

| గా , - మా , - గమ ||
| త్య , - ముల్ , - సల్ ||

రీ , - షా , * పానీషా ; షా
పు , - చు , * కలలో ; న

| నీ , పా , - రీ
| నై , న , - షేం

| రీ - రీ ; రీ ||
| క - డే ; శ ||

గా , షా , * గగమా - గా ; రీ
య , నీ , * దలవ - లే ; ని

| షా , షా , - సని
| షా , ప , - కృ .

| ప నీ పామ - గమ ||
| త్య . నై . - నం ||

రీ , - షా , *
దు , - క , * (నిన్ను)

(2) రా. కదనకుతూహలం-తా. ఆది.

లక్షణము:— వక్రసంపూర్ణరాగము. 28-వ మేళము హరికాంభోజి జన్యము. చతుశ్రుతి ఋషభ శుద్ధ మధ్యమ కైశికి నిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. కొన్ని తావులలో కాకలినిషాదమును

పలుకుచున్నది. యెల్లప్పుడును గానము సేయదగినది. ఈరాగము పూర్వీకగ్రంథములయందు గనుబడలేదు. ఇది పట్నంసుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి కల్పనమని కొందరుజెప్పుచున్నారు.

ప్రయోగము. — { ఆ. స రి మ మ ద ద ని గ ప స.
 ఆ. స ని ద ప మ గ రి స.

ప. రఘువంశసుధాంబుధి చంద్ర శ్రీరామ రామ రాజేశ్వరా (ర)

అ. అఘమేఘచూరుత శ్రీకరా, అనురేభ మృగేంద్ర వరా జగన్నాథ (ర)

చ. జనుదగ్ని జగర్వ ఖండనా, జయరుద్రాది విస్మితభండనా;

కమలాప్తాన్వ యమండనా గణితాద్భుత శౌర్య శ్రీవేంకటేశ (ర)

ప. ; ; ;	* సారీ - పమచూమా -	గా రీ ; - సా	సా - సనినీధా	
; ; ;	* రఘు - వం . శ -	సుధాం ; - రు	ధి - చం. ద్ర	
సా ; ;	* రీమాదా ; ని	గాపా ; - పా	సా - సనినిధిపా	
శ్రీ ; ;	* రామరా ; మ	రా . ; - జే	. - . . . శ్వ	
పమమగగరి	* (రఘు)			
ర	*			

అ. ; ; ;	* రిమాపాపాని	సా ; ; - పా	సా - నీ ; దా	
; ; ;	* అఘమేఘు .	మా ; ; - య	త - శ్రీ ; క	
పా ; ; *	”	” - రీ	మామగగారి	
రా ; ; *	”	” - య	త శ్రీ . . క	
సనివిదదప	* సాసా - నీ ; దా	మాదా ; నీ	గాపా ; - పని	
ర.	* అ మ - రీ ; భ	మృగేం ; ద్ర	వ రా ; - జ.	
దప - మ గరిస	* సా రి - మ గారిస-రీ	మమదాదని - గా -	గప - సాసని-దప	
గ. - న్నా . . భ *				
మగపమగరి	* సరిరిమ - మదదని - గప	పస - సరిరిమ - మగ	గరి - రిసపని - నిద	
భపపమగరి	* (రఘు)			
; ; ;	* సాపా - పా ; పా	పమమాగా - రి మ	మా-గా ; రీ	
; ; ;	* జమ - ద ; న్ని	జ . . గ - ర్వ .	. - ఖం ; డ	
సా ; ; *	* సససి - సా ; రీ	రిమదా ; - నిద	పమ - గా ; రీ	
నా ; ; *	* జయరు- దా ; ది	వి . . ; - స్మి.	త . - భం ; డ	

శా ; ; * రీమా - పాసా నీ

| పా ; ; - పా

| పా పి ; - దా

||

శా ; ; * కమ - లా . బే

| తాకా ; ; - జ

| యమం ; - జ

||

పా ; ; * పాసా - నీ ; దా

| మాదా ; బి

| గాపా ; - సని

||

శా ; ; * గణి - తా ; ద్దు

| తశా ; ర్య

| శ్రీ . ; - పేం

||

దపమగరిస *
క . శే . శ * (రఘు)

(3) రా. శహనా - తాళం. పత్తి = చ. రూపకం. 28

లక్షణము: — వక్రసంపూర్ణరాగము. 28-వ మేళం హరికాంభోజి జన్యము. ఆరోహణమందు శుద్ధ మధ్యమ చతుశ్రుతి ధైవతములును, అవరోహణమునందు కైశికిసిషాద శుద్ధమధ్యమ అంతరగాంధార చతుశ్రుతి ఋషభములున్న రాగచ్ఛాయాస్వరములు. యెల్లప్పుడును పాడదగినది.

ప్రయోగము. — { ఆ. సరి గ మ ప మ దా నీ స
అ. స నీ ధ ప మ గ మ రీ స

ప. రామా ఇకనన్ను బోవరాదా దయలేదా శ్రీ (రా)

ఆ. తామసంబు జేసితే ఇక తాళసు పరులను వేడను (రా)

చ. ఆరుశత్రువులనుబట్టి హతము జేసి పూర్వార్జిత;

ఘోరపాపములను బోగొట్టి నేజేసినట్టి;

నేరములను మన్నంచి నీ వే గావలనుగాని;

వేరెవరున్నారు శ్రీవేంకటేశవరదయాకరా (రా)

ప. 1. ;	* రీ	రీ ; - రీ గా	పామా	ద ప - X మ గా మా	
;	* రా	మా ; - ఇ క	ప .	న్ను . - బో . ప	
రీ X రి		పా ; - నిసనిధ	ని ;	పా ; ; - రి ప	
రా . .		దా ; - ద.య.	రా ;	దా ; ; - శ్రీ .	
2. నిస	* రీ	రీ ; - రిXమప	రిXమప	మ ప - X మ గామా	
. .	* రా	మా ; - ఇ.క .	ప . . .	న్ను . - బో . . ప	
రిX రి		పా ; - నిసనిధ	ని ;	పా ; ; - రి ప	
రా . .		దా ; - ద.య.	రా ;	దా ; ; - శ్రీ .	

3. ని స * రీ	రీ ; - రిగమప	నిదదప	మా - గమగామా	
.. * రా	మా ; - ఇ.క.	న... ^ప	న్ను - బ్రో. ప	
రి X రి	సా ; - నిసనిధ	నీ ;	సా ; - ప మ గ మ	
రా . .	దా ; - ద.య.	లే ;	దా ; - శ్రీ . . .	
4. రిస * రీ	రీ ; - రిగమప	రిగమప	దా - ప మ ద ని సా	
.. * రా	మా ; - ఇ.క.	న... ^ప	న్ను - బ్రో . . ప	
నిస రిX	మసామ - గమరీ	నిదదప	మగ - పమగమరిస	
రా. . .	దా . . - ద.య	లే... ^ప	ద. - శ్రీ	
5. నిస * రీ	రీ ; - రిగమప	పమదని	సరి - నీ , దపమ	
.. * రా	మా ; - ఇ.క.	న... ^ప	న్ను. - బ్రో, ప... ^ప	
దని స రి	సా ; - రిగమప	దనీద	పమపమ - గమరిస	
రా. . .	దా ; - ద.య.	లే.. ^ప	ద... - శ్రీ... ^ప	
6. ని స * రీ	రీ ; - రిగమప	రిగమప	నిద - ప మ ద ని సా	
. . * రా	మా ; - ఇ.క.	న... ^ప	న్ను. - బ్రో... ^ప	

ని స - రీగరి	సా ; - నిసనిద	నిసనిద	పమ - పమగమరిస	
రా. - ...	దా ; - ద.య.	తే...	ద. - శ్రీ... ..	
7. నిస * రీ	రీ ; - రిగమప	రిగమప	దా - పమ దనిసా	
.. * రా	మా ; - ఇ. క.	న...	స్మ - బ్రో. . వ .	
ని సరిగ	సుపామ-గమరిస	నిదదప	మగ - పమగమరిస	
రా. ...	దా . . - ద. య.	తే...	ద. - శ్రీ	
నిస *	(రామా)			
.. *				
అ. 1. ; * నీ	, ద - పా ; మా	పనిదా	నీ - సని రీ సా	
; * తా	, మ - సం ; బు	జే .	సి - తే . . - ఇ క	
నీ ;	నిసదా - నిదపా	దపమా	గమగమ - రిగరిస	
తా ;	శ. సు - ప. రు	ల. సు	తే . . . - డ. సు.	
2. ; * మనీ	, - ద - పా ; మా	పనిదా	నీ - సని రీ సా	
; * తా.	, - బు - సం ; బు	జే .	సి - తే . ఇ క	

నీ ;	నిసదా - నిదపా	పమదప	నిదపమ - గమరిస	
తా ;	శ. ను - ప. రు	ల. ను.	వే. . . - డ. ను.	
3. నిస * మని	, ద పా ; మా	మనిదా	నీసా - నిసరిగ	
.. * తా	, మసం ; బు	జే. . .	సి తే - ఇ. క.	
<u>మాపమగా</u> ;	<u>గాపగరి</u> ; - రిగరిసా ;	సదపమ	నిదపమ - గమరిస	
తా . . . . ;	త. . ను ; - చ. . రు ;	ల. ను.	వే. . . - డ. ను.	
నిస * .. * (రామా)				
ప. : * దా	పా - పమ - పాదపమా ;	గమగమ	రి - గమపాపా	
: * డా	రు - శ. . . . . త్రు ;	పు. ల.	ను - బ. . . డి	
రి గా	మా - ప ద ని దా	<u>పాదపమా</u> ;	గమగమ - రిసా	
మా త	ము - జు . . . సి	పూ. . ర్ ;	వా . . . . డి	
ని ప ని	పా - ధా బి ధ పా	మాధా	ధా - బి ; పా	
మూ	ర - పా . . ప	ముల	ను - బో ; .	

; * రి	గా - మా, పదా, ప-మా	గమపమ	గమరీ - గరిసా	
; * గా	ట్టో - షో, . . , . - .	జ్ఞ . . .	సి . న - . . ట్టి.	
శా ;	శామా - దాదా	నీ ;	సా ; సాసా	
శా ;	రము - లసు	మం ;	నిం ; . చి	
స ని స రం	స రం - సనిదసనిద	దపమా	దా - నీనీసా	
లా . . .	బ . - గా . . . వ.	వ. లే	మ - గా . ని	
నా గ ట్టో	గా, మ - గా, మ - రి గ రం	స నినిస	దా - పాప మదా	
బా . .	రే, . - వ, . - రు . .	వ్నా . .	రు - శ్రీ . . .	
ద ని స రం	షా - ని స పాపా	పమదప	ని ద ప మ - గమరి.న	
బాం . . .	క - ట్టే . శ .	వ. ర .	ద . యా . - క . ర	
ని స *				
. . *	(రామా)			

(4) రా. సావేరి-తాళం. ఆది.

15

ప. ఎటునమ్మినావోమనసా ఇంచుకైన యోచనజేయలేక (ఎ)

అ. చిదుగంటి రోగ వీడితమై చెడి ఊణించె దేహము స్థిరమని (ఎ)

చ. మట్టికుండకంటే హీనమైనదిది మాటి మాటికినిరాదు దీనిపై
పట్టిపాహము జెందుచును వరదవేంకటేశ్వరునిమరచి (ఎ)

ప.	:	:	:	* సా రీ మా	:	మా	రిమపా	:	-	రిమ	పా - మపదా - దద	
	:	:	:	* ఎ టు నం	:	మ్మి	న . .	:	-	వో . .	. - మ . . - న .	
పమ - గరిసధ				* సారీమా			గా ; రీ - మ ప				దనిదా ; - దద	
... - న...				* ఎటునం			నా ; . - వో .				. . మ ; - న .	
పమ - గరిసధ				* " "			" - మ ప				దా - వదసా - దద	
... - న...				* " "			" - వో .				. - మ . . - న .	
పమ - గరిసధ				* పదపమ - గా ; రీ			సా ; ; - రి ప				పమ - పదదని - దా	
... - న...				* ఇంచు - కై ; న			యో ; ; - చ .				న . - జే . . . - య	

మా, గాఠి *   "   "
 లే, క.   *   "

| న రిమపదస - సరి
 | యో . . . . . - ష.

| గా, రినిద - ద ని
 | న., జే... - యు. ||

దమ - గరినధ *
 డే. . . . క. * (ఎటునమ్మినావో)

ఉ.   ;   ;   ;   ; * రి రి - రి   ; రి
      ;   ;   ;   ; * చిడు - గం ; డి

| షా ; ; - పని
 | రో ; ; - గ.

| ధా - సరిగారీ
 | . - షీ... డి ||

గా, రి, *   "   "
 త, యై, *   "   "

| స రిగరిస - పని
 | రో . . . . . - గ.

| "   "
 | "   " ||

గా, గా, * స రిగరి - గ రి షా
 త, యై, * చె. డి . . - డి. డి

| స సరిసనిద - దద
 | చు . . . . . - రే.

| గ రి షా , - ద ర
 | చా. ము , - డి . ||

పమగరినధ *
 ర. మ, ని. * (ఎటునమ్మినావో)

చ   ;   ;   ;   * పాదాపా , - దపమ
      ;   ;   ;   * మ డ్డి కుం , - డ . .

| గరీ , - రి ప
 | కంటే - షి .

| పమ-ప ద ని ద మ
 | చ . - ము . . . ప ||

పా , పా ,	* మపదనిదా - దపమా	గ రీ రీ , - సద	ప మ గా ; - రీ	
దీ , దీ ,	* మా . . . టి - మా . .	టి . కి , - రా .	దు . దీ ; - ని	
సా ; ;	* వట్టి మోహము జెందుచు, పరదవేంకటేశ్వరునిమరచి (అనుపల్లవిబోలు)			
జ్ఞ ; ;	*			

(5) రా. బృందావనసారంగ - తాళం. ఆది

64

లక్షణము : — వక్రపాడవరాగము. ధైవత వర్జ్యము. 22-వ మేళం ఖరహారప్రియ జన్యము. యెల్ల పుషును గానమునేయ దగినది. సాధారణ గాంధార కైశికి నిషాదములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు.

ప్రయోగము.— { అ. స గ రి మ ప ని స.
అ. స ని ప మ రి గ స.

- ప. ససీరుహానన శ్రీరామా (స)
- అ. ధరజామనోహర శంఖచక్ర ధర శ్రీకర, దానసహర (స)

చ. వాసవాది పూజిత వరజరణా వారణార్జి భంజన నిపుణకరుణా
 వాసుదేవ పద్మనాభా సురేశ వరద వేంకటేశా సర్వేశా (స)

ప.	; ; ;	* రీ రీ రీ ; - రీ	మా ; ; - రీ	గానా ; - సని	
	; ; ;	* సరసి ; - రు	హా ; ; - న	స శ్రీ ; - రా.	
షానీ	*	“	మాపమ - మాపమ - మా - రీ	గానా ; - సని	
. మా	*	“	హా . . . . . - న	స శ్రీ ; - రా.	
షానీ	*	(సరసీహరువన)			
. మా	*				
ఉ.	; ; ;	* వానీసా ; - నీ	పనిసా ; - నీ	సా - రీ ; - మా	
	; ; ;	* ధ రజా ; - బు	నో . . ; - హ	ర - శం ; - ఖ	
రిగాసా ,	*	“	పనిపనిసా - నీ	సా - రీ, మా	
చ. క్ర ,	*	“	నో . . . . ; - హ	ర - శం, ఖ .	
రిగాసా ,	*	సరిసని - హా ; మా	పనిసా ; - సని	వామా ; - రీ	
చ. క్ర ,	*	ధ. ర. - శ్రీ ; క	ర . ; - దా.	. న ; - బ	

గానా ; *
 హారా ; * (సరసిరుహానన)

చ.	; ; ;	* పాపాపా ; నీ	పనిసా ; - సతి	సని - పనిపమ - రీ	
	; ; ;	* వాసవా ; ది	పూ. . ; - జి.	త. - వ.ర. - చ	
మా, మా,		* రీరీ రీ ; - రీ	మపనీ ; - నీ	పాపామారీ	
ర, నా,		* వారణా . - ర్తి	భం. ; - జ	నని పుణ	
రీగానా		* పానీసా , - నీ	పానీ ; - నీ	సారీ ; - మా	
కరుణ		* వసుదే , - వ	పద్మ ; - వా	భా ; - సు	
రింగసా,		* సరిసనిపా ; మా	పనిసా ; - సని	పామా ; - రీ	
రే. శ,		* వరద-వేం ; క	లే. . ; - శ.	. స ; - ర్వ	

గానా ; *
 శ ; * (సరసిరుహానన)

(6) రా. వణ్ణుఖప్రియ - తాళం. ఆది. 56

లక్షణము:— సంపూర్ణరాగము. 50-వ మేళకర్త. సర్వస్వరగమక ఓరిక రక్తిరాగము. యెల్లపుడు గానమునేయ దగినది. మూర్ఖనాప్రస్తారములయందు ఇందుగల శుద్ధధైవతము కొంచముతీవ్రముగానే పలుకును. ఈరాగమునందుగల ప్రతి మధ్యమమును పంచమ సంబంధముగానేపలికించుట రాగయుక్తము.

ప్రయోగము.— { ఆ. సరిగ మ ప ధ ని స.
అ. సని ధ ప మ గ రి స.

ప. మరివేరె దిక్రైవరయ్య రామ మాటిమాటికిని దెలుపవలెనా (మ)

అ. దరిదాపులేని నాజాలిదీర్చి దయజేసి బ్రోచే దొరనీవుగాదా (మ)

చ. నిన్నుచాల నమ్మియున్న వాడనుచు నీచిత్తమునకే తెలిసి యుండగ ;

నన్ను తాంగ శ్రీవేంకటేశనీవు నన్ను బ్రోవక యుండుటన్యాయమా (మ)

ప. 1. ; ; ;
; ; ;

* పాదాపా ; - మా
* మ రి వే ; - రే

| పా ; ; - పా
| ది ; ; - క్రై

| మా - నీదా నీ
| ప - ర. య్య

||
||

2. దా, దా, *	”		”		”	
రా, మా, *	”		”		”	
3. పదనిసనీ *	”		”		”	
రా...మా *	”		”		”	
4. సా, రనీ *	”		పదనిదనీ - పద		నిసనీ, ససర	
రా, మా *	”		ది... - క్కె		వ.ర, య్య.	
5. నీ, - ద పమ *	”		” - పద		నిస - రీసర - సారసనీసా	
రా, మా... *	”		” - క్కె		వ. - ర. - . . . య్య	
రీ సరసారసనీ; * పామా - గా ; రీ			రీ, సా, -సా		గరి . గామా - పద	
రా. - . . మా; * మా టి - మా ; టి			కె, ని, - బ		లు - ప వ - లె.	
ని - దనిసనీ *	(మరి)					
. . . . నా *						
అ. 1. ; ; *	పాదానీ ; సా .		రీ, రీ, - సర		సా - రీ సరరీ ; - సా	
; ; *	ద రిదా ; శ్ర -		ల, ని. - నా.		. - నా... ; - లి	

2. నీ, దపమ	*	”	రిసనిసరి - నా	, ని - నీ , ద - రిస	
దీ, ర్చి.	*	”	తే...ని - నా	, . - జా , . - లి .	
3. ”	*	”	” - సరి	గా - రి గమా - గరి	
”	*	”	” - నా.	. - జా. . - లి .	
4. సనీ - దపమ	*	”	రిసనిసరి - సరి	గా - రి గమామా	
దీ - ర్చి. .	*	”	తే...ని - నా.	. - జా . లి	
5. గా, రి,	*	గాగా - రిగ రి రి ; - సని	సరి గరిసా - నీ	దా - పదపదమా	
దీ, ర్చి,	*	దయ - జే. . . ; - సి.	ప్రో. . చె . - దా	ర - నీ . . . వు	
6. పా ; పా	*	”	”	”	
గా ; దా	*	”	”	”	
7. పా ; పా	*	”	”	”	
గా ; దా	*	”	”	”	
8. సారం - నీ,	*	(మరి)			
గా. - దా,	*				

చ.	; ; ;	* రీ గా మా ; మా	పాపా ; - మా	పద - మపామ - గా	
	; ; ;	* ని స చా ; ల	నమ్మి ; - యు	న్న - వా . . - డ	
రీసా ;		* న్ని ; ధా ; పా	ని సరి గ రీ - సరి	గ రి గా - గ రి రీ	
సుచు ;		* నీ ; చి ; త్త	ము న . కె . - తె .	లి . సి - యుం .	
రీసా ;		* సన్నతాంగ శ్రీవెంకటేశ నీవు నన్నబోవకయుండుట న్యాయమా (అనుపల్లవిబోలు)			
డగా ;		*			

63

(7) రా. లతా గి-తా. ఆది.

లక్షణము : — సర్వస్వర గమక ఓరికసంపూర్ణరాగము. 63-వ మేళకర్త. యెల్లప్పుడును గానము నేయదగినది.

ప్రయోగము. — { ఆ. సరి గ మ ప ధ ని స.
అ. సని ధ ప మ గ రి స.

ప. అపరాధములన్నియు మన్నించి, ఆదరించుమయ్య నేజేసిన (అప)

అ. కృపజేసినామనవాలగించి, క్రేగంటజూడసమయమిదే (అప)

చ. వేగనన్ను బ్రోవుమని యెంతోనిన్ను వేడుకొంటిగా శ్రీవెంకటేశ యిటు
 జాగునేయగ నావెతతాళకనే జాలిజెందిన్ను నొంచుకొన్ననా (అప)

ఈ కీర్తనయందు “మనవాలగించి” యను ప్రయోగము దేశ్యము మగుచున్నది. మనవి + ఆలగించి = మనవినాల గించి యని ప్రయోగించుటయే వ్యాకరణయుక్తము. “మనవినాలగించి” యని సాహిత్యమును దిద్దినయెడల గానశైలిమారుచు న్నది గనుక అట్లు వ్రాయలేదు.

ప.	; ; ;	* పాదానీ ; - సా	నీ, దా, - పద	ప మ - గా ; మా	
	; ; ;	* అ పరా ; - ధ	ము, ల, - న్ని	యు. - మ ; .	
2.	పదాదపమ	* ”	సనిపదనిస - సని	ద ప - నిదపమ - గమ	
	న్నించి..	* ”	ము.ల... - న్ని	యు. - మ... - న్నిం	
3.	పదాదపమ	* గాగా - రీగఠ - రీసా	న నిసాసా - నిస	రీ - గమపా - గమ	
	..చి..	* ఆ ద - ఠం - చు	మ. . య్య- శే.	. - శే. . - సి .	
4.	పదాదపమ	* ”	” - నిస	రీ. - గమపా- దని	
	..న..	* ”	” - శే.	.. - శే. . - సి .	
5.	సనీదపమ	* ”	ని సరిగా - గమ	పద - నిరినీ - దని	
	..న..	* ”	మ. . య్య- శే.	.. - శే. . - సి .	

6.	“	*	“		“	- గమ		పద - నిఃసరిసానీ - దానిస	
	“	*	“		“	- నే.		... - జ్ఞ... - సి..	

నీదా-పాదనిదామా*
 ... - న ... * (అపరాధ)

1.	;	;	;	*	నిఃసారీ ; రీ		రిఃసనీ - ; సా		రీ గా - సారీ	
	;	;	;	*	కృపజ్జ ; సి		సా... - ; మ		నవా - . ల	

2.	రిఃసనీసా	*	“		సారిస - నిదనిస - సా		“	
	గి.ంచి	*	“		న... - ..... - మ		“	

3.	“	*	“		సరిగా ; - గా		మాగా ; రీ	
	“	*	“		న. . ; - మ		నవా ; ల	

4.	“	*	సా ; సానిదాదా		నీ , సా , - సని		దపమా - ప దపమ	
	“	*	జ్ఞా ; గం. ల		జ్ఞా , జ్ఞ , - న.		మ. య - మి...	

5.	సా	;	;	*	“		“	- పదనిద	
	జ్ఞ	;	;	*	“		“	- మి...	

6.	శి ; ; *	"		"		" - పదనిస	
	చే ; ; *	"		"		" - మి...	

7.	రి ; ; *	సనిదప - దనిసాసా		ని సరిగ - గా - రిగ		రి - స రిసని - దని	
	చే ; ; *	క్రే... - గం... ట		జా... - డ - న		మ - య... - మి.	

స నీ దపమ *
 .. చే... * (అపరాధ)

శు.	; ; ; *	పాదాపా ; మా		గా , మా , - పద		నీ - దా ; మా	
	; ; ; *	బే గ న ; స్తు		బ్రో , పు , - మ		ని - యెం; తో	

గా , రి ,	* గా గా - రి గ రి రి		స ని సా ; - పమ		గరి - గమపద - పమ	
ని , స్తు ,	* చే డు - కొం టి .		గా . శ్రీ ; - వేం		క. - టే... శ - యి	

పా ; ; * బాగునేయగ నావెతతాళక నే బాలిజెంది నిన్ను నొచ్చుకొన్ననా (అనుపల్లవిబోలు)

టు ; ; *

(8) రా. ఖరహారప్రియ - తా. ఆది.

22

లక్షణము. — 90-వ పుటలో జూచునది.

- ప. నంకల్ప మెట్టిదోమనసా సాకేతనిలయుడౌరాముని (సం)
- అ. పంకేరుహాస నానీనుడైన బ్రహ్మకైన తెలుసునో తెలియదో (సం)
- చ. సర్వజీవ అంతఃకరణానీనుడై, సర్వకర్మములకు సాక్షియైయుండి,
సర్వలోక నియమకుడై వెలయు, సర్వేశుడైన వెంకటేశ్వరుని (సం)

ప. 1.	; ; ;	* సా ; సనినీదా	పా ; ; - మా	; మ గ గారీ	
	; ; ;	* నం ; క. . ల్ప	మె ; ; - ట్టి	; దో . . మ	
2.	గా, మా,	* ,	ప దనిదదప - మా	; - మ గ గారీ	
	న , సా,	* ,	మె . . . . - ట్టి	; - దో . . మ	
3.	గా, మా,	* " - ,	ప దనిదదప - మా	ప మ - ప దనిద - సని	
	న , సా,	* " - ,	మె . . . . - ట్టి	. . - దో . . - మ.	
4.	దప - ద ని సరి	* " - ,	పా ; ; - మా	; మ గ గారీ	
	న . - సా . .	* " - ,	మె ; ; - ట్టి	; దో . . మ	

గా ; - మా , * మగగా - గరిగి -	సాసాసా - రిX	మా - గరిX మపమ	
న ; - సా , * సా . . - కే . త -	ని లయు - డా	. - రా . . . ము .	
5. పదని - దని * సా ; సనినీదా	సా ; ; - మా	; మ గ గారీ	
ని . . . . . * సం ; క . . ల్ప	మె ; ; - ట్టి	; దో . . మ	
గా , - మా * మగగా - గరిగి	సాసాసా - రిX	మాగరి - గమపమ	
న , - సా * సా . . - కే . త	ని లయు - డా	. రా . - . . ము .	
6. పదసీసరిగ * సా ; సనినీదా	ప దనిదదప - మగ	పమ - మ గ గారీ	
ని . . . . . * సం ; క . . ల్ప	మె . . . . . - ట్టి .	. . - దో . . మ	
గా , మా , * మగరిన - నిధధానీ	సరిగరిగా - సరి	గమపమ - పదనిద	
న , సా , * సా . . - కే . త	ని.ల.యు - డా	. . రా . - . . ము .	
7. నిస - రీగరిగి ; * సారీససా ; - నీసని-నీదా	పద-నీసని-దానిద-పాదప	మా - మ గ గారీ	
రి . - . . . . ; * సం . . . ; - క . . - ల్ప	మె - . . . . . - ట్టి . .	. - దో . . మ	
గా , - మా , - *	(సా కేతనిలయుడారాముని సం.ల్ప మే అనినిలుపవలను)		
న , - సా , - *			

అ. 1. ; ; ; * దనిసా - సనిదానీ	సా, సా, - నిస	రీ - సరిగాగా	
; ; ; * పం. - కే. .రు	హా, న, - నా.	. - నీ . . సు	
2. గరిరీ సా * దనిసా - నీసని - దనిపా	దనిసనిసా - నిద	నిస - రిగమాగా	
డై. . న * పం. - కే. . .రు	హా. . . స - నా.	. . - నీ . సు	
3. రీగరి - సారసనీ; * సా సా - సనిదా	పాదా - మాపా	; పాదానీ	
డై. . - . . .న; * బ్రహ్మ - కై.న .	తెలు - సునో	; తెలియ	
4. సా ; ; * " "	" "	" "	
దో ; ; * " "	" "	" "	
5. సనిద నిసరి * " "	" "	; గారీనీ	
దో . . . * " "	" "	; తెలియ	
6. సనిసరిగరి * సా సా - సనిదపమా	మగరిగమా - పద	నిస - రిగమాగా	
దో. . . . * బ్రహ్మ - కై. .న .	తెలు సు - నో.	. . - తె.లియ	
7. ప గరిరిస * " "	" పద	నిద - పదనిసరిగ	
. దో. . . . * " "	" నో.	. . - తె.లి.య.	

మగ - రీగరిరి ; * సారీససా - నీసనినీ దా
 దో - . . . . ; * ను . . . - క . . . ల్ప

{ ఇచ్చట పల్లవియొక్క కడాసంగతినిపాడు }
 కొనవలెను.

చ.	; ; ;	* పాదా - పాదప - పామా	పదనిదనీ - సా	నీ - నిద దప మా	
	; ; ;	* సర్వ - జీ . . - . వ	అం.తః - క	ర - ణా . . . నీ	
	మగా - గరి	* పామా - మగ గారి -	రిసనీసా - రిగ	మాగరి - గమపమ	
	సు . - డై.	* సర్వ - క . . ర్మ -	ము.లకు - సా.	. క్షి . . . యై	

పావని - దనిపా* సర్వలోక నియమకుడైవెలయు సర్వేకుడైన వెంకటేశ్వరుని (అనుపల్లవియు బోలు.)
 యుం. - . . డి*

(9) రా. ముఖారి - తాళము. ఆది.

20

లక్షణము, — 65-వ పుటలో జూచునది.

ప. ఎపుడు కృపగల్గునో ఇనకుల తిలకా (ఎ)

అ. ఎపుడైన కేగంటజూచితె చాలునని,

ఎంచినినే చాలనమ్మియున్నాపై (ఎ)
 చ. తల్లితండ్రి యన్న గురుడైవము నీవేయని
 దలచి యెవ్వగనైననన్నుబ్రోతువనుచు, నా
 యుల్లమునందు చాల సంమ్మికగలవాడై
 యుండుటెరుగవేమి వేంకటేశ్వరనాపై (ఎ)

ప. 1. ; ; ;	* పాదాపాపా ;	మగగా - గరిరీ -	రీ ; - పా ;	
; ; ;	* యెవు దు కృ ;	ప . . - గ . . -	ల్ల ; - శో ;	
; ; ;	* రీ మాపాపా ;	పాదా - దపపమ	పా ; ; ;	
; ; ;	* ఇ న కు ల ;	తి . - ల . . .	కా ; ; ;	
2. రిమపా ;	* పాదాపాపా ;	మగగా - గరిరీ	రీ ; - పా ;	
నీ . ; ;	* యెవు దు కృ ;	ప . . - గ . .	ల్ల ; - శో ;	
; ; ;	* రీ మాపాపా ;	పాదా - దపపమ	పదపా ; - పద	
; ; ;	- ఇ న కు ల ;	తి . - ల . . .	కా . . : - నీ .	
3. పా ; ;	* నీ దాపాపా ;	మగగా - గరిరీ	రీ ; పా ;	
, ; ;	* కే వు దు కృ ;	ప . . - గ . ల్	గ ; శో ;	

;	;	;	* రీ మాపాపా ;	పాదా - దపపమ	పాదా - సరిగరి	
;	;	;	* ఇ న కు ల ;	తి . - ల . . .	క . - నీ . . .	
4. పా	;	;	* నీ దాపామా ;	మగగా - గరి	రీ ; - సా ;	
.	;	;	* కే వ్రుడు కృ ;	ప . . - గ. ల్	గు ; - నో ,	
;	;	;	* రీ మాపాపా ;	పాదా - దపపమ	పాదా - సరిగరి	
;	;	;	* ఇ న కు ల ;	తి . - ల . . .	క . - నీ . . .	
5. సరిగరిసా			* నీ దాపామా ;	మపదప - పమగా	రీ ; - సా ;	
.....			* యే వ్రుడు కృ ;	ప . . . - గ. ల్	గు ; - నో ;	
సా	;		* ధా ; - సారీమా ;	గారీ - మాపా	దాసా - రీ ;	
.	;		* ఇ ; - నకుల	తి . - ల .	క . - నీ :	
6. మగగరిస			* నీ దాపా - మపదప	పమగా - రీ - సా	రీ - మపదప - పమ	
.....			* కే వ్రుడు - కృ . . .	ప . . - గ - ల్లు	. - నో . . . - . . .	
గ రి సా ;			* ధాసా - ధనరిమగరి	రిమపని - దపదమ	పదిసా - పదసరి	
. . . ;			* ఇ న - కు.ల . . .	తి . . . - ల . . .	క . . -	

పూ , గరిస *
నీ , ... *

(కెపుడు)

అ. 1. ; ; ;	* పాదాపా ; రి	రీ ; ; ; -	; పా - రీపూ	
; ; ;	* ఎ పుడై ; ర	క్రే ; ; ; -	; గం - టా.	
పగగరిరి	* సారీగాపా ;	సరిగరి - సనినీ	దా - రీపూ ;	
.....	* జూ. చి తె ;	చా... - లు..	. - నని ;	
2. ; ; ;	* పాదాపా ; రి	రీ ; ; ; -	; పా - రీపూ	
; ; ;	* ఎ పుడై ; ర	క్రే ; ; ; -	; గం - టా .	
పగగరిరి	* సారీగాపా ;	సరిగరి - సనినీ	దా - దాపూ ;	
.....	* జూ. చి తె ;	చా... - లు..	. - నని ;	
3. ; ; ;	* పాదాపా ; రి	రీ ; ; ; -	; పా - రీపూ	
; ; ;	* ఎ పుడై ; ర	క్రే ; ; ; -	; గం - టా .	
పగగరిరి	* సారీగాపా ;	సరిగరి - సనినీ	దా - దాపూ ;	
.....	* జూ. చి తె ;	చా... - లు..	. - నని ;	

4. ; ; ;	* మా గారీమా ;	పానీదామా	పా ; - పా ;	
; ; ;	* ఎం . చిని ;	ప్నే . . .	చా ; - లా ;	
5. ; ; ;	* " "	" "	పా ; - పదపద	
; ; ;	* " "	" "	చా ; - లా . . .	
6. పదపదపద	* " "	" "	పాదా - సా ;	
. . . . .	* " "	" "	చా . - లా ;	
7. సాసనిదప	* " "	" "	పాదా - సరిగరి	
. . . . .	* " "	" "	చా . - లా . . .	
8. సాసనిదప	* " "	" "	పాదా - సరిపమ	
. . . . .	* " "	" "	చా . - లా . . .	
9. గరిసనిదప	* " "	" "	పామా - పాదా	
. . . . .	* " "	" "	చా . - లా .	
సారీ - మా	; ; గారీ ;	సరిగరి - దసరిస	సనిదా - పదసరి	
. . - న	; ; మ్మియు ;	న్న . . -	న . . -	

	మగగరింస	*				
	వై.....	*	(ఎవుడు)			
చ.	; ; ;	*	పాదాపామా ;	మపదపపమగా	రీ ; సా ;	
	; ; ;	*	తల్లి తం ;	డి.....	య ; స్తు ;	
	; ; ;	*	రీమాపా ; పా	పామా - నీ ;	దసనీ - దా ;	
	; ; ;	*	గురుణ్ణ ; ప	ము . - నీ ;	వె. - య ;	
	పా ; ;	*	పాదాపామా ;	మపదప - పమగా	రీ ; - సా ;	
	ని ; ;	*	దల చియె ;	ప... - గ...	శై ; - శ ;	
	; ; ;	*	ధా ; సారీ మా ;	గారీ - మాపా	మపదా - పా ;	
	; ; ;	*	న ; స్తుభోతు ;	ప. - ను .	మ. . - నా ;	
	; ; ;	*	యుల్లమునందు చాలనమ్మిక గలవాడై	} అనుపల్లవిభోలు.		
	; ; ;	*	యుండు తెరుగ పేమి పేంకపేళ్ళరనాపై			

(10) రాగము. రామప్రియ - తాళము. చతురశ్ర రూపకము.

52

ప. కోరిన పరమై సగుమయ్య కోదండపాణి (కో)

అ. వారిజాస్త్రీ జనక! శ్రీ వత్సాంక! నిష్కళంక (కో)

చ. సరివారిలోన నన్ను చాకజేయ వలదు, నీదు మరుగు జొచ్చి నాను, నన్నుమానముతో కాపాడుము.

పరిచరవా నరనమూహ పాపదహనవారివాహా! కరిరాజవరద! వేంకటేశ్వర మురారిగదా (కో)

ప. 1. పా ;	పమ - గమగారీ	సన్నిసా	సా - సన్నిధా నీ	
కో ;	రి . - న . వర	మొ . న	గు - మ . . య్య	
సరిగా	రీ . - గా ; మా	పా ;	; -పమగరిగమ	
కో . .	. . - దం ; డ	పా ;	; - .ణి . . .	
2. పా ;	పమ - గమగారీ	సన్నిసా	సా - సన్నిధా నీ	
కో ;	రి . - న . వర	మొ . న	గు - మ . . య్య	
సరిగా	రీ . - గా ; మా	గమపా	మపదా - పమగమ	
కో . .	. . - దం ; డ	పా . .	. . . - ణి . . .	

3. పా ;	పమ - గమ గారీ	స ని సా	సా - స ని ధా నీ	
కో ;	రి . - న . వ ర	మొ. స	గు - మ . య్య	
సరిగి	గా - రిగమపదా	ప ద ని ద	స నీ ద - ప మ గ మ	
కో...	. - దం . . డ	పా . . .	. . . - ణి . . .	
4. పా ;	పమ - గమ గారీ	స ని సా	సా - స ని ధా నీ	
కో ;	రి . - న . వ ర	మొ. స	గు - మ . . య్య	
సరిగమ	పా - మపదనిసా	ని ద ప ద	నీ దా - ప మ గ మ	
కో...	. - దం . . డ	పా . . .	. . . - ణి . . .	
5. పా ;	పమ - గమ గారీ	స ని సా	సా - స ని ధా నీ	
కో ;	రి . - న . వ ర	మొ. స	గు - మ . య్య	
సరిగమ	పద - పదనిసరీ .	స ని ద ని	సా - సా ని ద ప మ	
కో...	. . - దం . . డ	పా . . .	. - ణి . . .	
6. పదనిద	దపపమ - గారీ	స ని సరి	సా - స ని ధా నీ	
. కో...	రి . న . . వ ర	మొ. స .	గు - మ . య్య	

సరిగమ	పద - నిసరిసరిస	నిదపద	నిస-సారీస-నిదపమ	(కోరివ)
కో...	దం - ... క.	పా...	... జి ...	
అ. 1. ప ద నీ	దా - పా ; దా	నీపా	నీ - పా ; ;	
వా ..	రి - జా ; ప్రీ	జన	క - త్రీ ; ;	
2. ప ద నీ	దా - పాదప-పామా	పదనిస	రీస - నిదనీ	
వా ...	రి - జా ... ప్రీ	జ. ప.	క. - త్రీ . .	
3. ప ద నీ	దా - పా దప-పామా	పాదా	నీ - పా ; - రీ	
వా ..	రి - జా ... ప్రీ	జ ప	క - త్రీ ; - .	
గా ;	రీసరిస - నిదనిస	రీసనిద	సనిదప - నిదపమ	(కోరివ)
ప ;	త్నం - ... క.	ని...	మ్మ. శం - ... క.	
బ. ; పా	పా - పా ; పా .	మ పదా	దా - పాదని - దానీ	
; న	రి - వా ; రి .	లో...	న - న ... మ్మ	
ద నిసా	నిద - నిసనిదపా	పమగా	రిగరీ - సనిసా	
చా ..	క. - జే. ... య	ప. ల	దు. నీ - ... దు	

ననిసరి	సా - ననిసానీ	ధానిధ-ధా	షా - ధా ; ధా	
మ.రు.	గు - జొ. . చ్చి	వా. . .	శు - న ; స్తు	
ధానీ	సారీ - ననిసా	పమగరి	గమపా - మాపా	
మా.	నము - తొ. .	కా. . .	పా. . - డుము	
పాదా	నీదా - పదపమ	పాదా	నీ - సా ; సా -	
పరి	చర - వా. . .	న ర	న - మూ ; హ .	
నిసరిస	నిద - నిసనిదస	సరిసా	రీ - గా ; గా	
పా. . .	ప. - ద. హ. న	వా. .	రి - వా ; హ	
పాపూ	గమగా - రీసా	సనిదని	పదనిద - దపమా	
కరి	రా. . . జ	ప. ర.	ద. వెం - . . .	
పదనిస	రీస - నిదనీ ;	సనిరీ	; - సానిదపమ	
క. టే.	. . - శ్వర ;	ము. రా	; - రి గ. దా .	(క్రో)

(11) రా. బలహంస - తా. చ. రూపకము.

28

ప. ఎన్నడుదయవచ్చునో, ఇనకులతిలకా ! (ఎ)

అ. పన్నగశయనా ! నాదు పరితాపములను దీర్చుట (కె)

చ. కదిమొరలిడగా నెవచ్చి కనికరముతో బ్రోవలేద ?

ధరపడి హరియనిపిలచిన ద్రౌపతిని బ్రోవలేదా ?

చిరజీవిత్యాది సకల వరములొసగువాడవనుచు

చరణములను నెరవ్వుతి వరదవేంకటేశ్వరనీ (కెన్నడు)

ప.	ధాసా	ధా సా - రీమా	పా ;	దా - మపదానిదపా	
ఎ .		న్న డు - దయ	వ ;	చ్చు - నొ	
మా	రీ	మా గా సా రీ	సా ;	; - సన్నిధిధధష	(ఎన్న)
ఇ	న	కు ల తి ల	కా ;	; - అ	
అ. 1. ;	దా	దా సా మా సా	ధా సా	ధా సా సా సా	
; ప.		న్న గ శ య	నా .	నా	

2.	”		”		”		దాసారీ	
	”		”		”		నా . . దు	
3.	”		”		”		దాసారీమా	
	”		”		”		నా . . దు	
	మరిమగ		సా ; - నిదపా		మరిమగ		నా ; - నిధపా	
	ప. రి .		తా ; - ప. ము		ల . ను.		దీ ; - ర్పు. ట	(క)
1. చ.	పామా		పా - రీమాగా		స రిమ రి		సా - రీ ; రీ	
	క రి		మొ - రలి డ		గా . . .		శ - ప ; చ్చి	
	ధాసా		ధాసారీ మా		స రిమరి		సా - రి సా	
	క ని		క రముతో		బ్రో . . .		ప - లేదా	
	దాసా		మపదప - పమరీ		స రిమరి		ధనరిమపాదా	
	ధ ర		బ . డి . - హ . రి		య . ని .		పి . ల . చి న	
	పదపని		నిదదప - ప మరీ		సరిమరి		రిస - రీసా ;	
	ద్రా . .		ప . తి . - . . ని		బ్రో . .		ప . - లేదా ;	

సంగీత ప్రదాయిని.]

204

[పల్నాడు సుబ్రహ్మణ్యయ్య కీర్తనలు.

పపమా | పా - రీ మసరిమ

|| నరిమ ప

| దదపమ - పదస స

||

చిర జీ | వి - త్యాది సకల

|| పరములూ

| సగువా. - డవనుచు

||

ధ సరి మ | గస - స సనీద ప

|| పదమప

| , రి - మరిమగసా

||

చరణము | లను - నెరనమ్మితి

|| పర దవేం

| , క - టే. శ్వరసి

||

(కొన్నడు)

(12) రా. బిలహారి-తా. త్రిశ్రరూపకము.

29

ప. పరిదానమిచ్చితే పాలింతువేమో (పరి)

అ. పరమపురుష శ్రీపతి నాపై నీకు

కరుణగల్గకయున్న కారణమేమయ్య (పరి)

చ. లొక్కమిచ్చుటకు నే ముక్కంటిచెలికాను;

చక్కని చెలినియొసగజనకరాజునుకాను;

మిక్కిలి సైన్యమివ్వ మరక్కటేంద్రుడుకాను;

అక్కటిక మెటుగల్గు ఆదివేంకటేశనీకు (పరి)

1.	పామా	మ X X రి పా	పా ;	పా - స ని ని ద	
	ప రి	దా . . . ప	బి ;	బ్వి - తే . . .	
	పా ;	రీ ; గా	ప క గా	X రి - పా రి X	
	పా ;	లిం ; కు	ప . .	. . - ము . .	
2.	పామా	మ X X రి పా	పా ;	పా - స ని ని ద	
	ప రి	దా . . . ప	బి ;	బ్వి - తే . . .	
	సరిగా	రిXపమ-Xద	పా ;	ప మ మ X రి X	
	పా . .	లిం . . - కు	పా ;	ము	
3.	పామా	మ X X రి పా	స రి X రి	పా - స ని ని ద	
	ప రి	దా . . . ప	బి . . .	బ్వి - తే . . .	
	సరిగప	ద స ని స ద ని	ప ద ద ప	ద ప మ X రి X .	
	పా . . .	లిం . . . కు	పా . . .	ము	
4.	పామా	X రి - ప మ X రి	ర ద పా	స ని ద ప - ద రి	
	ప రి	దా . - . . న.	బి . .	బి . తే . - . .	

	పా ;	సనిదప - దని	పా ;	X పమగరిగ	
	పా ;	లిం. . . - తు.	పే ;	మొ.	
5.	పాపా	గ రి - పమగరి	దదపా	సనిదపమగ	
	ప రి	దా. - . . న.	మి. .	చ్చి. తె. . .	
	రి గపధ	సరిగారి స	దరిరి	సనిదపధరి	
	పా. . .	లిం . తు .	పే. .	మొ.	
6.	పాపి	పా ; పా	గారి	సా - ననినిధ	
	ప రి	దా ; న	మి.	చ్చి - తె. . .	
	పా ;	గారిగా	పమగా	X రిగిపా	
	పా ;	లిం. తు	పే. .	మొ. . .	
7. 1.	పాపా	మగ - రిగపా	దదపా	మగగరిపా	
	ప రి	మ. - పు. రి	ప. .	శ్రీ. . . .	
	సరిగా	రిగపమగా	దదపా	మగపదపా	
	ప. తి	పా. . . .	పే. .	నీ. . . కు	

2. పదసరి	గా - రీగమ - గామా	గరిసా	గ రిసనిదా	
క.రు.	ణ - గ. . - . ల్	గ.క	యు. . . న్న	
గరిసని	రిసనిద - గరి	సా , ని	దపమగరిగ	
కా. . .	ర.ణ. . - మే.	మై , .	య.	
3. పదసరి	గా - రీగమ - గామా	గరిసా	గ రిసనిదా	
క.రు.	ణ - గ. . - . ల్	గ.క	యు. . న్న	
గరిగిస	రినిసద - నివ	దరిసని	దపమగరిగ	
కా. . .	ర.ణ. . - మే.	మై. . .	య.	
4. పదసరి	గా - రీగమ - గామా	గరిసా	గ రిసనిదా	
క.రు.	ణ - గ. . - . ల్	గ.క	యు. . న్న	
గరిసని	రిసనిద - సని	దప - నిద	పమ - దపమగ	
కా. . .	ర.ణ. . - మే	. . - మై	. . - య. . . .	(పరి)
చ. 1. సా ;	రీ గా ;	ధా శా	మా - మ గ గ రి	
రొ ;	క్కమి ;	చు ట	కు - నా . . .	

స రి గా	X రి స ని ఛా	స ని ఛా	శా ; శా	
ము . .	క్కం . టి	ఛా . తి .	శా ; శా	
2. స రి రి X	రి X ప మ గా	ర ర శా	ప X ప ర శా	
గా . . .	క్కం . మి . . .	మ . ట	మ . శా . . .	
స ని ని ద	ద ప మ X రి	స ని ఛా	శా ; శా	
ము . . .	క్కం . టి .	ఛా . తి	శా ; శా	
3. స రి స రి	X రి - X ప X ప	ద స ని స	ద ని - పాదా - పోసప	
గా	క్కం . - మి . . .	మ . ట .	మ . - ప	
<u>దానిదపా;-</u>	ద ప మ X రి	స ని ఛా	శా ; శా	
ము . . . . ; -	కం . . టి .	ఛా . తి	శా ; శా	
దా ;	ని ద - ప ద ని ద	X ప ర ప	ప X రి X పా	
చా ;	క్కం - ని . ఛా .	తి . ని .	యో . . స X	
ఛా స రి X	పా - మ X రి X	ర ర శా	ప X X రి పా	
జ . స .	క - రా	జ . శా	శా . . . శా	

పా ;	మ గ రి గ పా	ద ద పా	మ గ గ రి పా	
మి ;	స్కీ . లి . నై	. . న్య	మి . . వ్య	.
స రి గా	రి గ - పమగా	ద ద పా	మ గ ప ద సా	
మ . .	ర్క . - టేం .	ద్రు . డు	కా . . . స	

అక్కటికమెటుకల్లు ఆదివేంకటేశ నీకు ("కరుణకల్పగ" అనునదిబోలు పాడుకొనవలెను).

(13) రా-నాగస్వరావళి - తాళము-చతురశ్ర రూపకము.

28

ప. గరుడగమన సమయమిదే కరుణజూడరాదా? (X)

ఆ. నిరుపమసుందరాకార! నిజభక్తజనాధార! (X)

చ. పవనజాదినుతద్భ్రతచా పవనజాప్త కులజాత

పవనజాలయాద భూపనజాతు శ్రీవేంకటేశ (X)

ప. 1. సాధా	పామా గా సా	ధా సా	మా గా మా ;	
గ రు	డ గ మ స	ప మ	య మి దే ;	

	; మగ	మా పా ; దా	పా ;	; ; - పమపద	
	; కరు	ఇ జ్ఞా ; జ్ఞ	రా ;	; ; - ద . . .	
2.	సాధా	పామాగాసా	ధాసా	మాగామా ;	
	గ రు	జ గ మ న	స మ	యమి జే ;	
	; మగ	మాపా ; దా	పా ;	; - సదపమపద	
	; కరు	ఇ జ్ఞా ; జ్ఞ	రా ;	; - ద	
3.	సాధా	పదసద - పమగస	ధాసా	మాగామా ;	
	గ రు	జ గ . - మ . న .	స మ	యమి జే ;	
	; మగ	మా - పా ; దా	పదసా	దా - సదపమపద	
	; కరు	ఇ - జ్ఞా ; జ్ఞ	రా . .	. - ద	
4.	సాధా	పా - మపమగసా	ధసగమ	గమపమగా ;	
	గ రు	జ - గ . మ . న	స . మ .	య . మి . జే ;	
	మపమగ	పా - ధసగమపా	పమపద	పా - సగమపదా	
	క రు .	ఇ - జ్ఞా . . . జ్ఞ	రా . . .	. . - ద	